

Grupa Kapitałowa
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółki Akcyjnej

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej
na dzień 31 grudnia 2016 i za rok obrotowy
zakończony tego dnia

Spis treści

Słownik	4
Podsumowanie	7
Podstawa sporządzenia	7
Działalność Grupy PZU	7
Wyniki operacyjne.....	8
System zarządzania.....	8
Profil ryzyka.....	8
Wycena dla celów wypłacalności	8
Zarządzanie kapitałem.....	9
A. Działalność i wyniki operacyjne	10
A.1. Działalność	10
A.2. Wynik z działalności operacyjnej	14
A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)	17
A.4. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	19
A.5. Wszelkie inne informacje	19
B. System zarządzania	22
B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania	22
B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji.....	27
B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	28
B.4. System kontroli wewnętrznej	32
B.5. Funkcja audytu wewnętrznego.....	34
B.6. Funkcja aktuarialna	35
B.7. Outsourcing.....	35
C. Profil ryzyka	36
C.1. Ryzyko aktuarialne	37
C.2. Ryzyko rynkowe.....	42
C.3. Ryzyko kredytowe / ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	43
C.4. Ryzyko płynności	45
C.5. Ryzyko operacyjne	46
C.6. Pozostałe istotne ryzyka	47
D. Wycena aktywów i zobowiązań.....	49
D.1. Aktywa	49
D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.....	55
D.3. Inne zobowiązania	61
D.4. Alternatywne metody wyceny	65
E. Zarządzanie kapitałem	67
E.1. Środki własne	67

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	70
E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności	71
E.6. Wszelkie inne informacje	71

Słownik

- 1) **dyrektywa WII** – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II);
- 2) **EIOPA** – Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (ang. European Insurance and Occupational Pensions Authority);
- 3) **GPW** – Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA;
- 4) **Grupa PZU** – PZU jako jednostka dominująca oraz jednostki od niej zależne, w tym jednostki zależne w rozumieniu obowiązujących przepisów o rachunkowości;
- 5) **Jednostka zależna** – jednostka gospodarcza (w tym jednostka nie będąca spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna, fundusz inwestycyjny), która pośrednio lub bezpośrednio kontrolowana jest przez PZU; fakt sprawowania kontroli wynika z przesłanek opisanych w Międzynarodowym Standardzie Sprawozdawczości Finansowej 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”;
- 6) **KNF, organ nadzoru** – Komisja Nadzoru Finansowego;
- 7) **KSH** – Kodeks spółek handlowych z dnia 15 września 2000 r. (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1578, z późn. zm.);
- 8) **LAC** – korekta z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odroczonej podatku dochodowych do pokrywania strat (ang. loss-absorbing capacity);
- 9) **MSSF** – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 31 grudnia 2016 roku zostały opublikowane i weszły w życie;
- 10) **Podstawowa Działalność Banku BPH** – zorganizowana część przedsiębiorstwa, obejmująca wszelkie aktywa i pasywa Banku BPH, za wyjątkiem aktywów i pasywów stanowiących działalność hipoteczną Banku BPH, które pozostały w Banku BPH po jego podziale;
- 11) **PSR** – Polskie Standardy Rachunkowości, określone w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, w szczególności rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2016 r., poz. 562), rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (t. j. Dz.U. z 2017 r, poz. 277, z późn. zm.); w sprawach nieuregulowanych w ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, stosuje się odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości lub MSSF;
- 12) **PZU** – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna;
- 13) **PZU Życie** - Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna;
- 14) **SCR** – kapitałowy wymóg wypłacalności w systemie WII;
- 15) **System WII** – całość wymogów następujących aktów prawnych oraz wytycznych organów nadzoru: dyrektywa WII, ustawa o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenie delegowane, rozporządzenie wykonawcze dotyczące SFCR oraz wytyczne EIOPA oraz KNF;
- 16) **QRT** – kwartalne i roczne ilościowe formularze sprawozdawcze;
- 17) **rozporządzenie CRR** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012;
- 18) **rozporządzenie delegowane** – rozporządzenie delegowane z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) z późn. zm.;
- 19) **rozporządzenie wykonawcze dotyczące SFCR** – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów

formularzy dotyczących sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE;

- 20) **sprawozdanie SFCR** – niniejsze sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej Grupy PZU na dzień 31 grudnia 2016 roku i za rok obrotowy zakończony tego dnia;
- 21) **skonsolidowane sprawozdanie finansowe** – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, sporządzone zgodnie z MSSF, przyjęte i podpisane przez Zarząd PZU 14 marca 2017 roku;
- 22) **Strategia Grupy PZU** – Strategia Grupy PZU na lata 2016 – 2020 opublikowana 24 sierpnia 2016 roku;
- 23) **ustawa o biegłych rewidentach** – ustawa o biegłych rewidentach, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym z 7 maja 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 1000 z późn. zm.)¹
- 24) **ustawa o rachunkowości** – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1047 z późn. zm.);
- 25) **ustawa o działalności ubezpieczeniowej** – ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1844, z późn. zm.);
- 26) **ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń** - ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami z dnia 9 czerwca 2016 roku (Dz. U. z 2016 r. poz. 1202);
- 27) **wytyczne EIOPA** – Wytyczne EIOPA dotyczące sprawozdawczości i publicznego ujawniania;
- 28) **Zasady Ładu Korporacyjnego** – Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez KNF, obowiązujące od 1 stycznia 2015 roku;
- 29) **Nazwy jednostek:**
 1. AAS Balta – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta.
 2. Alior Bank – Alior Bank SA.
 3. Artimed – Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.
 4. Bank BPH – Bank BPH SA.
 5. CM Medica – Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.
 6. Elvita - Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.
 7. Gamma – Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.
 8. Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi: Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Money Makers TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o.
 9. Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.
 10. Medicus - Medicus w Opolu sp. z o.o.
 11. Pekao – Bank Pekao SA.
 12. PFR – Polski Fundusz Rozwoju SA.
 13. Proelmed – Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.
 14. Prof-med - Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o.
 15. PTE PZU – Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA.
 16. PZU LT GD - UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas.
 17. PZU CO – PZU Centrum Operacji SA.
 18. PZU Ukraine – PrJSC IC PZU Ukraine.

¹ 21 czerwca 2017 roku weszła w życie ustawa o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1089), uchylająca przedmiotową ustawę.

19. PZU Ukraine Life – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance.
20. SPMP – Specjalistyczna Przychodnia Medycyny Pracy sp. z o.o.
21. SU Krystynka – Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.
22. TFI PZU SA – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.
23. TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.
24. Unicredit – Unicredit S.p.A.

Podsumowanie

Podstawa sporządzenia

Obowiązek sporządzenia sprawozdania SFCR wynika z art. 412 ustawy o działalności ubezpieczeniowej implementującej wymogi dyrektywy WII do krajowego porządku prawnego. Układ sprawozdania jest zgodny z załącznikiem XX rozporządzenia delegowanego, z zastrzeżeniem, że ujawniane są wyłącznie informacje mające zastosowanie do działalności prowadzonej przez Grupę PZU.

Sprawozdanie SFCR sporządzono zgodnie z przepisami:

- ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- rozporządzenia delegowanego;
- wytycznych EIOPA;
- rozporządzenia wykonawczego dotyczącego SFCR.

Wycenę aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wykonano w oparciu o przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenia delegowanego oraz wytycznych EIOPA w sprawie ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Wycenę rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wykonano w oparciu o przepisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenia delegowanego oraz wytycznych EIOPA dotyczących wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Wartość środków własnych ustalono na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej, rozporządzenia delegowanego oraz wytycznych EIOPA w sprawie klasyfikacji środków własnych.

SCR obliczany jest na podstawie formuły standardowej WII i wykorzystywany do wyznaczania wymogu kapitałowego dla Grupy PZU. Podstawowym celem SCR jest pełne pokrycie ryzyk związanych z istniejącą działalnością, a także z nową działalnością, która zostanie podjęta w ciągu następujących 12 miesięcy. Wszystkie obliczenia dotyczące modułów i podmodułów ryzyka oparte są na metodach zdefiniowanych w rozporządzeniu delegowanym.

Działalność Grupy PZU

Grupa PZU jest jedną z wiodących grup finansowych w Polsce, a także Europie Środkowo-Wschodniej. Na czele Grupy stoi PZU – spółka giełdowa notowana na GPW. Tradycje marki PZU sięgają 1803 roku, kiedy powstało pierwsze w Polsce towarzystwo ubezpieczeniowe. Od ponad 200 lat tym, co stanowi tożsamość Grupy PZU jest działalność ubezpieczeniowa, która koncentruje się na zapewnieniu spokoju i poczucia bezpieczeństwa klientom, poprzez oferowanie kompleksowej ochrony ubezpieczeniowej we wszystkich najważniejszych dziedzinach życia prywatnego, publicznego i gospodarczego.

W poszukiwaniu nowych kierunków rozwoju oraz odpowiadając na potrzeby klientów, Grupa PZU rozszerza swoją aktywność w obszarze inwestycji i zdrowia.

W sierpniu 2016 roku opublikowano Strategię Grupy PZU, a kluczowe zmiany w stosunku do strategii przyjętej w styczniu 2015 roku dotyczyły:

- zwiększenia nacisku na rentowność działalności podstawowej Grupy PZU (ubezpieczenia), m.in. poprzez redukcję kosztów stałych o 400 mln zł do 2018 roku;
- przyspieszenia wzrostu skali Grupy PZU, w tym rozwoju filarów: zdrowie oraz inwestycje;
- ujęcia w Strategii Grupy PZU planu w zakresie inwestycji w sektor bankowy;
- zwiększenia roli innowacyjności w Grupie PZU jako narzędzia do realizacji celów w zakresie rentowności i wzrostu.

W 2016 roku poczyniono kroki w kierunku zwiększenia inwestycji w sektor bankowy. W 2015 roku PZU zainicjował ten proces poprzez zakup 25,19% udziałów w kapitale zakładowym Alior Banku. Kolejny etap stanowiła przeprowadzona przez Alior Bank transakcja nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH.

Monitorując potencjalne cele, wpisujące się w Strategię Grupy PZU w zakresie budowy grupy bankowej o dużej skali i rentowności, PZU ogłosił w grudniu 2016 roku podpisanie umowy z UniCredit dotyczącej zakupu 20% akcji Pekao (wspólnie z PFR - 32,8%). Dzięki sfinalizowaniu transakcji, 7 czerwca 2017 roku Grupa PZU stała się największą grupą finansową w Europie Środkowo-Wschodniej, będącą liderem w ubezpieczeniach, sektorze bankowym, jak i zarządzaniu aktywami.

Z uwagi na ww. transakcję planowane jest odnowienie Strategii Grupy PZU na najbliższe lata.

Grupa PZU charakteryzuje się wysokim bezpieczeństwem prowadzonej działalności. Potwierdzają to zarówno wysokie współczynniki adekwatności kapitałowej, jak i przyznana PZU oraz PZU Życie ocena agencji ratingowej S&P Global Ratings na poziomie A-. Jest to rating o jeden stopień powyżej ratingu Polski dla zadłużenia w walucie obcej.

Wyniki operacyjne

Poza przedstawionymi powyżej, w 2016 roku nie zaszły istotne zmiany w modelu biznesowym, zakresie działalności ani wynikach operacyjnych Grupy PZU (działalność i wyniki operacyjne szczegółowo przedstawiono w części A).

System zarządzania

W 2016 roku miały miejsce liczne zmiany osobowe w składach organów statutowych PZU: Zarządu i Rady Nadzorczej oraz zmodyfikowano systemowe podejście do nadzoru nad funkcjami kluczowymi (szczegółowe informacje przedstawiono w części B).

Obowiązujący w Grupie PZU system zarządzania, w tym organizacja, jest adekwatny do skali działalności, zakresu realizowanych funkcji, skali i złożoności ryzyk i wspiera skutecznie realizację celów strategicznych oraz bieżących celów biznesowych i operacyjnych.

Profil ryzyka

Z początkiem roku 2016 Grupa PZU sprawnie przeszła do reżimu WII, co zostało poprzedzone kilkuletnimi przygotowaniem.

Największy wpływ na wielkość SCR wyznaczonego formułą standardową miały ryzyko rynkowe i ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż na życie oraz w ubezpieczeniach na życie.

Szczegółowe informacje dotyczące profilu ryzyka Grupy PZU opisano w części C.

Wycena dla celów wypłacalności

Aktywa i zobowiązania wycenia się według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań. W przypadku braku takiego rynku zastosowano alternatywne metody wyceny.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wycenia się w wartości, której inny zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji (zakład odniesienia) mógłby zgodnie z oczekiwaniami zażądać za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich.

Szczegóły dotyczące metod wyceny oraz różnic w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego opisano w części D.

Zarządzanie kapitałem

W październiku 2016 roku Strategię Grupy PZU uzupełniono o Politykę kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2016-2020, której założenia przedstawiono w części E. Celem tej ostatniej jest koncentracja na stopie zwrotu dla akcjonariuszy poprzez efektywne zarządzanie kapitałem, przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

Na 31 grudnia 2016 roku Grupa PZU spełniała wymogi wypłacalności i posiadała dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności. Skonsolidowany SCR grupy wynosił 8 418 mln zł, a dopuszczone środki własne 21 031 mln zł, co zapewniało współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi na poziomie 250%.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A.1. Działalność

A.1.1. Nazwa i forma prawna

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU, Al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

A.1.2. Organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór finansowy nad Grupą PZU

Organ nadzoru odpowiedzialny za nadzór finansowy nad Grupą PZU:

Komisja Nadzoru Finansowego, Plac Powstańców Warszawy 1, 00-030 Warszawa.

A.1.3. Biegły rewident Grupy PZU

Marcin Dymek, nr ewidencyjny 9899, działający w imieniu podmiotu uprawnionego do badania KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., nr ewidencyjny 3546, ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa.

A.1.4. Udziałowcy posiadający znaczne pakiety akcji PZU

Na 31 grudnia 2016 roku akcjonariat PZU prezentował się następująco:

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1.	Skarb Państwa ¹⁾	295 217 300	34,1875%
2.	Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK ¹⁾	44 260 000	5,1255%
3.	Pozostali akcjonariusze	524 045 700	60,6870%
	Razem	863 523 000	100,0000%

¹⁾ Na podstawie raportu bieżącego nr 17/2017 dotyczącego wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% liczby głosów na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu PZU rozpoczętym 18 stycznia, a zakończonym 8 lutego 2017 roku.

A.1.5. Prawna struktura Grupy PZU

Strukturę kapitałową Grupy PZU według stanu na 31 grudnia 2016 roku zaprezentowano w załączniku nr 1 do sprawozdania SFCR.

W załączniku nie zamieszczono funduszy inwestycyjnych, nad którymi Grupa PZU sprawowała kontrolę na 31 grudnia 2016 roku: PZU SFIO Universum, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych Witelo Fund, PZU FIZ Surowcowy, PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych, PZU Sejf+, PZU Dłużny Rynków Wschodzących, PZU Dłużny Aktywny, PZU Telekomunikacja Media Technologia, PZU Akcji Spółek Dywidendowych, PZU FIO Gotówkowy, PZU FIZ Forte.

Dodatkowo do Grupy PZU na 31 grudnia 2016 roku należały spółki zależne od kontrolowanych funduszy inwestycyjnych:

- 1) Armatura Kraków SA wraz ze swoimi spółkami zależnymi (Armatoora SA, Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.);
- 2) Arm Property sp. z o.o.;
- 3) spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia zależne od funduszy PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 24 i 11.

Informacja na temat wszystkich jednostek Grupy PZU przedstawiono w formularzu S.32.01.22 stanowiący załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR.

A.1.6. Istotne linie biznesowe Grupy PZU oraz istotne obszary geograficzne, na których Grupa PZU prowadzi działalność

Od ponad 200 lat tym, co stanowi tożsamość Grupy PZU jest działalność ubezpieczeniowa, która koncentruje się na zapewnieniu spokoju i poczucia bezpieczeństwa ubezpieczonym, poprzez oferowanie kompleksowej ochrony ubezpieczeniowej we wszystkich najważniejszych dziedzinach życia prywatnego, publicznego i gospodarczego. Główne spółki z Grupy PZU, które oferują ubezpieczenia w Polsce to: PZU (ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe) oraz PZU Życie (ubezpieczenia na życie).

PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. PZU kontrolował ponad 1/3 rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oferując, ponad 200 produktów ubezpieczeniowych, z czego najistotniejszą grupę stanowią ubezpieczenia komunikacyjne.

PZU Życie oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów na życie, które do celów zarządczych raportowane i analizowane są w podziale na trzy segmenty: ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane, ubezpieczenia indywidualne oraz kontrakty inwestycyjne.

Od 2014 roku, po akwizycji spółki Link4, Grupa PZU działa w Polsce pod dwiema markami: bardziej tradycyjną - marką PZU i skierowaną do klientów preferujących kanały sprzedaży elektronicznej - marką Link4. Link4 oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. Ponadto rozszerzono działalność utworzonego w 2015 roku TUW PZUW poprzez wprowadzenie programów ochrony ubezpieczeniowej dla jednostek spoza sektora usług medycznych (m.in. samorządów i firm prywatnych).

Dynamicznie rozwijając portfel oferowanych produktów i usług Grupa PZU umocniła swoją pozycję lidera polskiego rynku ubezpieczeń majątkowych (36,2% udziału w rynku) i ubezpieczeń na życie (45,1% - najwyższy od 2010 roku udział w rynku składki okresowej).

W ostatnich latach Grupa PZU rozszerzyła działalność w Europie Środkowo-Wschodniej i zyskała silną pozycję w ubezpieczeniach w tym regionie w wyniku akwizycji Lietuvos Draudimas AB (Litwa), AAS Balta (Łotwa) i PZU Ubezpieczenia w Estonii (oddział Lietuvos Draudimas AB). Według ostatnich dostępnych danych rynkowych, w 2016 roku Grupa PZU zajmuje pierwsze miejsce pod względem składki przypisanej na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych zarówno na Litwie, jak i na Łotwie. Ponadto Grupa PZU prowadzi działalność ubezpieczeniową na rynku ukraińskim poprzez dwie spółki: PZU Ukraine (w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych) – oraz PZU Ukraine Life (ubezpieczenia na życie).

W ramach obszarów komplementarnych do działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU oferuje pod marką PZU Inwestycje różnego rodzaju usługi zarządzania aktywami, w tym zarządzanie otwartymi funduszami emerytalnym, funduszami inwestycyjnymi i programami oszczędnościowymi.

Dostrzegając bardzo duży potencjał wzrostu w najmłodszym biznesie zdrowotnym, Grupa PZU pod marką PZU Zdrowie dynamicznie rozwija sieć placówek poprzez kolejne akwizycje nowoczesnych podmiotów oraz zawieranie nowych umów partnerskich.

W 2015 roku Grupa PZU zainicjowała proces inwestowania w sektor bankowy poprzez zakup 25,19% udziałów w kapitale zakładowym Alior Banku.

Kolejny etap zwiększenia zaangażowania w sektor bankowy stanowiła przeprowadzona przez Alior Bank w 2016 roku transakcja nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH.

Monitorując potencjalne cele wpisujące się w Strategię Grupy PZU w zakresie budowy grupy bankowej o dużej skali i rentowności, PZU ogłosił w grudniu 2016 roku podpisanie umowy z UniCredit dotyczącej zakupu 20% akcji Pekao (wspólnie z PFR - 32,8%). Dzięki sfinalizowaniu transakcji Grupa PZU stała się największą grupą finansową w Europie Środkowo-Wschodniej, będącą liderem w ubezpieczeniach, sektorze bankowym, jak i zarządzaniu aktywami.

Informacja na temat składek, odszkodowań i świadczeń oraz kosztów w podziale na linie biznesowe w systemie WII i według kraju zawierają formularze QRT S.05.01.02 oraz S.05.02.01, stanowiące odpowiednio załączniki nr 3 i 4 do sprawozdania SFCR.

A.1.7. Wszelkie istotne zdarzenia gospodarcze i inne, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym i które wywarły istotny wpływ na Grupę PZU

A.1.7.1. Wypłacona dywidenda

W odniesieniu do podziału zysku za 2016 rok i za lata poprzednie, podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU sporządzonym zgodnie z PSR.

20 maja 2016 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku w kwocie 2 248 522 tys. zł w następujący sposób:

- 1 796 128 tys. zł, tj. 2,08 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 442 394 tys. zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 10 000 tys. zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

30 czerwca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU, a dywidendę wypłacono 21 października 2016 roku.

A.1.7.2. Podział zysku za 2016 rok

29 maja 2017 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku w kwocie 1 592 951 tys. zł w następujący sposób:

- 1.208.932 tys. zł, tj. 1,40 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 369 019 tys. zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 15 000 tys. zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

29 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU. Dzień dywidendy ustalono na 29 września 2017 roku, a datę wypłaty na 19 października 2017 roku.

A.1.7.3. Transakcje przejęcia

A.1.7.3.1. Nabycie Podstawowej Działalności Banku BPH

31 marca 2016 roku Alior Bank (jednostka zależna od PZU), podpisał z GE Investment Poland sp. z o.o. (GEIP), DRB Holdings B.V. oraz Selective American Financial Enterprises, LLC (łącznie „Zbywcy Banku BPH”) umowę sprzedaży akcji oraz podziału dotyczącą nabycia Podstawowej Działalności Banku (Umowa Sprzedaży Akcji i Podziału).

Umowa Sprzedaży Akcji i Podziału obejmowała:

- nabycie przez Alior Bank od Zbywców Banku BPH akcji stanowiących znaczny udział w Banku BPH;
- podział Banku BPH zgodnie z art. 529 §1 pkt 4 KSH przeprowadzany poprzez przeniesienie Podstawowej Działalności Banku BPH na Alior Bank („Podział”) oraz
- emisję nowych akcji Alior Banku na rzecz akcjonariuszy Banku BPH wskazanych w planie podziału (tj. za wyjątkiem Alior Banku oraz Zbywców Banku BPH oraz ich podmiotów powiązanych).

Zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji i Podziału, Alior Bank nabył Podstawową Działalność Banku BPH. Nabycie nastąpiło 4 listopada 2016 roku, w dniu rejestracji przez właściwy sąd rejestrowy podwyższenia kapitału zakładowego Alior Banku w związku z podziałem Banku BPH.

Zapłacona cena za nabycie Podstawowej Działalności Banku BPH wyniosła łącznie 1 465 mln zł.

Podstawę końcowego rozliczenia pomiędzy Alior Bankiem a Zbywcami Banku BPH stanowi wartość księgowa aktywów netto Podstawowej Działalności Banku BPH pomniejszonych o wartości niematerialne na dzień 4 listopada 2016 roku.

Na tej podstawie Alior Bank oszacował prawo do zwrotu od Zbywców Banku BPH części wcześniej przekazanej zapłaty na kwotę 93 mln zł. Dodatkowo Alior Bank oszacował prawo do zwrotu części wcześniej przekazanej zapłaty tytułem korekty aktywów netto do poziomu odpowiadającemu współczynnikowi Tier 1 równemu 13,25% na kwotę 52 mln zł.

Alior Bank oraz Zbywcy Banku BPH nie osiągnęli porozumienia co do ustalenia finalnej ceny nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH. Rozstrzygnięcie rozbieżności pomiędzy Alior Bankiem a Zbywcami Banku BPH w zakresie spornej kwoty w wysokości 145 mln zł nastąpi przez eksperta, będącego firmą audytorską powołaną zgodnie z postanowieniami umowy nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH.

A.1.7.3.2. Nabycie udziałów spółek medycznych

Centrum Medyczne Cordis sp. z o.o.

1 lutego 2016 roku PZU Zdrowie SA nabyło 7 312 udziałów spółki Centrum Medyczne Cordis sp. z o.o. stanowiących 100% kapitału zakładowego Centrum Medycznego Cordis sp. z o.o. i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 50 zł każdy.

Polmedic sp. z o. o. i SPMP

30 listopada 2016 roku PZU Zdrowie SA nabyło 145 udziałów spółki Polmedic sp. z o.o., stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 521 zł każdy.

PZU został także pośrednim właścicielem 40 udziałów spółki SPMP o wartości nominalnej 1 250 zł każdy, stanowiących 100% udziałów w kapitale zakładowym oraz dających prawo do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Artimed

21 grudnia 2016 roku PZU Zdrowie SA nabyło 100 udziałów spółki Artimed, stanowiących 100% kapitału zakładowego i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 500 zł każdy.

A.1.7.3.3. Przejęcia SKOK przez Alior Bank

W 2016 roku Alior Bank dokonał przejęcia dwóch SKOK. Z dniem przejęcia Alior Bank wszedł we wszystkie prawa i obowiązki przejmowanych kas (na podstawie art. 74c ust. 4 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (tj. Dz.U.2016.1910)).

A.1.7.3.4. Podwyższenie kapitału zakładowego Alior Banku

24 czerwca 2016 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano podwyższenie kapitału Alior Banku o 56 550 249 akcji zwykłych na okaziciela serii I o wartości nominalnej 10 zł każda i cenie emisyjnej 38,90 zł.

Grupa PZU objęła 16 525 801 akcji, stanowiących 29,22% akcji nowej emisji (proporcjonalnie do dotychczas posiadanego udziału) za łączną cenę 643 mln zł. W efekcie transakcji udział Grupy PZU w kapitale zakładowym i głosach na walnym zgromadzeniu Alior Banku nie uległ zmianie.

A.1.8. Uproszczony schemat struktury organizacyjnej PZU

Schemat struktury organizacyjnej PZU stanowi załącznik nr 5 do sprawozdania SFCR.

A.2. Wynik z działalności operacyjnej

Składki, odszkodowania oraz koszty w podziale na linie biznesowe przedstawia formularz QRT S.05.01.02 stanowiący załącznik nr 3 do sprawozdania SFCR.

Wszystkie informacje zaprezentowane w tym rozdziale są zgodne z MSSF, za wyjątkiem informacji o składkach zaprezentowanej w części A.2.2.1, ujawnionych spójnie z informacją o segmentach zawartą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, sporządzaną zgodnie z PSR.

A.2.1. Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik operacyjny Grupy PZU

Zysk z działalności operacyjnej Grupy PZU za 2016 rok wyniósł 3 034 mln zł i był wyższy o 94 mln zł w stosunku do wyniku za 2015 rok.

Zysk z działalności operacyjnej kształtowany był w szczególności przez:

- wzrost składki przypisanej brutto w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta masowego i korporacyjnego w efekcie wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń oraz w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych, w szczególności w obszarze zdrowie;
- niższą rentowność w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych jako efekt wzrostu szkodowości;
- wyższą rentowność w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych w związku z rosnącym portfelem ubezpieczeń przy niższej szkodowości produktów ochronnych;
- rentowność w segmencie ubezpieczeń masowych na zbliżonym poziomie do poprzedniego roku – wzrost szkodowości w ubezpieczeniach rolnych w efekcie wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki przezimowań) skompensowany wzrostem składki zarobionej netto;
- niższe dochody na działalności inwestycyjnej (bez działalności bankowej), w szczególności w związku z przeceną pakietu akcji Grupy Azoty SA (Grupa Azoty) z portfela akcji długoterminowych;
- wprowadzenie podatku od instytucji finansowych od 2016 roku;
- spadek kosztów administracyjnych w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce dzięki utrzymywaniu dyscypliny kosztowej.

Na porównywalność wyników oraz sumy bilansowej rok do roku w sposób istotny wpłynęło rozpoczęcie konsolidacji Alior Banku w grudniu 2015 roku oraz transakcja nabycia przez Alior Bank Podstawowej Działalności Banku BPH obejmującej jego podstawową działalność. Segment bankowy kontrybuował do wyniku operacyjnego Grupy PZU w 2016 roku kwotę 691 mln zł. Suma bilansowa Grupy PZU wzrosła o około 20 mld zł a udziały niekontrolujące o blisko 2 mld zł, w tym głównie za sprawą połączenia Alior Banku z Podstawową Działalnością Banku BPH.

Podstawowe wielkości wyniku operacyjnego Grupy PZU (mln zł)	2016	2015
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	20 219	18 359
Składki zarobione netto	18 625	17 385
Przychody netto z tytułu prowizji i opłat	523	243
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	3 587	1 739
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(12 732)	(11 857)
Koszty akwizycji	(2 613)	(2 376)
Koszty administracyjne	(2 843)	(1 658)
Koszty odsetkowe	(773)	(117)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(740)	(419)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 034	2 940

A.2.2. Przychody

A.2.2.1. Składki

W 2016 roku Grupa PZU zebrała składki brutto o wartości 20 219 mln zł, czyli o 10,1% wyższe niż w 2015 roku.

W ramach poszczególnych segmentów zanotowano:

- wyższą w porównaniu do 2015 roku sprzedaż w segmencie klienta masowego o 1 433 mln zł (z wyłączeniem składki między segmentami), w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń;
- wzrost składki w segmencie klienta korporacyjnego względem 2015 roku o 371 mln zł (z wyłączeniem składki między segmentami), w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń oraz ubezpieczeń od ognia i innych szkód majątkowych oraz pozostałych OC (efekt pozyskania kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej);
- wzrost sprzedaży w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych - wyższa składka okresowa o 86 mln zł głównie w wyniku rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki i średniej ilości umów dodatkowych na ubezpieczonego) oraz pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych);
- w segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadek składki o 60 mln zł w porównaniu do poprzedniego roku, głównie w indywidualnych produktach unit-linked w kanale bancassurance;
- wzrost przypisu składki zebranej przez spółki zagraniczne względem 2015 roku o 31 mln zł, w tym głównie rozwój sprzedaży w segmencie krajów bałtyckich skompensowany dezinwestycją spółki UAB DK PZU Lietuva we wrześniu 2015 roku.

Przypis składki brutto (na zewnątrz) z segmentu ubezpieczeń (mln zł), lokalne standardy rachunkowości	2016	2015
RAZEM	20 219	18 359
Razem ub. majątkowe i osobowe - Polska (składka przypisana na zewnątrz)	10 878	9 074
Ubezpieczenia masowe Polska	8 742	7 309
OC komunikacyjne	3 635	2 595
AC komunikacyjne	2 147	1 727
Inne produkty	2 960	2 987
Ubezpieczenia korporacyjne Polska	2 136	1 765
OC komunikacyjne	532	367
AC komunikacyjne	712	510
Inne produkty	892	888
Razem ubezpieczenia na życie - Polska	7 949	7 923
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane - Polska	6 775	6 689
Ubezpieczenia indywidualne - Polska	1 174	1 234
Razem ub. majątkowe i osobowe - Ukraina i kraje bałtyckie	1 305	1 288
Ukraina ub. majątkowe i osobowe	173	138
Kraje bałtyckie ub. majątkowe i osobowe	1 132	1 150
Razem ub. na życie - Ukraina i kraje bałtyckie	88	74
Ukraina ub. na życie	37	31
Kraje bałtyckie ub. na życie	51	43

A.2.2.2. Przychody netto z tytułu prowizji i opłat

Przychody netto z tytułu prowizji i opłat w 2016 roku wniosły 523 mln zł do wyniku Grupy PZU, czyli były o 280 mln zł wyższe niż w poprzednim roku. Obejmowały one przede wszystkim:

- przychody netto z tytułu prowizji i opłat dla działalności bankowej w wysokości 330 mln zł w tym głównie: prowizje maklerskie, przychody i koszty związane z obsługą rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, wynagrodzenie z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń;
- przychody z tytułu zarządzania aktywami OFE Złota Jesień, które wyniosły 93 mln zł (spadek o 7,9% w porównaniu z poprzednim rokiem w wyniku spadku aktywów netto OFE PZU);
- przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych w wysokości 102 mln zł, czyli o 13 mln zł niższe niż w poprzednim roku głównie w związku ze zmianą liczby funduszy objętych konsolidacją względem porównywalnego okresu.

A.2.3. Koszty

A.2.3.1. Odszkodowania i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

W 2016 roku wartość netto odszkodowań i świadczeń oraz przyrostu stanu rezerw Grupy PZU wyniosła 12 732 mln zł. W stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku wartość odszkodowań łącznie ze zmianą stanu rezerw była wyższa o 7,4%. Do zmiany wartości odszkodowań i świadczeń netto przyczyniły się następujące czynniki:

- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w grupie ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych w segmencie klienta masowego, w tym głównie ubezpieczeń dotowanych upraw rolnych jako efekt wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki zimy), które miały miejsce w I półroczu 2016 roku;
- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych w segmencie klienta masowego, głównie jako efekt wzrostu portfela ubezpieczeń. Z kolei na spadek wartości odszkodowań i świadczeń netto miał

wpływ niższy wzrost rezerw matematycznych w kolejnych transzach produktu indywidualnego o charakterze strukturyzowanym oferowanym w sieci własnej Grupy PZU związany ze spadkiem w 2016 roku przychodów z tytułu składki przypisanej brutto, po rekordowym pod tym względem ubiegłym roku.

A.2.3.2. Koszty akwizycji i administracyjne

Koszty akwizycji w 2016 roku wzrosły o 237 mln zł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego i osiągnęły poziom 2 613 mln zł. Wzrost ten dotyczył w szczególności bezpośrednich kosztów akwizycji i był rezultatem wyższej sprzedaży w segmencie klienta masowego i korporacyjnego.

Koszty administracyjne Grupy w 2016 roku ukształtowały się na poziomie 2 843 mln zł względem 1 658 mln zł w 2015 roku, czyli były o 71,5% wyższe. Wzrost wynikał w głównej mierze z rozpoczęcia konsolidacji Alior Banku, koszty Grupy PZU wzrosły z tego tytułu o 1 199 mln zł. Jednocześnie odnotowano pozytywny efekt w porównaniu do roku ubiegłego w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce. W związku z utrzymywaniem wysokiej dyscypliny kosztowej zaobserwowano spadek kosztów administracyjnych o 26 mln zł m.in. w odniesieniu do kosztów nieruchomości oraz marketingu częściowo skompensowany zmianą prezentacji wynagrodzenia za wykonywanie czynności administracyjnych w umowach bancassurance w wysokości około 78 mln zł r/r (wcześniej prezentowane w kosztach akwizycji). W segmencie krajów bałtyckich i na Ukrainie odnotowano spadek o 34 mln zł głównie w efekcie dezinwestycji w UAB DK PZU Lietuva w II półroczu 2015 roku.

A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

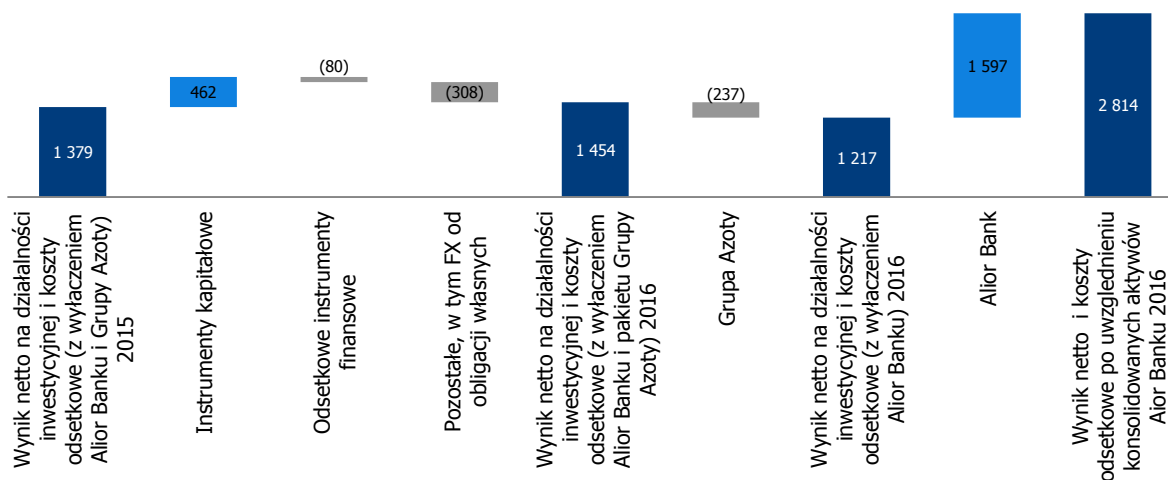
A.3.1. Wynik netto na działalności inwestycyjnej i koszty odsetkowe

W 2016 roku wynik netto na działalności inwestycyjnej Grupy PZU wyniósł 3 587 mln zł wobec 1 739 mln zł w 2015 roku (wzrost o 106,3%). Wyższy wynik to przede wszystkim efekt uwzględnienia działalności prowadzonej przez sektor bankowy (m.in. przychodów odsetkowych, w tym od kredytów oraz wyniku handlowego) na skutek rozpoczęcia konsolidacji Alior Banku.

Po uwzględnieniu kosztów odsetkowych oraz wyłączając wpływ Alior Banku i pakietu Grupy Azoty wynik netto na działalności inwestycyjnej w 2016 roku wyniósł 1 454 mln zł i był wyższy niż wynik ubiegłego roku o 74 mln zł, na co wpływ miały przede wszystkim następujące czynniki:

- lepszy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na poprawę koniunktury na GPW – wzrost indeksu WIG o 11,4% wobec spadku o 9,6% w analogicznym okresie roku ubiegłego;
- spadek wyniku z odsetkowych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej na skutek spadku cen polskich obligacji skarbowych – wynikającego w dużej mierze ze zmiany perspektyw dla globalnych stóp procentowych;
- niższy poziom portfela obligacji utrzymywanych do terminu wymagalności w efekcie przejściowego ograniczenia reinwestycji w środowisku niskich stóp procentowych;
- wysoki poziom ujemnych różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych w efekcie aprecjacji kursu EUR względem PLN bilansowany jednoczesnym wzrostem wyceny portfela aktywów denominowanych w EUR.

Zmiana wyniku netto na działalności inwestycyjnej po uwzględnieniu kosztów odsetkowych (w mln zł)

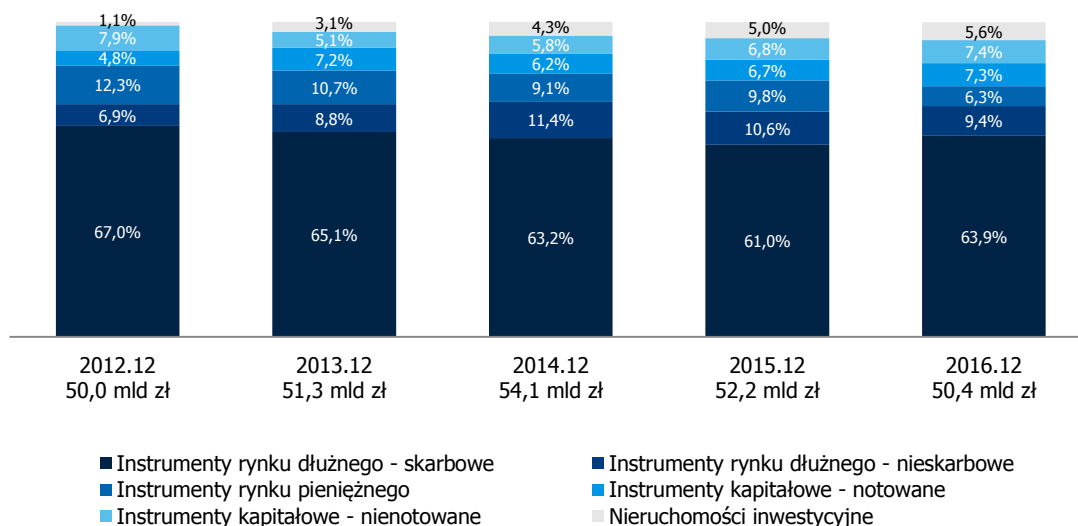

Zmiana kapitału z aktualizacji wyceny wyniosła -135 mln zł, na co wpływ miał głównie spadek wyceny Grupy Azoty.

Na koniec 2016 roku wartość portfela lokat² Grupy PZU z wyłączeniem wpływu Alior Banku wynosiła 50 407 mln zł wobec 52 248 mln zł na koniec 2015 roku.

Grupa prowadzi działalność inwestycyjną zgodnie z wymogami ustawowymi przy zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, płynności i rentowności. Dłużne skarbowe papiery wartościowe stanowiły ponad 60% portfela lokat z wyłączeniem Alior Banku zarówno na 31 grudnia 2016 roku jak i na 31 grudnia 2015 roku.

W roku 2016 działalność inwestycyjna Grupy PZU koncentrowała się na kontynuacji realizacji założeń strategicznych, w szczególności optymalizacji rentowności działalności inwestycyjnej poprzez większą dywersyfikację portfela lokat.

² Portfel lokat obejmuje aktywa finansowe (łącznie z produktami inwestycyjnymi, z wyłączeniem należności od klientów z tytułu kredytów), nieruchomości inwestycyjne (włącznie z częścią prezentowaną w kategorii aktywa przeznaczone do sprzedaży), ujemną wycenę instrumentów pochodnych oraz zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

A.3.2. Sekurytyzacja

Na koniec 2016 roku Grupa PZU nie prowadziła działalności w zakresie sekurytyzacji.

A.4. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

W 2016 roku saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych było ujemne i wyniosło 740 mln zł wobec także ujemnego w 2015 roku na poziomie 419 mln zł.

Wpływ na poziom tego wyniku miały następujące czynniki:

- włączenie Alior Banku do wyników Grupy PZU oraz połączenie Alior Banku z Podstawową Działalnością Banku BPH w tym uwzględnienie w 2016 roku kosztu rezerwy restrukturyzacyjnej związanej z transakcją połączenia banków w wysokości 268 mln zł;
- wprowadzenie podatku od instytucji finansowych – obciążenie Grupy PZU (łącznie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) tym podatkiem w 2016 roku wyniosło 395 mln zł;
- uwzględnienie kosztów amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji zakupu udziałów w Alior Bank przez PZU w wysokości 46 mln zł oraz Podstawowej Działalności Banku BPH (2 mln zł).

Powyższe czynniki zostały częściowo skompensowane:

- zyskiem z tytułu okazynego nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH w wysokości 508 mln zł zawierającym w szczególności: różnicę pomiędzy ceną nabycia a przejętymi aktywami netto wg wartości księgowej w wysokości 282 mln zł; wycenę do wartości godziwej składników aktywów i pasywów w kwocie 313 mln zł;
- niższymi o 119 mln zł kosztami amortyzacji wartości niematerialnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji przejścia spółek ubezpieczeniowych oraz medycznych.

A.5. Wszelkie inne informacje

A.5.1. Podpisanie umowy o nabyciu akcji Banku Pekao

8 grudnia 2016 roku PZU i PFR podpisały umowę z UniCredit dotyczącą kupna 32,8% akcji Banku Pekao za łączną kwotę 10 589 mln zł, z czego cena za pakiet nabyty przez PZU wyniosła 6 457 mln zł. Cena nabycia jednej akcji wyniosła 123 zł. Jest to jedna z największych transakcji w sektorze bankowym w Europie w ostatnich latach. Nabycie akcji Banku Pekao wiązało się z aspiracjami PZU wyrażonymi w Strategii Grupy PZU, gdzie zakłada się osiągnięcie aktywów w wysokości co najmniej 140 mld zł w sektorze bankowym oraz 50 mld zł aktywów w zarządzaniu na rzecz osób trzecich. PZU i PFR będą współpracować w celu zapewnienia efektywnej realizacji strategii rozwoju Pekao, utrzymując aktualny profil niskiego ryzyka banku, solidny poziom rentowności oraz stabilną politykę długoterminową w zakresie wypłat dywidendy z zysku. Transakcję zrealizowano 7 czerwca 2017 roku.

A.5.2. Opis struktury prawnej oraz zarządczej i organizacyjnej Grupy PZU, w tym opis wszystkich jednostek zależnych, znaczących podmiotów powiązanych w rozumieniu art. 256a dyrektywy WII oraz istotnych oddziałów w rozumieniu art. 354 ust. 1 rozporządzenia delegowanego

Opis struktury prawnej Grupy PZU przedstawia schemat stanowiący załącznik nr 1 do sprawozdania SFCR. Sposób zarządzania i organizacji Grupy PZU opisano w części B.1. Informację na temat wszystkich jednostek Grupy PZU przedstawiono w formularzu S.32.01.22, stanowiącym załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR.

A.5.3. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo

A.5.3.1. Wypłata dywidendy PZU Życie

19 października 2016 roku PZU Życie wypłacił jednemu akcjonariuszowi PZU dywidendę w kwocie 825 mln zł.

A.5.3.2. Podwyższenie kapitału zakładowego w Alior Banku

Zagadnienie opisano w punkcie A.1.7.3.4.

A.5.3.3. Pożyczki pomiędzy PZU a PZU Życie

Na podstawie umowy ramowej podpisanej 7 sierpnia 2013 roku pomiędzy PZU i PZU Życie, pomiędzy tymi spółkami udzielane są pożyczki pieniężne w polskich złotych, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 12 miesięcy. Suma pożyczek udzielonych przez każdą ze stron nie może przekroczyć 1 mld zł. Celem ww. umowy jest dostarczenie narzędzia zarządzania płynnością w Grupie PZU. Pożyczki nie są udzielane na warunkach rynkowych - od kwoty udzielonej pożyczki nie nalicza się odsetek, a z tytułu udzielenia pożyczki przysługuje pożyczkodawcy wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 100 zł za każdą zawartą umowę pożyczki – jednakże z uwagi na uczestnictwo obydwu spółek w PGK są one neutralne podatkowo. W okresie 2016 roku PZU Życie udzielił czterech takich pożyczek:

- 27 maja 2016 roku na kwotę 400 000 tys. zł, której spłata nastąpiła 24 czerwca 2016 roku;
- 24 czerwca 2016 roku na kwotę 350 000 tys. zł, której spłata nastąpiła 25 lipca 2016 roku;
- 27 lipca 2016 roku na kwotę 350 000 tys. zł, której spłata nastąpiła 25 sierpnia 2016 roku;
- 25 sierpnia 2016 roku na kwotę 250 000 tys. zł, której spłata nastąpiła 18 października 2016 roku.

A.5.3.4. Pożyczka dla T UW PZUW

9 listopada 2016 roku pomiędzy PZU a T UW PZUW zawarto umowę pożyczki podporządkowanej w wysokości 80 mln zł, której termin spłaty ustalono na 4 stycznia 2027 roku, a oprocentowanie - na warunkach rynkowych (WIBOR 6M powiększony o 300 p.b.).

A.5.3.5. Dokapitalizowanie T UW PZUW

22 sierpnia 2016 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano podwyższenie kapitału zakładowego T UW PZUW o 300 mln zł w drodze ustanowienia 3 000 000 udziałów objętych przez jedynego udziałowca PZU.

A.5.3.6. Reasekuracja

W 2016 roku zawarto umowy reasekuracji między PZU jako reasekuratorem a jednostkami zależnymi jako cedentami. Składka przypisana brutto w podziale na reasekurowane jednostki zależne z umów zawartych w 2016 roku wyniosła:

- Link4 – 432 mln zł,
- T UW PZUW – 110 mln. zł,
- PZU Ukraine – 78 mln zł,
- Lietuvos Draudimas AB – 17 mln zł,
- AAS Balta – 10 mln zł.

A.5.3.7. Pozostałe istotne transakcje

W 2016 roku zakończono proces przeniesienia obsługi grupowych ubezpieczeń pracowniczych w PZU Życie do PZU Centrum Operacji SA. Wartość wynagrodzenia zapłaconego przez PZU Życie dla PZU CO z tego tytułu wyniosła 179 mln zł.

A.5.4. Istotne różnice między zakresem Grupy PZU w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych a zakresem skonsolidowanych danych określonych zgodnie z art. 335 rozporządzenia delegowanego

Skład Grupy PZU zaprezentowano w formularzu S.32.01.22, stanowiącym załącznik nr 2 do sprawozdania SFCR. Lista jednostek wchodzących w skład Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone wymienione w formularzu pokrywają się z zakresem zaprezentowanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Niezależnie od powyższego występują różnice w zastosowanych metodach konsolidacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz w sprawozdaniu SFCR.

Zakres konsolidacji metodą pełną w sprawozdaniu SFCR jest ograniczony, w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, do jednostek prowadzących działalność ubezpieczeniową oraz jednostek stanowiących przedsiębiorstwa usług pomocniczych w rozumieniu art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego.

Jednostki wchodzące w skład Grupy PZU ujęto w sprawozdaniu SFCR zgodnie z metodami określonymi w art. 335 rozporządzenia delegowanego:

- konsolidacją metodą pełną objęto:
 - jednostki ubezpieczeniowe – PZU, PZU Życie, Link4, Lietuvos Draudimas AB, AAS Balta, PZU LT GD, TUW PZUW;
 - przedsiębiorstwa usług pomocniczych – PZU CO, PZU Pomoc SA, PZU Zdrowie SA, CM Medica, Prof-Med, SU Krystynka, Elvita, Proelmed, Rezo-Medica sp. z o.o., Gamma, Medicus, Polmedic sp. z o.o., SPMP, Artimed, Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., Tower Inwestycje sp. z o.o., PZU Finanse sp. z o.o., PZU Finance AB (publ.), Arm Property sp. z o.o., PZU SFIO Universum, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych Witelo Fund, PZU Dłużny Rynków Wschodzących, PZU FIO Gotówkowy, PZU FIZ Forte oraz zależne spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia zależne od funduszy PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 24 i 11);
- metodą proporcjonalnego udziału Grupy PZU w funduszach własnych tych jednostek, obliczonych zgodnie z odpowiednimi zasadami sektorowymi wyceniono – Alior Bank jako instytucję kredytową wraz z jej jednostkami zależnymi, TFI PZU SA jako spółkę zarządzającą przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe oraz PTE PZU jako nieregulowaną jednostkę prowadzącą działalność finansową. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wymienione spółki objęto konsolidacją.
- w wartości godziwej (fundusze inwestycyjne nieuznane za przedsiębiorstwa usług pomocniczych) lub za pomocą skorygowanej metody praw własności wyceniono pozostałe jednostki Grupy PZU (konsolidowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym);
- skorygowaną metodą praw własności wyceniono również ukraińskie spółki ubezpieczeniowe PZU Ukraine, PZU Ukraine Life oraz spółkę LLC SOS Services Ukraine. Spółki te wyłączone z konsolidacji pełnej na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

B. System zarządzania

B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

Nadzór korporacyjny realizuje zadania wynikające z uprawnień właścicielskich PZU w jednostkach zależnych. Nadzór właścicielski jest sumą działań odnoszących się do nadzoru korporacyjnego w zakresie spraw wynikających z przepisów prawa powszechnie obowiązującego, aktów wewnętrznych oraz zasad (dobrych praktyk) nadzoru właścicielskiego.

Do głównych celów nadzoru korporacyjnego realizowanego w ramach Grupy PZU należy zaliczyć:

- zapewnienie transparentności i zgodności z prawem działalności jednostek Grupy PZU i ich organów;
- wykorzystanie uprawnień korporacyjnych PZU dla realizacji celów Strategii Grupy PZU;
- wzrost efektywności działania, skuteczności zarządzania i wartości jednostek zależnych.

Dla realizacji wskazanych celów nadzoru korporacyjnego istotne znaczenie ma właściwe funkcjonowanie organów jednostek Grupy PZU: stanowiącego, nadzorującego oraz zarządzającego.

Ponadto, w ramach systemu zarządzania na poziomie Grupy PZU są zawierane i funkcjonują porozumienia o współpracy pomiędzy PZU a jednostkami zależnymi, w tym m.in.:

- Porozumienia o współpracy w zakresie organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, systemu zgodności, systemu zarządzania bezpieczeństwem oraz reasekuracji w Grupie PZU z 25 września 2015 roku oraz z 22 kwietnia 2016 roku;
- Porozumienie o współpracy i wymianie informacji w zakresie obowiązków sprawozdawczych, rachunkowości, planowania i kontrolingu, organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, systemu zgodności, systemu zarządzania bezpieczeństwem w Grupie PZU oraz zasadach współpracy w obszarze giełdowych obowiązków informacyjnych PZU SA z 28 czerwca 2016 roku.

Podmiot dominujący wykonuje uprawnienia właścicielskie wobec jednostek zależnych poprzez decyzje zapadające w trybie właściwym dla organów statutowych PZU.

W ramach systemu zarządzania na poziomie Grupy PZU, PZU m.in. rekomenduje jednostkom zależnym wdrożenie narzędzi, procedur i sposób podziału odpowiedzialności w celu zapewnienia spójności i jednolitości rozwiązań stosowanych w Grupie PZU oraz właściwego nadzoru nad systemem zarządzania w jednostkach zależnych, które w procesie implementacji rekomendowanych rozwiązań stosują tzw. zasadę proporcjonalności, tj. wdrożenia rekomendacji następują z uwzględnieniem skali i specyfiki działalności a także wymogów prawa krajowego lub prawa europejskiego oraz wytycznych lub rekomendacji organów nadzorczych. W 2016 roku rozszerzono stosowanie jednolitych standardów na część bankową Grupy PZU oraz kontynuowano wymianę informacji w zakresie systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

B.1.1. Rada Nadzorcza PZU

Zgodnie ze Statutem PZU w skład Rady Nadzorczej PZU wchodzi od siedmiu do jedenastu członków. Liczbę członków Rady Nadzorczej PZU określa Walne Zgromadzenie. Członkowie Rady Nadzorczej PZU są powoływani przez Walne Zgromadzenie na okres wspólnej kadencji trwającej trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Co najmniej jeden członek Rady Nadzorczej PZU musi posiadać kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej w rozumieniu i zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach. Dodatkowo, co najmniej jeden członek Rady Nadzorczej PZU powinien spełniać określone w Statucie PZU kryteria niezależności (członek niezależny), dotyczące m.in. powiązań na tle zawodowym lub pokrewieństwa zwłaszcza z osobami zarządzającymi lub nadzorującymi PZU i jednostki zależne. Członek niezależny ma obowiązek przedłożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego spełnienia wszystkich kryteriów niezależności przewidzianych w Statucie PZU oraz poinformowania PZU o zaprzestaniu spełniania tych kryteriów. Ponadto, Statut PZU przyznaje Skarbowi Państwa uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego

członka Rady Nadzorczej PZU w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi PZU. Uprawnienie to wygaśnie z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem PZU.

Rada Nadzorcza PZU sprawuje stały nadzór nad działalnością PZU we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Rada Nadzorcza PZU uchwała Regulamin Rady Nadzorczej określający jej organizację i sposób wykonywania czynności. Regulamin określa skład oraz sposób powoływania Rady Nadzorczej PZU, zadania i zakres działalności oraz sposób jej zwoływania i prowadzenia obrad.

Rada Nadzorcza PZU wybiera ze swojego składu Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego, a także może wybrać spośród swoich członków Sekretarza.

W ramach Rady Nadzorczej PZU funkcjonują następujące komitety:

- Komitet Audytu;
- Komitet Nominacji i Wynagrodzeń;
- Komitet Strategii.

Komitet Audytu ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą PZU czynności nadzorczych w zakresie badania prawidłowości sprawozdawczości finansowej, efektywności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego oraz systemu zarządzania ryzykiem. Ponadto, Komitet Audytu może wnioskować do Rady Nadzorczej PZU o zlecenie wykonania określonych czynności kontrolnych w PZU, a wykonawcą zleconych kontroli może być jednostka wewnętrzna lub podmiot zewnętrzny.

Komitet Nominacji i Wynagrodzeń ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą PZU czynności nadzorczych w zakresie kształtowania struktury zarządczej, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, zasad wynagradzania i wynagrodzeń oraz doboru kadry o odpowiednich kwalifikacjach.

Komitet Strategii ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej PZU i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą PZU czynności nadzorczych w zakresie opiniowania wszelkich dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych jej przez Zarząd PZU (w szczególności strategii rozwoju PZU) oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej PZU rekomendacji w zakresie planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa PZU.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej, oprócz powoływania przewidzianego w Statucie PZU Komitetu Audytu oraz Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń, w celu prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych Rada Nadzorcza PZU może powoływać inne stałe komitety o charakterze doradczym i opiniodawczym, których kompetencje, skład i tryb pracy określa uchwalony przez Radę Nadzorczą PZU regulamin danego komitetu. Regulamin przewiduje możliwość korzystania przez Radę Nadzorczą PZU oraz powołane przez nią komitety z usług ekspertów oraz firm doradczych.

B.1.2. Zarząd PZU

Zgodnie ze Statutem PZU, w skład Zarządu PZU wchodzi od trzech do siedmiu członków, powoływanych na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Członkowie Zarządu PZU, w tym Prezes Zarządu PZU, są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą PZU. Prezes Zarządu PZU nowej kadencji powołany przed upływem bieżącej kadencji może złożyć wniosek do Rady Nadzorczej PZU o powołanie pozostałych członków zarządu nowej kadencji przed upływem kadencji bieżącej.

Zarząd PZU wykonuje wszelkie uprawnienia w zakresie zarządzania PZU, niezastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu PZU dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej PZU. Do reprezentowania PZU uprawnieni są dwaj członkowie zarządu działający łącznie lub jeden członek zarządu działający łącznie z prokurentem. Zarząd PZU uchwała swój regulamin, który zatwierdza Rada Nadzorcza PZU.

Podział obowiązków między członkami zarządu określa zarządzenie Prezesa Zarządu PZU w sprawie wykonywania przez członków zarządu nadzoru organizacyjnego w PZU oraz powierzenia funkcji Szefów Pionów.

W PZU funkcjonują stanowiska Dyrektorów Grupy PZU. Celem ich utworzenia jest zapewnienie spójnego i efektywnego modelu zarządczego w PZU i PZU Życie opartego o funkcjonalny podział odpowiedzialności członków Zarządów PZU i PZU Życie. Stanowiska Dyrektorów Grupy PZU powierzane są członkom Zarządu PZU Życie niebędącym członkami Zarządu PZU. Dyrektorzy Grupy PZU w PZU nadzorują bezpośrednio te same obszary działalności (piony, struktury poza pionami, jednostki organizacyjne), które nadzorują w PZU Życie.

Poniżej zaprezentowano zakres odpowiedzialności członków Zarządu PZU oraz Dyrektorów Grupy PZU według stanu na koniec 2016 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja w Grupie PZU	Zakres odpowiedzialności na koniec 2016 roku	Dodatkowy zakres odpowiedzialności w ciągu roku
Michał Krupiński	Prezes Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku	zarządzanie Grupą PZU, zarządzanie korporacyjne, audyt wewnętrzny, obszar strategii i projektów, obszar projektów bankowych, analizy makroekonomiczne	HR, zarządzanie korporacyjne, administracja i logistyka, bezpieczeństwo, inwestycje, finanse, aktuariat, obsługa prawna, operacje majątkowe, compliance, ryzyko, IT, likwidacja, contact center, marketing
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku	ubezpieczenia masowe majątkowe – sprzedaż, produkty i taryfy, zarządzanie siecią Oddziałów PZU i kanałami sprzedaży, bancassurance, sprzedaż agencyjna produktów życiowych, sprzedaż dla klienta korporacyjnego	contact center, posprzedażowa obsługa klienta
Andrzej Jaworski	Członek Zarządu PZU od 14 maja 2016 roku	biznes zdrowotny, nieruchomości,	bancassurance, operacje zagraniczne,
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU od 14 października 2016 roku	finanse, aktuariat	
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku	zarządzanie ryzykiem	inwestycje, strategia, bancassurance
Paweł Surówka	Członek Zarządu PZU od 20 stycznia 2016 roku do 19 marca 2016 roku Dyrektor Grupy PZU od 1 listopada 2016 roku	inwestycje, strategia i projekty, analizy makroekonomiczne	aktuariat
Aleksandra Agatowska	Dyrektor Grupy PZU w PZU SA od 25 marca 2016 roku	marketing, innowacje, zakupy, zarządzanie relacjami z klientem	administracja
Tomasz Karusewicz	Dyrektor Grupy PZU od 29 stycznia 2016 roku	IT, operacje majątkowe i życiowe	
Bartłomiej Litwińczuk	Dyrektor Grupy PZU od 19 sierpnia 2016 roku	bezpieczeństwo, obsługa prawna, HR	
Sławomir Niemierka	Dyrektor Grupy PZU od 19 marca 2012 roku	reasekuracja, compliance	ryzyko, bezpieczeństwo
Roman Pałac	Dyrektor Grupy PZU od 15 lutego 2016 roku	likwidacja szkód i świadczeń, contact center i posprzedażowa obsługa klienta, ubezpieczenia korporacyjne	

Poza komitetami utworzonymi na poziomie Rady Nadzorczej PZU, w PZU funkcjonują następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Grupy PZU;
- Komitet Ryzyka Kredytowego PZU SA i PZU Życie SA;
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami;
- Komitet Data Governance;
- Komitet Sponsoringu, Prewencji i CSR;
- Komitet Innowacji;
- Sztab Kryzysowy.

B.1.3. Zadania i obowiązki osób nadzorujących kluczowe funkcje

Osoby pełniące kluczowe funkcje w Grupie PZU zobowiązane są do współpracy i wymiany informacji w zakresie niezbędnym do realizacji zadań każdej z nich. Osoby nadzorujące kluczowe funkcje, w celu zapewnienia zdolności do wykonywania swoich obowiązków w sposób obiektywny, rzetelny i niezależny, mają zapewniony bezpośredni dostęp do zarządu, rady nadzorczej i pracowników, posiadają niezbędne uprawnienia, zasoby i doświadczenie oraz nieograniczony dostęp do wszystkich istotnych informacji koniecznych do wykonywania powierzonych im obowiązków.

Sposób, w jaki zorganizowane są kluczowe funkcje w Grupie PZU, w których zakresy odpowiedzialności są jasno i odpowiednio podzielone, zapewnia ich niezależność operacyjną.

Osoby nadzorujące kluczowe funkcje w ubezpieczeniowych jednostkach zależnych uczestniczą w spotkaniach członków zarządu lub rady nadzorczej, w trakcie których składają sprawozdania lub raporty z nadzorowanych obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem zidentyfikowanych w tych obszarach ryzyk. Udzielają również porad zarządowi lub radzie nadzorczej w sprawach dotyczących bieżącej działalności danej jednostki.

W Grupie PZU wdrożono polityki i procedury, których celem jest zapewnienie, aby osoby pełniące i nadzorujące kluczowe funkcje posiadały odpowiednie wykształcenie, kwalifikacje, doświadczenie oraz aby spełniały wszelkie konieczne wymogi regulacyjne.

Co do zasady osoby pełniące kluczowe funkcje nie uczestniczą w realizacji procesów i zadań wykraczających poza te funkcje. Funkcje realizowane są w sposób zapewniający obiektywizm i niezależność od procesów operacyjnych.

B.1.4. Schemat organizacyjny

Schemat PZU z 2016 roku odzwierciedlający zmiany w nadzorze organizacyjnym sprawowanym przez członków Zarządu PZU nad funkcjami kluczowymi stanowi załącznik nr 5 do sprawozdania SFCR.

B.1.5. Istotne zmiany systemu zarządzania, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym

W okresie sprawozdawczym PZU zmienił systemowe podejście do nadzoru nad funkcjami kluczowymi. Pierwotnie przyjęto zasadę, że osobami nadzorującymi kluczowe funkcje: zarządzania ryzykiem, zgodności z przepisami, audytu wewnętrznego są członkowie zarządu wskazani imiennie w Zarządzeniu Prezesa Zarządu PZU w sprawie wykonywania przez członków zarządu nadzoru organizacyjnego w PZU oraz powierzenia funkcji Szeffów Pionów. W marcu 2016 roku zasada ta została zmieniona i jako osoby nadzorujące Funkcję zarządzania ryzykiem wskazano Dyrektora Biura Ryzyka PZU, Funkcję zgodności z przepisami - Dyrektora Biura Compliance PZU a Funkcję audytu wewnętrznego - Dyrektora Biura Audytu Wewnętrznego PZU.

Ponadto, w okresie sprawozdawczym weszła w życie ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń, która wprowadza istotne zmiany w zakresie zasad wynagradzania członków organów zarządzających oraz organów nadzorczych w spółkach z udziałem Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ww. ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń, na

podmiocie reprezentującym Skarb Państwa i wykonującym prawa udziałowe w PZU, ciąży obowiązek dążenia do ukształtowania zasad wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych, zgodnych z ustawą o zasadach kształtowania wynagrodzeń. W dalszej perspektywie, zasady wynagradzania mają zostać wprowadzone w jednostkach zależnych w ramach grupy kapitałowej definiowanej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów. W okresie sprawozdawczym nie wprowadzono w PZU oraz w jednostkach zależnych rozwiązań, o których mowa w ww. ustawie. Wdrożenie nowego modelu wynagradzania członków organów zarządzających i nadzorczych może istotnie wpłynąć na zarządzanie Grupą PZU w kolejnych okresach sprawozdawczych.

W ciągu 2016 roku, w skład Zarządu PZU wchodziły oraz pełniły funkcje Dyrektora Grupy PZU następujące osoby:

Imię i nazwisko	Funkcja w PZU/ Grupie PZU	Zakres odpowiedzialności
Dariusz Krzewina	p.o. Prezesa Zarządu PZU od 9 grudnia 2015 roku do 18 stycznia 2016 roku Członek Zarządu PZU od 15 marca 2013 roku do 23 czerwca 2016 roku	Zarządzanie korporacyjne, HR, ubezpieczenia korporacyjne, administracja i logistyka, bancassurance i reasekuracja, obszar inwestycji, marketing, obszar likwidacji szkód, finanse, sprzedaż, strategia, operacje
Przemysław Dąbrowski	Członek Zarządu PZU od 21 grudnia 2010 roku do 18 marca 2016 roku	Obszar finansów, aktuariat
Rafał Grodzicki	Członek Zarządu PZU od 1 lipca 2015 roku do 18 stycznia 2016 roku	Operacje ubezpieczeniowe, operacje zagraniczne (działalność międzynarodowa) oraz obszar biznesu zdrowotnego
Tomasz Tarkowski	Członek Zarządu PZU od 21 kwietnia 2011 roku do 19 stycznia 2016 roku	Obszar likwidacji szkód
Tobiasz Bury	Dyrektor Grupy PZU od 16 stycznia 2014 roku do 29 stycznia 2016 roku	Ubezpieczenia masowe, zarządzanie siecią Oddziałów PZU i kanałami sprzedaży, contact center i posprzedażowa obsługa klienta
Przemysław Henschke	Dyrektor Grupy PZU od 7 lutego 2012 roku do 29 stycznia 2016 roku	Obszar IT
Beata Kozłowska-Chyła	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku do 17 października 2016 roku	Administracja i logistyka, obszar obsługi prawnej, obszar operacji majątkowych
Robert Pietryszyn	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku do 13 maja 2016 roku	obszar biznesu zdrowotnego, marketing, operacje zagraniczne, nieruchomości, bancassurance, obszar innowacji, nieruchomości, zarządzanie relacjami z klientem
Sebastian Klimek	Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku do 30 sierpnia 2016 roku	Obszar finansów, aktuariat

Na dzień sporządzenia sprawozdania SFCR w skład Zarządu PZU wchodził:

- 1) Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- 2) Roger Hodgkiss – członek Zarządu PZU;
- 3) Maciej Rapkiewicz – członek Zarządu PZU;
- 4) Tomasz Kulik – członek Zarządu PZU;
- 5) Małgorzata Sadurska – członek Zarządu PZU.

Sprawozdanie SFCR zostało przyjęte przez Zarząd PZU w powyższym składzie.

B.1.6. Informacje na temat zasad i praktyk dotyczących wynagradzania rady nadzorczej, zarządu oraz pracowników

Członkowie Rady Nadzorczej PZU nie otrzymują wynagrodzenia zmiennego zależnego od wyników PZU. Zasady ich wynagradzania ustala bezpośrednio Walne Zgromadzenie. W 2016 roku członkowie Rady Nadzorczej PZU otrzymywali stałe miesięczne wynagrodzenie.

Wynagrodzenia członków Zarządu PZU ustalane są indywidualnie przez Radę Nadzorczą PZU i składają się z następujących składników:

- miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego;
- wynagrodzenia zmiennego w postaci nagrody rocznej stanowiącej określony procent rocznego wynagrodzenia zasadniczego przyznawanego decyzją Rady Nadzorczej PZU w drodze uchwały, na podstawie oceny pracy członka Zarządu PZU, w terminie miesiąca od dnia zatwierdzenia sprawozdań finansowych PZU przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie oraz uzyskania przez członka zarządu absolutorium za rok obrotowy podlegający ocenie;
- świadczeń dodatkowych ustalanych indywidualnie oraz przysługujących członkowi Zarządu PZU jako pracownikowi na podstawie Kodeksu pracy i przepisów wewnętrznych PZU.

PZU określił zasady wynagradzania pracowników, a w szczególności osób pełniących kluczowe funkcje, stanowiące element efektywnego zarządzania ryzykiem. Obowiązujące zasady wdrażają postanowienia dotyczące kształtowania zasad wynagradzania w podmiotach działających na rynku ubezpieczeń zawarte w przepisach prawa, w Zasadach Ładu Korporacyjnego oraz w ramach rozporządzenia delegowanego oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Zgodnie z polityką wynagradzania, wynagrodzenie zmienne ustalane jest odmiennie dla poszczególnych grup pracowników lub poszczególnych osób. Jego poziom jest uzasadniony wynikami finansowymi PZU, a także osiągniętymi wynikami pracy. Zasady przyznawania wynagrodzenia zmiennego mają na celu wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem, zniechęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza limity zaakceptowane przez Radę Nadzorczą PZU, a także wspieranie realizacji strategii działalności i ograniczenie konfliktu interesów. Wynagrodzenia zmienne mogą podlegać ograniczeniom w zakresie możliwej do przyznania kwoty maksymalnej. Polityka wynagradzania nie przewiduje również możliwości odroczenia wypłaty znacznej części wynagrodzenia zmiennego. Polityka wynagradzania nie przewiduje wynagradzania pracowników w formie uprawnień do akcji, bądź opcji na akcje oraz dodatkowych programów emerytalno-rentowych lub programów wcześniejszych emerytur dla członków Zarządu PZU lub Rady Nadzorczej PZU i innych osób nadzorujących funkcje kluczowe.

Zasady wynagrodzeń w innych jednostkach zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową są dostosowane do lokalnych wymogów prawnych i bazują na zasadach wdrożonych w PZU i opisanych powyżej.

B.1.7. Informacje dotyczące istotnych transakcji zawartych w okresie sprawozdawczym z akcjonariuszami oraz z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej

W 2016 roku PZU wypłacił akcjonariuszom dywidendę, co zostało opisane w części A.1.7.1.

B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

B.2.1. Wymogi dotyczące umiejętności, kwalifikacji i wiedzy fachowej wobec osób, które faktycznie zarządzają daną jednostką w Grupie PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

Osobą pełniącą funkcję kluczową może być osoba, która spełnia określone wymagania, w szczególności:

- posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- posiada wyższe wykształcenie uzyskane w Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskane w innym państwie w rozumieniu właściwych przepisów tego państwa, chyba że dana jednostka Grupy PZU skieruje wniosek i uzyska zgodę na odstąpienie od tego wymogu od organu nadzoru;
- nie była skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe prawomocnym wyrokiem sądu;
- posiada doświadczenie zawodowe niezbędne do wykonywania nadzorowanej kluczowej funkcji;
- daje rękojmię wykonywania zadań w sposób należyty.

Przeprowadzając ocenę doświadczenia kandydata na stanowisko osoby pełniącej kluczową funkcję, na podstawie przedstawionych przez kandydata dokumentów, uwzględnia się jej wcześniejsze doświadczenie zawodowe, w szczególności:

- długość zatrudnienia;
- charakter i złożoność wykonywanych obowiązków;
- zakres kompetencji, odpowiedzialności i uprawnień decyzyjnych na zajmowanych stanowiskach;
- wiedzę w zakresie działalności instytucji ubezpieczeniowych oraz rozumienie ryzyka w działalności ubezpieczeniowej;
- liczbę podwładnych.

W zakresie oceny kompetencji, osoba pełniąca kluczową funkcję powinna posiadać, w szczególności wiedzę i doświadczenie adekwatne do pełnionej funkcji z zakresu:

- rynków ubezpieczeń i rynków finansowych (świadomość i rozumienie biznesowego, ekonomicznego i rynkowego środowiska, w którym dana jednostka Grupy PZU prowadzi działalność oraz świadomość wiedzy i potrzeb ubezpieczających), strategii i modelu biznesowego (szczegółowa znajomość strategii i modelu danej jednostki Grupy PZU);
- systemu zarządzania (świadomość i zrozumienie ryzyka, na które narażona jest dana jednostka Grupy PZU, i możliwości zarządzania nim oraz zdolność oceny efektywności rozwiązań w danej jednostce dla zapewnienia prawidłowego zarządzania, nadzoru i kontroli, a także niezbędnych zmian w tych obszarach);
- analizy finansowej i aktuarialnej (zdolność do interpretacji finansowych i aktuarialnych informacji danej jednostki Grupy PZU, wdrażania odpowiednich mechanizmów kontrolnych i podejmowania niezbędnych działań na podstawie tych informacji);
- zasad, reguł i wymogów przepisów prawa związanych z funkcjonowaniem danej jednostki Grupy PZU, w tym umiejętności dostosowania do zmian przepisów prawa.

B.2.2. Ocena kompetencji i reputacji osób, które faktycznie zarządzają jednostką w Grupie PZU lub wykonują czynności w ramach innych kluczowych funkcji

Jednostki Grupy PZU, prowadzące działalność ubezpieczeniową, oceniają i weryfikują kompetencje oraz reputację osób pełniących kluczowe funkcje w tych jednostkach.

Dokonuje się:

- oceny kompetencji i reputacji kandydata wybranego na stanowisko osoby pełniącej kluczową funkcję;
- weryfikacji oceny osoby pełniącej kluczową funkcję:
 - raz do roku w procesie aktualizacji oceny kompetencji i reputacji, lub
 - w przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na niezgodność działań tej osoby z przepisami prawa, mogących skutkować, w szczególności niezgodnością działalności danej jednostki Grupy PZU z przepisami prawa, przestępstwem finansowym lub zagrożeniem prawidłowego zarządzania tą jednostką.

B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1. Opis systemu zarządzania ryzykiem

PZU sprawuje nadzór nad system zarządzania ryzykiem Grupy PZU na podstawie zawartych z istotnymi jednostkami zależnymi porozumień o współpracy. Nadają one ramy współpracy m.in. w procesie zarządzania ryzykiem w Grupie PZU, umożliwiając pozyskiwanie i przetwarzanie informacji koniecznych do adekwatnego i efektywnego zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU i zapewniają, że różnego rodzaju ryzyka generowane przez poszczególne jednostki Grupy PZU podlegają ocenie i są oparte na tych samych standardach, z uwzględnieniem wymogów i ograniczeń wynikających

z obowiązujących przepisów prawa. Sposób implementacji systemów w poszczególnych jednostkach Grupy PZU jest dostosowany do ich wielkości, istotności ryzyk, regulacji sektorowych oraz specyficznych regulacji w poszczególnych krajach.

System zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oparty jest na:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział kompetencji i zadań realizowanych przez organy statutowe, komitety oraz komórki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem;
- procesie zarządzania ryzykiem, w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontrolowania, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zarządczych.

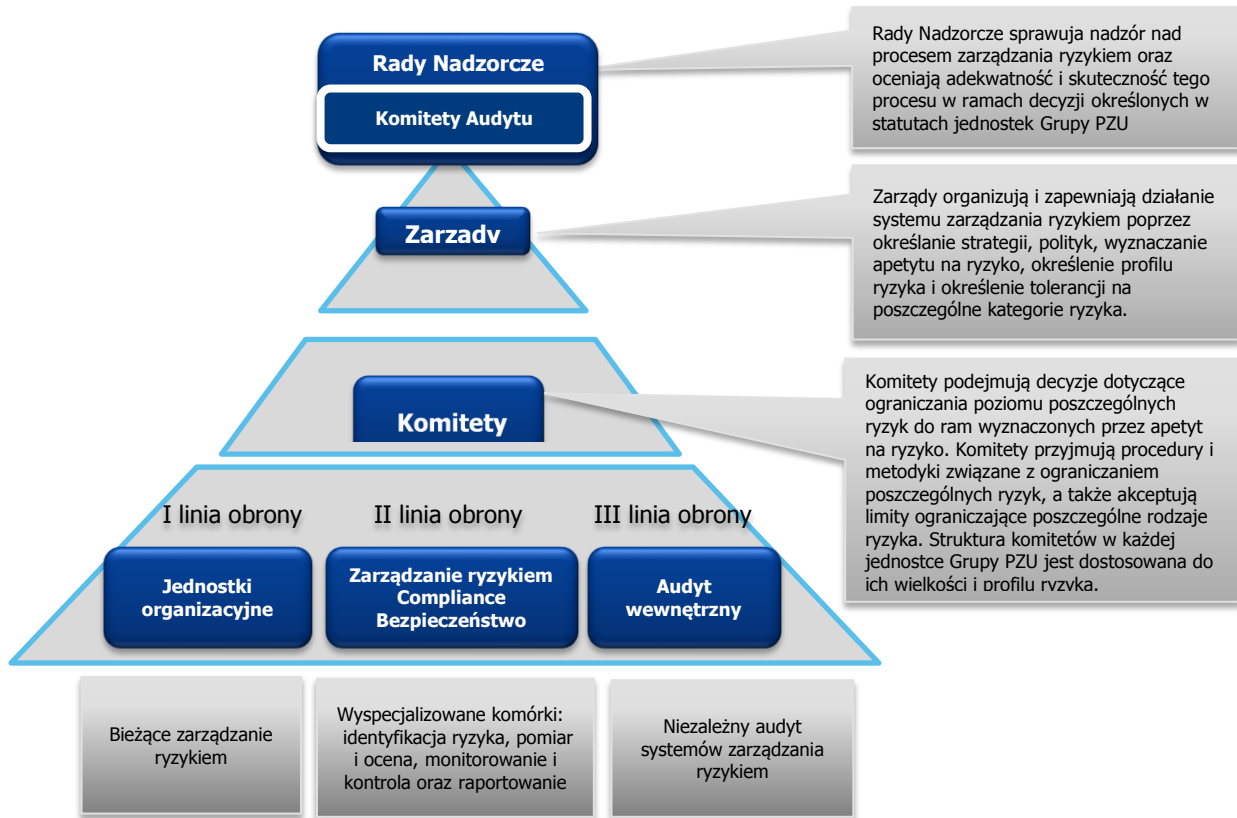
Spójny podział kompetencji i zadań w PZU i w poszczególnych jednostkach zależnych oparty jest na czterech poziomach kompetencyjnych.

Trzy pierwsze poziomy kompetencyjne obejmują:

- rady nadzorcze, które sprawują nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz oceniają adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statutach spółek i swoich regulaminach. W celu zwiększenia efektywności wykonywania przez rady nadzorcze czynności nadzorczych, m.in. w zakresie monitorowania efektywności systemu zarządzania ryzykiem, rady nadzorcze mogą powoływać komitety audytu;
- zarządy, które organizują i zapewniają działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie strategii zarządzania ryzykiem, polityk, wyznaczenie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyka;
- komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka. Utworzony w 2016 roku Komitet Ryzyka Grupy PZU stanowi wsparcie (zarówno rad nadzorczych jak i zarządów jednostek zależnych) we wdrażaniu efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, spójnego dla całej Grupy PZU. Celem działania Komitetu Ryzyka Grupy PZU jest koordynacja działań oraz nadzór nad systemem i procesami zarządzania ryzykami występującymi w Grupie PZU.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy poziomu operacyjnego, w którym zadania związane z procesem zarządzania ryzykiem podzielone są pomiędzy trzy linie obrony:

- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek i komórek organizacyjnych oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Kadra zarządzająca odpowiada za wdrożenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem w nadzorowanym obszarze działalności, w szczególności za zaprojektowanie i efektywne funkcjonowanie działań identyfikujących i monitorujących jako integralnych składników realizowanych procesów, zapewniających właściwą reakcję na występujące ryzyka;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane komórki zajmujące się identyfikacją, monitorowaniem i raportowaniem o ryzyku oraz kontrolą ograniczeń. W ramach drugiej linii obrony szczególną rolę w procesie odgrywają działające w ramach jednostek Grupy PZU: komórka ds. ryzyka, komórka ds. compliance, komórka ds. bezpieczeństwa, komórka ds. planowania i kontrolingu, komórka ds. aktuarialnych, komórka ds. reasekuracji, komórka ds. prawnych, komórka ds. kadr oraz komórka ds. ryzyka i bezpieczeństwa IT;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność danej jednostki. Funkcja ta realizowana jest przez komórkę ds. audytu wewnętrznego.

Funkcja zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU realizowana jest przez Biuro Ryzyka PZU, które rozwija proces zarządzania ryzykiem poprzez przygotowanie i aktualizację właściwych regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem (w tym rekomendacji dla jednostek zależnych), a także na bieżąco wykonuje poszczególne czynności związane z procesem zarządzania ryzykiem, w szczególności:

- przygotowanie strategii zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami;
- przegląd polityk;
- opracowanie metodyki pomiaru poszczególnych ryzyk;
- projektowanie narzędzi wspierających proces zarządzania ryzykiem;
- identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie i kontrolę ryzyka;
- sporządzanie raportów kontrolnych oraz monitorowanie wykorzystania limitów i ograniczeń;
- przygotowanie zasad i metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem;
- opracowanie propozycji siatki limitów i ograniczeń;
- sporządzanie informacji o ryzyku na potrzeby organów nadzoru;
- sporządzanie informacji o ryzyku na potrzeby agencji ratingowych;
- przeprowadzanie testów stresu;
- monitorowanie poziomu ryzyka.

Osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem jest Dyrektor Biura Ryzyka PZU, który podlega Członkowi Zarządu PZU odpowiedzialnemu za ryzyko. Za systemowe zarządzanie ryzykiem odpowiedzialne jest Biuro Ryzyka PZU, które współpracuje w procesie ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi.

B.3.2. Własna ocena ryzyka i wypłacalności

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest integralną częścią procesu planowania finansowego i składa się z następujących etapów:

- przygotowanie i zatwierdzenie założeń do przeprowadzenia procesu w danym roku;
- przygotowanie i zatwierdzenie przez właściwe komórki organizacyjne, a następnie przekazanie do komórek odpowiedzialnych za ryzyko, danych zgodnych z wyceną przyjętą w systemie WII i spójnych ze Strategią Grupy PZU oraz planami finansowymi Grupy PZU;
- analiza i ocena ryzyk;
- analiza spełnienia wymogów dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- przeprowadzenie oceny dotyczącej potrzeb kapitałowych przy realizacji założeń planu finansowego;
- przeprowadzenie oceny kondycji kapitałowej Grupy PZU (w ujęciu zagregowanym) w wyniku testów stresu;
- analiza zgodności z apetytem na ryzyko oraz profilem ryzyka;
- propozycja zmian w zakresie obniżenia ekspozycji na ryzyko lub podwyższenia środków własnych, jeżeli zostanie to uznane za konieczne;
- zmiany w planie finansowym lub projekcie planu finansowego, jeżeli zostaną uznane za konieczne;
- zatwierdzenie wyników własnej oceny ryzyka i wypłacalności i podjęcie ewentualnych działań zarządczych;
- udokumentowanie wyników procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności w formie raportu;
- sporządzenie protokołu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności;
- przekazanie do organu nadzoru raportu z własnej oceny ryzyka i wypłacalności na potrzeby organu nadzoru.

Proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz przeprowadzane w ramach niego analizy zostały skonsultowane tak, aby stanowić wsparcie procesu planowania finansowego w zakresie analizy profilu ryzyka oraz oceny spełnienia wymogów kapitałowych w zakładanym horyzoncie czasu i przy realizacji określonych w planie finansowym założeń. Stanowi on również podsumowanie i kontrolę efektywności działań podejmowanych w toku procesu zarządzania ryzykiem.

Struktura procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zakres odpowiedzialności poszczególnych uczestników procesu został dostosowany do obowiązków poszczególnych komórek organizacyjnych wynikających z ich zakresu kompetencji określonych w ramach systemu zarządzania oraz z procesu planowania finansowego. Zarząd PZU odpowiada za zorganizowanie i zapewnienie efektywnego funkcjonowania procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Członkowie zarządów jednostek zależnych nadzorujący komórki biorące udział w procesie nadzorują działania związane z procesem własnej oceny ryzyka i wypłacalności w podległych im obszarach oraz zatwierdzają przygotowane w ich obszarach dane i analizy konieczne do przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Biuro Ryzyka PZU rozwija proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności, koordynuje przeprowadzenie oceny oraz dokonuje oceny własnych potrzeb w zakresie wypłacalności, oceny ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi i oceny odchyleń profilu ryzyka od założeń leżących u podstaw wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności. Wszystkie dane prognostyczne dostarczane są do Biura Ryzyka PZU za pośrednictwem Biura Planowania i Kontrolingu PZU, które odpowiada za ich wewnętrzną spójność oraz zgodność z planami finansowymi.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności jest przeprowadzana regularnie, co najmniej raz w roku lub po wystąpieniu istotnych zmian w profilu ryzyka wynikających ze zmian operacji wewnętrznych lub zmian otoczenia biznesowego. Częstotliwość przeprowadzenia własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest spójna z rewizją planów finansowych oraz towarzyszących im nowych prognoz rozwoju działalności, które odpowiadają realizacji Strategii Grupy PZU oraz uwzględniają zmiany wynikające z rozwoju portfela oraz zmian w otoczeniu biznesowym.

Wyniki własnej oceny ryzyka i wypłacalności są dokumentowane w formie raportu. Raport podlega niezależnemu przeglądowi wykonywanemu przez Biuro Audytu Wewnętrznego PZU a następnie, po zaopiniowaniu przez Komitet Ryzyka Grupy PZU, zatwierdzeniu przez Zarząd PZU.

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności dokonywana jest dla wszystkich ryzyk uznanych za istotne zgodnie z postanowieniami Strategii Grupy PZU zarządzania ryzykiem oraz polityk zarządzania poszczególnymi ryzykami, tj. ryzyka aktuarialnego, ryzyka rynkowego, ryzyka niewypłacalności kontrahenta oraz ryzyka operacyjnego. Dodatkowo szacowany jest bufor na możliwą materializację ryzyk trudnierzalnych (w tym ryzyka braku zgodności).

Ocena ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności w 2016 roku objęła lata 2016-2020, zgodnie z horyzontem Strategii Grupy PZU oraz towarzyszących jej planów finansowych. W ramach oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przeprowadzone zostały analizy w celu określenia, czy przy danej strategii działalności Grupa PZU utrzyma niezbędny poziom kapitału, adekwatny do ryzyka, na jakie jest narażona obecnie i na jakie może być narażona w przyszłości (również w przypadku wystąpienia nagłych zdarzeń odzwierciedlonych w scenariuszach szokowych). Testowane scenariusze zbudowane zostały w oparciu o profil ryzyka Grupy PZU, umożliwiając weryfikację jej potrzeb kapitałowych w nowych warunkach obejmujących zarówno istotne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym, jak i szoki charakterystyczne dla sektora ubezpieczeń. Ponadto analiza obejmuje scenariusze wpływające zarówno na aktywa, jak i na pasywa.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności Grupy PZU w 2016 roku objęła dodatkowo efekt zarażenia oraz scenariusz badający kwestie dostępności kapitału i możliwości jego przenoszenia pomiędzy jednostkami w Grupie PZU.

Jeżeli w wyniku własnej oceny ryzyka i wypłacalności w kolejnych latach projekcji zostanie zidentyfikowany możliwy spadek współczynnika wypłacalności poniżej akceptowalnego poziomu lub przekroczenie limitów profilu ryzyka, Dyrektor Biura Ryzyka PZU, we współpracy z Dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu PZU, przedstawiają możliwe działania, w tym zmiany w zakresie planów finansowych, mające na celu obniżenie poziomu ryzyka lub podwyższenie środków własnych. Podlegają one zatwierdzeniu przez Członka Zarządu PZU nadzorującego Biuro Ryzyka PZU, w uzgodnieniu z Członkiem Zarządu PZU nadzorującym Biuro Planowania i Kontrolingu PZU.

B.4. System kontroli wewnętrznej

B.4.1. Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Grupie PZU obejmuje nadzór, ogół procedur administracyjnych i księgowych, struktur organizacyjnych, systemów raportowania, rozwiązań wprowadzonych w systemach informatycznych, funkcję zgodności z przepisami oraz inne mechanizmy kontrolne przyczyniające się do realizacji celów Grupy PZU oraz zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności jej funkcjonowania, realizowane w celu racjonalnego zapewnienia:

- efektywności i skuteczności działalności operacyjnej;
- rzetelności informacji przekazywanych wewnątrz i zewnątrz oraz zabezpieczenia ich dostępności i wiarygodności, w szczególności w odniesieniu do tych wpływających na sprawozdania finansowe;
- adekwatności i efektywności kontroli ryzyk (działania kontrolne powinny być proporcjonalne do poziomu ryzyka związanego z działalnością i procesów poddawanych kontroli);
- odpowiedzialnego i transparentnego zarządzania;
- zgodności działań z przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi oraz przyjętymi standardami postępowania.

System kontroli wewnętrznej wspomaga realizację celów, co wymaga, aby koncentrował się na następujących obszarach:

- środowisku kontroli wewnętrznej, tj. promowaniu znaczenia kontroli wśród pracowników i nadzoru ze strony kierownictwa, stylu zarządzania, w tym delegowaniu zadań, uczciwości, wartości etycznych i rozwoju pracowników;
- identyfikacji i ocenie ryzyka, w tym utrzymywaniu go na akceptowalnym poziomie;
- czynnościach kontrolnych i podziale obowiązków;

- jakości informacji i jej komunikowaniu, tj. zapewnieniu przepływu informacji, które pozwalają prowadzić i kontrolować działalność;
- monitorowaniu efektywności mechanizmów kontrolnych.

W zależności od rodzaju zadań zakres kontroli wewnętrznej obejmuje w szczególności:

- kompletność, aktualność i zgodność z obowiązującymi przepisami prawa regulacji wewnętrznych dotyczących danej działalności;
- prawidłowość, kompletność i terminowość wykonywanych czynności, w tym obiegu dokumentów;
- prawidłowość organizacji i podziału pracy;
- przestrzeganie pełnomocnictw, upoważnień, limitów i innych elementów kontrolnych, w szczególności w zakresie:
 - podpisywania korespondencji wewnętrznej i wychodzącej na zewnątrz,
 - zawierania transakcji skutkujących powstaniem zobowiązań,
 - podejmowania decyzji biznesowych,
 - korzystania z systemów informatycznych;
- prawidłowość przebiegu procesów;
- prawidłowość ewidencji księgowej;
- bezpieczeństwo systemów informatycznych oraz sieci teleinformatycznych;
- bezpieczeństwo informacji chronionych, w rozumieniu obowiązujących regulacji wewnętrznych.

W przypadku zidentyfikowania przez pracownika nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli, pracownik zobowiązany jest do ich udokumentowania i poinformowania bezpośredniego przełożonego. Jednocześnie pracownik zobowiązany jest do ich raportowania zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.

B.4.2. Funkcja zgodności z przepisami

Biuro Compliance PZU odpowiada za kształtowanie systemu compliance w Grupie PZU dbając o jego spójność na wszystkich poziomach Grupy PZU. Biuro Compliance PZU raportuje do Zarządu i Rady Nadzorczej PZU, w zakresie zdarzeń zaistniałych na poziomie PZU i jednostek zależnych, z którymi podpisano porozumienia o współpracy i wymianie informacji. Wszystkie rekomendacje Biura Compliance PZU wydane w ramach prowadzonych działań i analiz zgodności podlegają procesowi monitoringu.

Funkcja zgodności z przepisami w jednostkach Grupy PZU jest zorganizowana na podstawie jednolitych standardów, wypracowanych na poziomie PZU. Wdrożone regulacje wewnętrzne określają zakres i charakter działań funkcji zgodności z przepisami, w tym cykliczne raportowanie komórek ds. compliance jednostek zależnych do Biura Compliance PZU a następnie Biuro Compliance PZU do Zarządu i Rady Nadzorczej PZU. Niezależnie od powyższego komórki ds. compliance jednostek zależnych raportują także do swoich zarządów lub rad nadzorczych. Funkcja zgodności z przepisami w jednostkach Grupy PZU jest obiektywna i niezależna.

Najważniejsze kompetencje Biura Compliance PZU w obszarze ryzyka braku zgodności w Grupie PZU:

- analiza i udział w procesie wdrażania systemowych rozwiązań we wszystkich obszarach funkcjonalnych jednostek Grupy PZU oraz realizowanych procesów biznesowych w zakresie ryzyka braku zgodności;
- inicjowanie i rekomendowanie zmian w systemowych rozwiązaniach oraz analizowanych procesach jednostek Grupy PZU, jako efekt analiz compliance;
- zapewnienie koordynacji i spójnych rozwiązań w zakresie realizacji funkcji zgodności z przepisami i zarządzania ryzykiem braku zgodności w Grupie PZU;
- konsultacje i współpraca z jednostkami zależnymi w celu zapewnienia jednolitych rozwiązań w zakresie realizacji funkcji zgodności z przepisami w Grupie PZU oraz spójnego stanowiska jednostek zależnych regulowanych Grupy PZU przy udzielaniu odpowiedzi na zapytania Komisji Nadzoru Finansowego kierowane systemowo do jednostek regulowanych;

- konsultacja oraz wymiana informacji z jednostkami zależnymi w zakresie zapewnienia spójności procesu identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności;
- prowadzenie systemowych analiz compliance w jednostkach Grupy PZU na podstawie przepisów wewnętrznych oraz porozumień o współpracy w zakresie funkcji zgodności;
- raportowanie na poziomie systemowym ryzyka braku zgodności w Grupie PZU;
- monitorowanie przestrzegania standardów postępowania, w tym norm etycznych, z uwzględnieniem dobrych praktyk przyjętych w jednostkach Grupy PZU.

Biuro Compliance PZU, w ramach wymiany informacji i współpracy z jednostkami zależnymi w obszarze funkcji zgodności, współuczestniczy we wdrażaniu w tych jednostkach jednolitych standardów oraz kluczowych rozwiązań metodologicznych. Formalną podstawą współpracy w obszarze funkcji compliance są porozumienia o współpracy i wymianie informacji, które precyzują zasady, zakres i charakter tej współpracy pomiędzy PZU a jednostkami zależnymi.

B.5. Funkcja audytu wewnętrznego

Biuro Audytu Wewnętrznego PZU koordynuje funkcjonowanie audytu wewnętrznego w jednostkach Grupy PZU poprzez budowę jednolitych standardów oraz wymianę informacji w zakresie systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego. Audyt wewnętrzny pozyskuje informacje z jednostek Grupy PZU dotyczące adekwatności i efektywności systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej. W jednostkach Grupy PZU wprowadzone zostały kluczowe rozwiązania metodologiczne Biura Audytu Wewnętrznego PZU (z uwzględnieniem uwarunkowań formalno-prawnych, specyfiki i skali działalności tych jednostek).

Głównymi działaniami Biura Audytu Wewnętrznego PZU w zakresie Grupy PZU jest:

- ujednolicanie zasad funkcjonowania audytu wewnętrznego;
- koordynowanie tworzenia planów audytów;
- realizowanie zadań audytowych;
- pozyskiwanie informacji o stanie realizacji rekomendacji.

Audyt wewnętrzny obejmuje niezależną ocenę ryzyka, badanie wszystkich komórek i struktur organizacyjnych w jednostkach Grupy PZU, produktów, systemów, procesów biznesowych, procesów zarządzania ryzykiem, z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyk i poziomu istotności ryzyk, a także od roli i skuteczności kontroli wewnętrznej w ich redukowaniu.

Funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna i niezależna od funkcji operacyjnych. Zakres czynności audytowych realizowanych w ramach poszczególnych audytów oraz wydawane oceny poaudytowe stanowią autonomiczne decyzje audytorów. Zadania są rozdzielane w taki sposób, aby zapobiec potencjalnym i rzeczywistym konfliktom interesów. Każdy pracownik jest zobowiązany do poinformowania przełożonego w przypadku wystąpienia konfliktu interesów. Zbierane są informacje od pracowników audytu wewnętrznego na temat potencjalnego konfliktu interesów i w miarę potrzeb dokonuje się rotacji przydzielonych zadań. Ponadto każdy z audytorów nie może przed upływem jednego roku oceniać działalności, którą sam uprzednio wykonywał lub zarządzał. Wdrożono Kodeks Etyki Audytora Wewnętrznego, w oparciu o wytyczne Instytutu Audytorów Wewnętrznych (IIA) zawarte w Kodeksie Etyki IIA. Celem Kodeksu jest promowanie najlepszych praktyk wykonywania obowiązków, wzorców postawy etycznej oraz determinowanie potrzeby ciągłego rozwoju zawodowego i kształtowania właściwego wizerunku audytorów wewnętrznych. Audytorom wewnętrznym nie wolno przyjmować odpowiedzialności za działalność operacyjną, która podlega ocenie audytu wewnętrznego.

Niezależność Funkcji Audytu Wewnętrznego jest zapewniona poprzez zapisy odpowiednich regulacji wewnętrznych.

Audyty wewnętrzne w jednostkach zależnych z poziomu PZU realizowane są przez pracowników Biura Audytu Wewnętrznego PZU, którzy stanowią zespół o wysokich kwalifikacjach zawodowych i etycznych oraz posiadają wiedzę, umiejętności i znajomość zagadnień niezbędnych do realizacji audytów.

Dla zapewnienia realizacji zadań, audytorzy mają dostęp do niezbędnych informacji, wyjaśnień, dokumentów i danych umożliwiających terminowe i poprawne wykonanie zadań, z uwzględnieniem ograniczenia dostępu do informacji zgodnego z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Biuro Audytu Wewnętrznego PZU przygotowuje sprawozdanie roczne z działalności, które obejmuje:

- informację o zrealizowanych audytach (w tym o wykonaniu planu audytu);
- ocenę systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

Biuro Audytu Wewnętrznego PZU sporządza również cykliczne sprawozdania z prowadzonej działalności. Raporty przekazywane są do Komitetu Audytu oraz Zarządu PZU.

B.6. Funkcja aktuarialna

Jednostki zależne prowadzące działalność w zakresie ubezpieczeń są odrębnymi jednostkami i posiadają własne funkcje aktuarialne. Zadania funkcji aktuarialnych są spójne dla wszystkich jednostek. Ze względu na różną specyfikę rynków działania mogą występować różnice w organizacji funkcji. Funkcje pozostają ze sobą w kontakcie i konsultują wzajemnie swoje wątpliwości.

B.7. Outsourcing

Ubezpieczeniowe jednostki Grupy PZU przyjęły zasady dokonywania outsourcingu, w tym outsourcingu czynności uznawanych za podstawowe lub ważne.

PZU i zależne jednostki ubezpieczeniowe nie powierzają podmiotom trzecim realizacji funkcji należących do systemu zarządzania (funkcji zarządzania ryzykiem, funkcji aktuarialnej, funkcji zgodności i funkcji audytu wewnętrznego).

Głównym zadaniem realizowanym przez ubezpieczeniowe jednostki zależne Grupy PZU w obszarze outsourcingu jest optymalizacja kosztów i jakości świadczonych klientom usług poprzez powierzenie wykonywania wybranych procesów profesjonalnym podmiotom specjalizującym się w wykonywaniu usług danego rodzaju.

Dodatkowo istnieją wewnątrzgrupowe umowy outsourcingu (zawarte pomiędzy jednostkami Grupy PZU), w ramach których powierza się czynności podstawowe lub ważne, obejmujące w szczególności: lokowanie środków, obsługę likwidacji szkód, obsługę świadczeń, w tym assistance, zarządzanie inwestycjami, obsługę ubezpieczeń. Wewnątrzgrupowe umowy outsourcingu czynności podstawowych lub ważnych zawierane są długoterminowo, z uwzględnieniem obowiązujących zasad w zakresie outsourcingu, w szczególności w zakresie oceny ryzyka, wymaganych postanowień umownych, w tym zabezpieczających możliwość przeprowadzenia kontroli realizacji umowy przez podmiot powierzający wykonanie czynności.

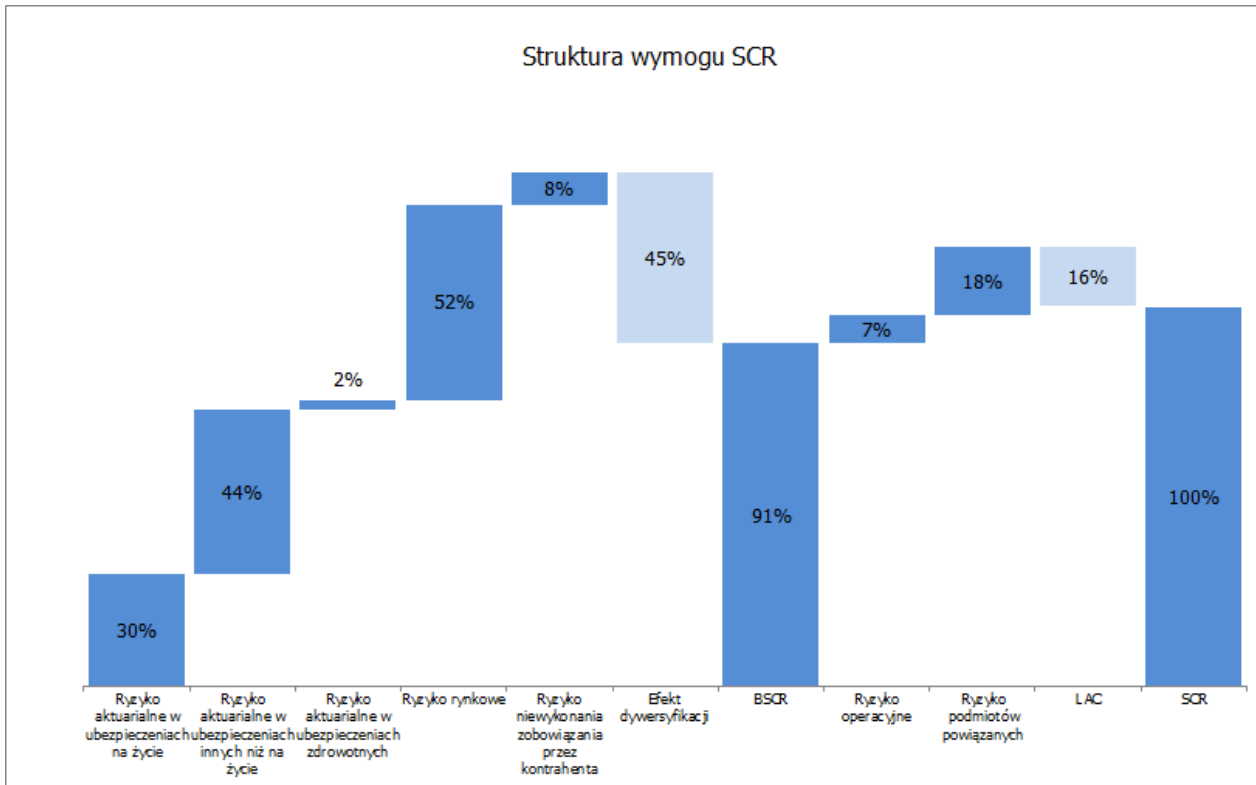
C. Profil ryzyka

Grupa PZU opracowała i wdrożyła system zarządzania ryzykiem, który jest ukierunkowany zarówno na kontrolę ryzyka, jak również na zachowanie odpowiedniego poziomu kapitalizacji. Poprzez identyfikację, analizę, pomiar, kontrolę, zarządzanie oraz raportowanie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością operacyjną Grupa PZU jest w stanie zrealizować swoje zobowiązania wobec klientów i partnerów biznesowych oraz wypełnić wymogi płynące z przepisów prawnych i regulacji zewnętrznych. W każdej z jednostek Grupy PZU wdrożono system zarządzania ryzykiem opisany w sekcji B i opierający się na następujących etapach: 1. Identyfikacja, 2. Ocena i pomiar ryzyka, 3. Monitorowanie i kontrolowanie, 4. Raportowanie, 5. Działania zarządcze. Proces jest wystandaryzowany w całej Grupie PZU. Sposób implementacji w każdej jednostce Grupy PZU jest dostosowany do ich wielkości, istotności ryzyk, regulacji sektorowych oraz specyficznych regulacjach w poszczególnych krajach.

Kategorie ryzyka istotne dla Grupy PZU wskazano w tabeli poniżej:

Lp.	Kategoria ryzyka	Definicja
1.	ryzyko aktuarialne	możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
2.	ryzyko rynkowe	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, spreadu kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych
3.	ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta	ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta
4.	ryzyko operacyjne	ryzyko poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych
5.	ryzyko braku zgodności	ryzyko niedostosowania się lub naruszenia przez PZU, podmioty zależne lub osoby z nimi powiązane przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez PZU lub podmioty zależne standardów postępowania, w tym norm etycznych, które skutkuje lub może skutkować poniesieniem przez PZU, podmioty zależne lub osoby działające w jej imieniu sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności

SCR jest kalkulowany według formuły standardowej według systemu WII. Na kapitałowy wymóg wypłacalności składa się 8 modułów: ryzyko rynkowe, ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyko wartości niematerialnych i prawnych, ryzyko operacyjne, korekta z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odroczonej podatku dochodowych do pokrywania strat, ryzyka instytucji kredytowych, firm inwestycyjnych, firm zarządzających z Grupy PZU oraz ryzyka innych jednostek zależnych. Efektowi dywersyfikacji podlega pięć pierwszych modułów i wraz z ryzykiem wartości niematerialnych i prawnych, które w Polsce odgrywa marginalną rolę a w Grupie PZU wynosi zero, tworzą tzw. podstawowy wymóg wypłacalności (BSCR). Grupa PZU nie korzysta przy kalkulacji SCR z przepisów przejściowych, które w przypadku niektórych podmiotów europejskich „łagodzą” skutki przejścia na nowy system.

Największy wpływ na wielkość SCR wyznaczonego formułą standardową, miały następujące rodzaje ryzyka: ryzyko rynkowe (52%), ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż na życie (44%).

W Grupie PZU przeprowadzono testy warunków skrajnych zgodnie z metodyką KNF, EIOPA oraz analizy wrażliwości w odniesieniu do istotnych ryzyk i zdarzeń według scenariuszy przygotowanych na potrzeby własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Ponadto każdorazowo przy rewizji ratingu przeprowadzane są testy stresu. Wyniki każdej z przeprowadzonych analiz świadczą o tym, że Grupa PZU posiada środki własne w wysokości przekraczające kapitałowy wymóg wypłacalności.

C.1. Ryzyko aktuarialne

Zgodnie z formułą standardową na ryzyko aktuarialne składają się trzy moduły: ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż na życie, ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie i ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych. Sprzedaż produktów zdrowotnych nie została wydzielona w osobny kanał dystrybucji i jest obsługiwana przez odrębne sieci sprzedaży ubezpieczeniowych spółek majątkowych i życiowych. Z uwagi na odrębne modele zarządzania produktami zdrowotnymi w obu typach sieci sprzedaży oraz nieznacznym ryzykiem aktuarialnym ubezpieczeń zdrowotnych nie wyodrębniono osobnych systemów zarządzania ryzykiem dla ubezpieczeń zdrowotnych. Produkty zbliżone w charakterystyce do produktów życiowych są zarządzane jak ubezpieczenia na życie, a pozostałe jak ubezpieczenia inne niż na życie.

C.1.1. Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;

- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka obliczone według formuły standardowej;
- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności. Zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej oraz ustalona wysokość składki ubezpieczeniowej powinny być uwzględnione w przeprowadzanej ocenie ryzyka aktuarialnego. Ocena ryzyka aktuarialnego dotyczy dwóch podstawowych typów produktów ubezpieczeniowych, tj. indywidualnych oraz grupowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych indywidualnych celem oceny ryzyka aktuarialnego jest ograniczenie antyselekcji, tj. zawierania ubezpieczeń przez osoby o ryzyku przekraczającym częstości dla wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych (np. wypadku, choroby, inwalidztwa lub śmierci), nie posiadające środków finansowych na pokrycie kosztów ubezpieczenia lub chcące zawrzeć ubezpieczenie na sumę nie mającą ekonomicznego uzasadnienia. Celem oceny ryzyka aktuarialnego w produktach ubezpieczeniowych grupowych jest ocena przyszłej szkodowości grupy oraz ograniczenie antyselekcji, tj. nieprzystępowania do ubezpieczenia osób o ryzyku przekraczającym przyjęte częstości dla wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka i określeniu stopnia wykorzystania ustalonych wartości granicznych tolerancji na ryzyko aktuarialne oraz limitów.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie ryzykiem aktuarialnym na różnych poziomach decyzyjnych, od pracownika do rad nadzorczych jednostek zależnych. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

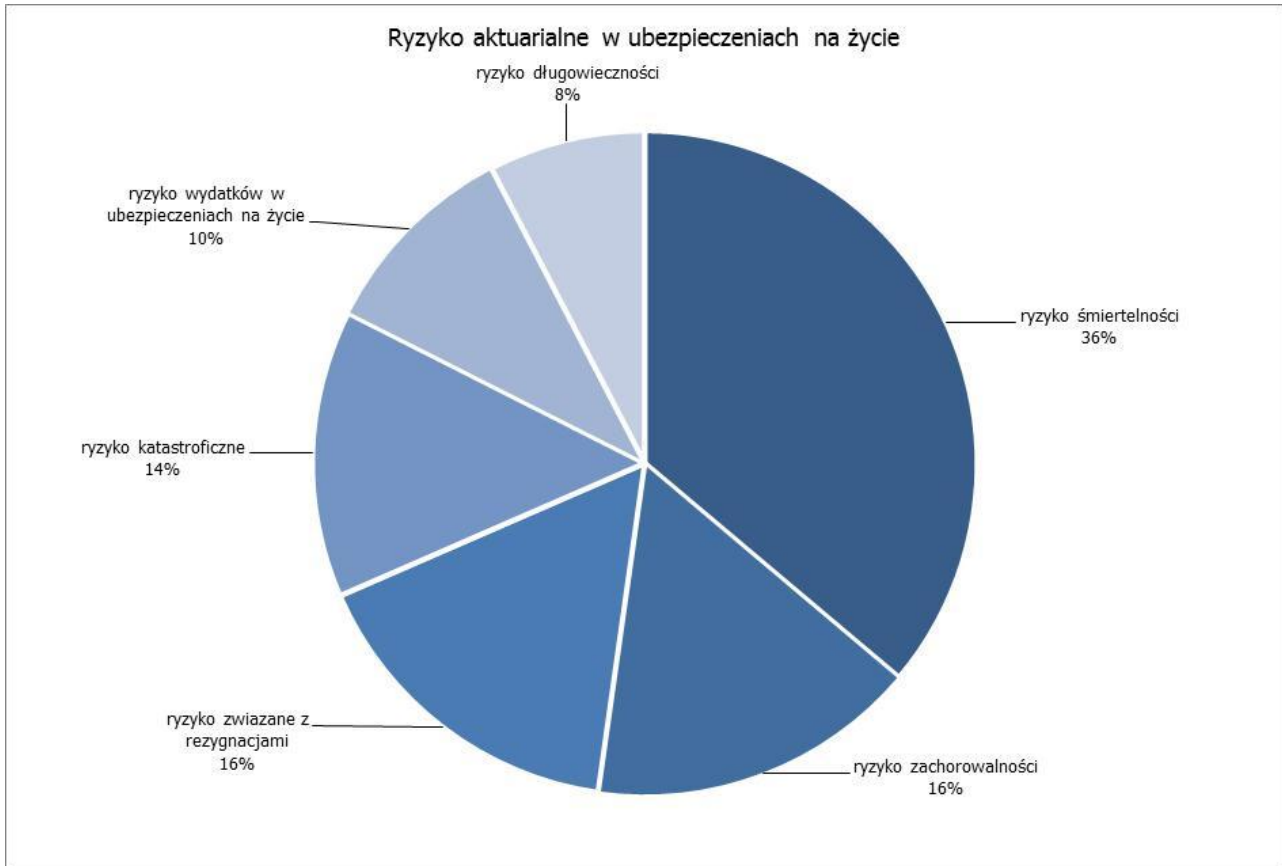
Działania zarządcze w procesie zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym realizowane są w szczególności poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ograniczanie ryzyka aktuarialnego odbywa się w szczególności poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- zdefiniowanie wyłączenia odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- działania reasekuracyjne;

- adekwatną politykę taryfikacyjną;
- stosowanie odpowiedniej metodologii obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- procedurę underwritingu;
- procedurę obsługi świadczeń;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

Powyższy wykres przedstawia udział poszczególnych podmodułów w ryzyku aktuarialnym (bez efektu dywersyfikacji) na 31 grudnia 2016 roku. Największą część modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie stanowi ryzyko śmiertelności.

Grupa PZU nie zidentyfikowała żadnych istotnych koncentracji ryzyk w odniesieniu do ryzyka aktuarialnego.

C.1.2. Ryzyko aktuarialne ubezpieczeń innych niż na życie

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu, aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka obliczone według formuły standardowej;

- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka, w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego obejmuje analizę poziomu ryzyka za pomocą zestawu raportów zawierających wybrane wskaźniki.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie tym ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych od pracownika do rad nadzorczych jednostek zależnych. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

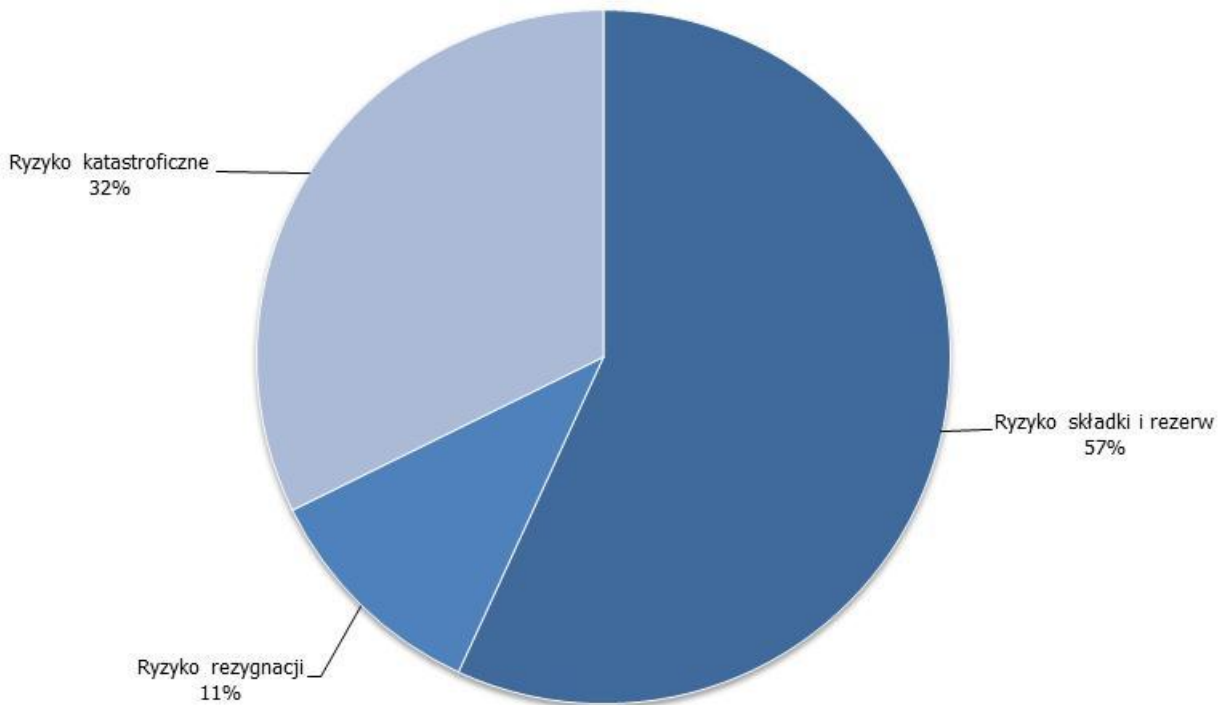
Działania zarządcze w procesie zarządzania ryzykiem aktuarialnym realizowane są w szczególności poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ograniczanie ryzyka aktuarialnego odbywa się w szczególności poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia lub innych wzorcach umów;
- działania koasekuracyjne i reasekuracyjne;
- ustanowienie adekwatnej polityki taryfikacyjnej;
- stosowanie odpowiedniej metodyki obliczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- stosowną procedurę oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia (underwritingu);
- stosowną procedurę likwidacji szkód;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie

Powyższy wykres przedstawia udział poszczególnych podmodułów w ryzyku aktuarialnym (bez efektu dywersyfikacji) na 31 grudnia 2016 roku. Największą część modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie stanowi ryzyko składki i rezerw.

W zakresie ryzyka składki i rezerw podejmowane są następujące działania:

- aktywne monitorowanie wskaźnika mieszanego;
- analiza wpływu zmian otoczenia zewnętrznego na statystyki wykorzystywane do kalkulacji składek i rezerw;
- proaktywne monitorowanie wyników poszczególnych produktów;
- opracowanie i wdrożenie strategii dotyczącej podejścia do kwestii zadośćuczynień, obejmującej m.in. analizę zmian orzecznictwa sądowego, prowadzenia sporów na etapie przedsądowym i sądowym, legislacji oraz działań medialnych;
- program reasekuracji w celu mitygacji ewentualnych strat finansowych powstałych w wyniku nieoczekiwanego wzrostu szkodowości.

W zakresie ryzyka katastroficznego w ubezpieczeniach innych niż na życie podejmowane są następujące działania:

- monitorowanie zmian ekspozycji portfela;
- monitorowanie pojemności i zachowka programu reasekuracji wraz z ewentualną ich modyfikacją w celu mitygacji strat powstałych w wyniku zdarzeń katastroficznych;
- mapa ekspozycji w ubezpieczeniach majątkowych;
- budowa modelu ryzyka powodziowego, który będzie wykorzystywany w szerokim spektrum zastosowań biznesowych (m.in. underwriting, taryfikacja) oraz mapy ekspozycji powodziowej.

Grupa PZU nie zidentyfikowała żadnych istotnych koncentracji ryzyk w odniesieniu do ryzyka aktuarialnego.

Ochrona reasekuracyjna w ramach Grupy PZU zabezpiecza działalność ubezpieczeniową, ograniczając skutki wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na sytuację finansową Grupy PZU.

C.2. Ryzyko rynkowe

Identyfikacja ryzyka rynkowego związanego z aktywami rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych. Komórki organizacyjne w jednostkach Grupy PZU, które podejmują decyzję o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych sporządzają opis instrumentu zawierający w szczególności opis czynników ryzyka i przekazują go do komórki ds. ryzyka, które na jego podstawie identyfikuje i ocenia ryzyko rynkowe.

Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i jest związany z identyfikacją zależności wielkości przepływów finansowych z tego produktu od czynników ryzyka rynkowego. Zidentyfikowane ryzyka rynkowe podlegają ocenie ze względu na kryterium istotności tj. czy z materializacją ryzyka związana jest strata mogąca mieć wpływ na kondycję finansową danej jednostki.

Pomiar ryzyka rynkowego dokonywany jest przy użyciu poniższych miar ryzyka:

- VaR, wartości narażonej na ryzyko, będącej miarą ryzyka kwantyfikującą potencjalną stratę ekonomiczną, która w horyzoncie jednego roku przy normalnych warunkach rynkowych nie zostanie przekroczona z prawdopodobieństwem 99,5%;
- formuły standardowej;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- skumulowanej miesięcznej straty.

Przy pomiarze ryzyka rynkowego wyróżnia się w szczególności następujące etapy:

- gromadzenie informacji o aktywach i zobowiązaniach generujących ryzyko rynkowe;
- wyliczenie wartości ryzyka.

Monitorowanie ryzyka rynkowego przebiega dwutorowo, wewnątrznie w jednostkach organizacyjnych odpowiedzialnych za operacyjne zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz niezależnie przez komórki ds. ryzyka. Monitorowanie ryzyka rynkowego polega na analizie poziomu ryzyka i wykorzystania wyznaczonych limitów. Monitorowanie odbywa się w cyklach dziennych lub miesięcznych, adekwatnie do zdefiniowanych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka rynkowego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka rynkowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka rynkowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- dywersyfikacji portfela aktywów w szczególności ze względu na kategorię ryzyka rynkowego, terminy zapadalności instrumentów, koncentrację zaangażowania w jednym podmiocie, koncentrację geograficzną;
- stanowieniu ograniczeń i limitów ryzyka rynkowego.

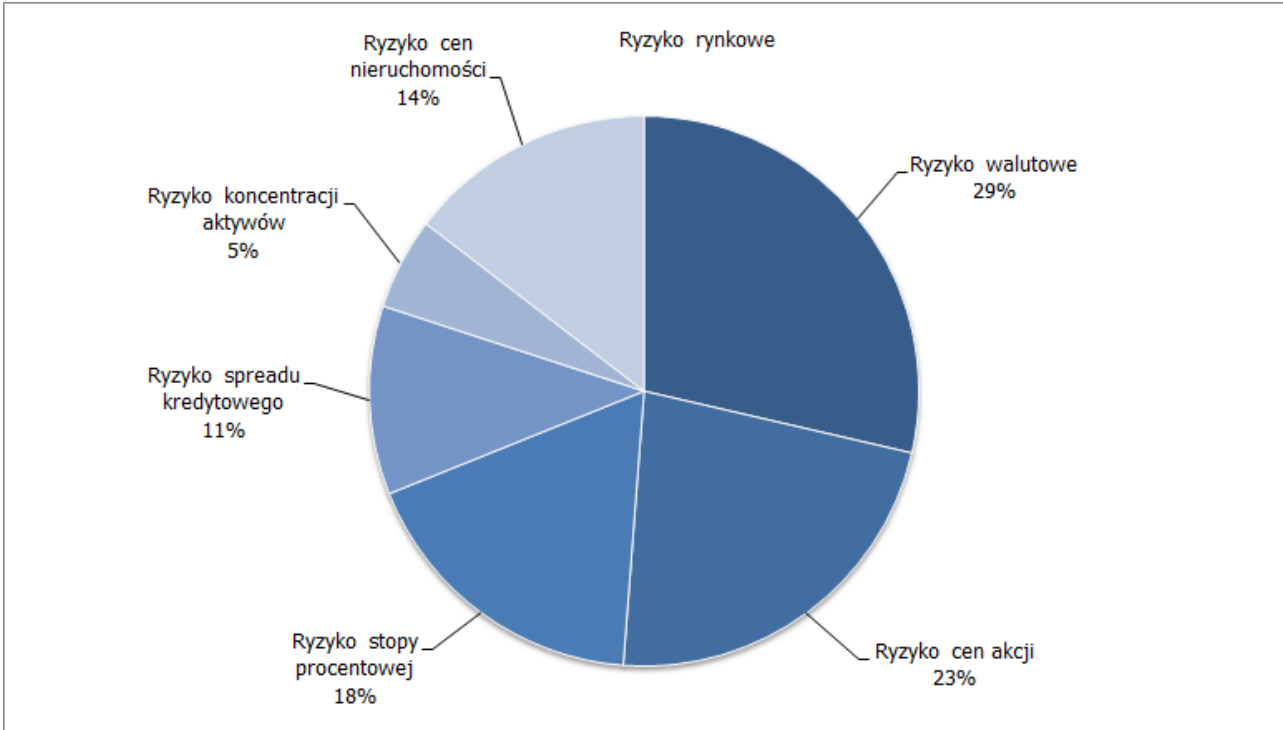
Stanowienie limitów jest głównym narzędziem zarządczym mającym na celu utrzymanie pozycji ryzyka w ramach akceptowalnego poziomu tolerancji na ryzyko. Struktura limitów dla poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego, jak również dla poszczególnych jednostek ustalana jest w taki sposób, aby były one spójne z tolerancją na ryzyko ustaloną przez zarządy jednostek zależnych. W zakresie ryzyka cen akcji podejmowane są następujące działania:

- aktywne ustalanie limitów zaangażowania dla akcji, zarówno dla inwestycji w złotych jak i dla innych walut;
- codzienne monitorowanie zmian ekspozycji portfela;
- proaktywne obserwowanie zmian na rynku akcji, analizowanie informacji napływających ze spółek;
- omawianie sytuacji na rynku akcji na posiedzeniach odpowiednich komitetów;

- wprowadzenie aplikacji do monitorowania limitów.

W zakresie ryzyka cen nieruchomości podejmowane są następujące działania:

- nabycie każdej nieruchomości poprzedzone jest analizą i decyzją odpowiednich komitetów;
- monitorowanie zmian na rynku nieruchomości.

Powyższy wykres przedstawia udział poszczególnych podmodułów w ryzyku rynkowym (bez efektu dywersyfikacji) na 31 grudnia 2016 roku. Największą część modułu ryzyka rynkowego stanowi ryzyko cen akcji.

W Grupie PZU koncentracja ryzyka w odniesieniu do ryzyka rynkowego występuje na zaangażowaniu w papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa RP oraz zaangażowania kapitałowe w akcje/udziały jednostek podporządkowanych.

Koncentracja ryzyka rynkowego jest ograniczana poprzez stanowienie limitów na poszczególne rodzaje lokat przez odpowiednie komitety.

C.3. Ryzyko kredytowe / ryzyko niewykonania zobowiązań przez kontrahenta

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja poziomu ryzyka kredytowego prowadząca do ograniczenia strat spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnienie adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych, przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych.

Identyfikacja ryzyka kredytowego odbywa się na etapie podejmowania decyzji o zainwestowaniu w nowy typ instrumentu finansowego lub zaangażowaniu o charakterze kredytowym w nowy podmiot. Identyfikacja polega na analizie czy z daną inwestycją wiąże się ryzyko kredytowe, od czego uzależniony jest jego poziom i zmienność w czasie. Identyfikacji podlegają rzeczywiste i potencjalne źródła ryzyka kredytowego.

Ocena ryzyka polega na oszacowaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka oraz potencjalnego wpływu materializacji ryzyka na kondycję finansową.

Pomiar ryzyka kredytowego dokonywany jest przy użyciu:

- miar ekspozycji (wartość zaangażowania kredytowego brutto i netto oraz zaangażowanie kredytowe netto ważone okresem zapadalności);
- VaR.

Monitorowanie ryzyka kredytowego polega na analizie bieżącego poziomu ryzyka, ocenie zdolności kredytowej i określeniu stopnia wykorzystania wyznaczonych limitów.

W Grupie PZU monitorowanie odbywa się w cyklach:

- miesięcznych dla zaangażowań z tytułu ubezpieczeń finansowych;
- półrocznych dla zaangażowań z tytułu reasekuracji biernej;
- dziennych w przypadku pozostałych limitów zaangażowania;
- miesięcznych w przypadku limitów ryzyka VaR.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka kredytowego i koncentracji, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka kredytowego w części ubezpieczeniowej Grupy PZU polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka kredytowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego, restrukturyzacji udzielonego zadłużenia;
- przyjęciu zabezpieczenia;
- reasekuracji portfela ubezpieczeń finansowych;
- dywersyfikacji portfela aktywów i ubezpieczeń finansowych w szczególności ze względu na państwo, sektor;
- stanowieniu limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu, grupy podmiotów, sektorów, państw.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Alior Bank stanowi ograniczenia takie jak:

- zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- zaangażowania wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących taką samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami;
- zaangażowania wobec podmiotów z tego samego województwa oraz poszczególnych krajów bądź ich grup;
- zaangażowania zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia (w tym ryzyka wynikającego z zabezpieczenia na papierach wartościowych o podobnej charakterystyce);
- zaangażowania w tej samej walucie.

Struktura limitów ryzyka kredytowego dla poszczególnych emitentów jest ustalana w taki sposób, aby były one spójne z profilem ryzyka i tolerancją na ryzyko zatwierdzonymi przez Zarządy poszczególnych jednostek Grupy PZU. W Grupie PZU koncentracja ryzyka w odniesieniu do ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta występuje poprzez pozycje reasekuracyjne i środki pieniężne na rachunkach w bankach.

W przypadku pozostałych ekspozycji koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczana poprzez stanowienie limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczych podmiotów, grupy podmiotów oraz limitów kredytowych dla sektorów oraz krajów innych niż Polska przez odpowiednie komitety.

Grupa PZU dokonuje regularnych przeglądów stanowionych limitów wraz z analizą ryzyka koncentracji.

Prowadzona przez Grupę PZU działalność lokacyjna jest zgodna z zasadą „ostrożnego inwestora”. To oznacza, że środki lokowane są w sposób zapewniający bezpieczeństwo, jakość, płynność przy jednoczesnym zachowaniu rentowności.

C.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności finansowej jest to możliwość utraty zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań Grupy PZU wobec jej klientów lub kontrahentów. Ryzyko płynności jest odrębnie zarządzane dla części ubezpieczeniowej oraz części bankowej.

Identyfikacja ryzyka polega na analizie możliwości wystąpienia trzech rodzajów zdarzeń:

- niedoboru środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb danej jednostki Grupy PZU;
- braku płynności posiadanych instrumentów finansowych;
- strukturalnego niedopasowania zapadalności aktywów do wymagalności zobowiązań.

Ocena i pomiar ryzyka są przeprowadzane poprzez oszacowanie niedoborów środków finansowych na wypłaty zobowiązań. W części ubezpieczeniowej oszacowanie dokonywane jest w następujących ujęciach:

- luk płynnościowych (statycznym, ryzyko płynności finansowej długoterminowej) – poprzez monitorowanie niedopasowania przepływów netto wynikających z umów ubezpieczenia zawartych do dnia bilansowego i wpływów z tytułu aktywów na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych w poszczególnych okresach, na podstawie projekcji przepływów sporządzonej na dany dzień;
- planów finansowych (dynamicznym, ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez analizę przepływów pieniężnych wynikających z planów finansowych;
- stress testowym (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez oszacowanie możliwości zbycia w krótkim czasie portfela lokat finansowych na zaspokojenie zobowiązań z tytułu wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym;
- preliminarzy bieżących (bieżącym, ryzyko płynności finansowej krótkoterminowej) – poprzez monitorowanie zgłoszonego przez inne jednostki w strukturze organizacyjnej danej jednostki ubezpieczeniowej z Grupy PZU zapotrzebowania na środki w terminie określonym przez obowiązujące w tej jednostce regulacje.

Do zarządzania płynnością Alior Banku wykorzystuje się współczynniki następujących rodzajów płynności:

- płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty. W ramach zarządzania płynnością płatniczą szczególny nacisk kładzie się na analizę płynności natychmiastowej oraz bieżącej (do 7 dni);
- płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- płynność średnioterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań w terminie zapadalności od 1 do 12 miesięcy;
- płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie dłuższym niż 12 miesięcy.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Alior Bank dokonuje również analizy profilu zapadalności/wymagalności w dłuższym terminie, zależnej w dużym stopniu od przyjętych założeń w zakresie kształtowania się przyszłych przepływów gotówkowych związanych z pozycjami aktywów i pasywów. Założenia uwzględniają:

- stabilność pasywów o nieokreślonych terminach wymagalności (np. rachunki bieżące, zerwania i odnowienia depozytów, poziom ich koncentracji);
- możliwość skrócenia terminu zapadalności określonych pozycji aktywów (np. kredyty hipoteczne z możliwością wcześniejszej spłaty);
- możliwość zbycia pozycji aktywów (portfel płynnościowy).

Ograniczeniu ryzyka płynności finansowej służą:

- utrzymywanie środków w wyodrębnionym portfelu płynnościowym, w wysokości zgodnej z limitami wartości tego portfela;
- utrzymywanie odpowiednich środków w walucie obcej w portfelach lokat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w danej walucie obcej;
- postanowienia Umowy o zarządzanie portfelami instrumentów finansowych zawartej pomiędzy TFI PZU SA a poszczególnymi jednostkami Grupy PZU dotyczące ograniczenia czasu wycofania środków z portfeli zarządzanych przez TFI PZU SA do maksymalnie 3 dni po złożeniu zapotrzebowania na środki;
- posiadanie otwartych linii kredytowych w bankach lub/i dokonywanie transakcji sell-buy-back na skarbowych papierach wartościowych utrzymywanych do terminu wykupu;
- centralizacja zarządzania portfelami/funduszami przez TFI PZU SA;
- limity wskaźników płynnościowych w Alior Banku.

Grupa PZU dokonuje analiz „stress testowych” płynności dotyczących zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym i spadku cen lokat finansowych. Analizy polegają na oszacowaniu możliwości sfinansowania wypłaty odszkodowań i świadczeń w wyniku zdarzeń ubezpieczeniowych (scenariusz zakładający spadek składki netto w stosunku do rocznego planu finansowego Grupy PZU), w tym o charakterze nadzwyczajnym, w drodze szybkiej sprzedaży portfela lokat finansowych (stress test wrażliwości wyceny lokat finansowych na wzrost stóp procentowych). Grupa PZU nie zidentyfikowała istotnej koncentracji ryzyk w odniesieniu do ryzyka płynności.

Monitorowanie ryzyka płynności finansowej polega na analizie wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka płynności finansowej różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Grupa PZU nie ocenia ryzyka płynności przy uwzględnieniu wartości oczekiwanego zysku z przyszłych składek, o której mowa w art. 295 ust. 5 rozporządzenia delegowanego. Z tej przyczyny wartość oczekiwanego zysku z przyszłych składek nie została zaprezentowana.

C.5. Ryzyko operacyjne

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się w szczególności poprzez:

- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają w szczególności na:

- ograniczaniu ryzyka poprzez podjęcie działań mających na celu minimalizację ryzyka, między innymi poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;

- unikaniu ryzyka poprzez niepodjęcie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniem poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

Plany ciągłości działania w jednostkach Grupy PZU zostały wdrożone. Przetestowano działania zabezpieczające poprawne funkcjonowanie procesów objętych Planem w przypadku wystąpienia awarii.

Na podstawie analizy wskaźników ryzyka operacyjnego stwierdzono, że w Grupie PZU na koniec 2016 roku:

- w obszarze bezpieczeństwa, najistotniejsze incydenty bezpieczeństwa dotyczyły usiłowania wyłudzenia odszkodowań i świadczeń oraz ujawnienia informacji chronionej;
- w obszarze kadrowym nie odnotowano zdarzeń, które mogłyby istotnie wpłynąć na zmianę w poziomie wskaźników;
- w obszarze technologii teleinformatycznych (dla najistotniejszych systemów informatycznych) zidentyfikowane awarie nie wpłynęły w istotnym stopniu na działalność operacyjną, a poziom dostępności najistotniejszych systemów informatycznych utrzymywał się na akceptowalnym poziomie bliskim 100%;
- w obszarze prawnym, dane na koniec 2016 roku potwierdzają utrzymujący się trend wzrostowy zarówno liczby, jak i wartości przedmiotu sporu dla spraw sądowych w toku. Wiąże się to z dużą dynamiką przyrostu nowych roszczeń zgłaszanych, na którą główny wpływ mają czynniki takie jak: aktywność kancelarii odszkodowawczych, prokonsumenckie orzecznictwo połączone z dużym marginesem swobody interpretacji przepisów oraz wzrostem świadomości prawnej społeczeństwa. W dłuższym okresie ukształtowana została, niekorzystna dla Grupy PZU i innych firm ubezpieczeniowych, linia orzecnicza zachęcająca do występowania na drogę sądową.

Ponadto należy podkreślić, że nakładane na zakłady ubezpieczeń obowiązki wdrożenia licznych wytycznych wydawanych przez KNF dodatkowo generują istotne ryzyko prawne oraz reputacyjne.

C.6. Pozostałe istotne ryzyka

Przez ryzyko utraty reputacji rozumie się ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, podmioty administracji publicznej oraz opinię publiczną. Z kolei ryzyko outsourcingu to ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania Grupy PZU, jej majątku lub pracowników.

Ryzyko braku zgodności uwzględnia w szczególności ryzyko niedostosowania działalności Grupy PZU do zmieniającego się otoczenia prawnego (zarówno w aspekcie tzw. „hard law”, jak i „soft law”). Materializacja tego ryzyka może nastąpić w związku z opóźnieniem wdrożenia lub brakiem jasnych i jednoznacznych przepisów, czyli tzw. luką prawną. Może to powodować nieprawidłowości w działalności Grupy PZU, co w konsekwencji może przyczynić się do wzrostu kosztów (np. z uwagi na kary administracyjne), jak i zwiększenia ryzyka utraty reputacji, a więc spadku wiarygodności Grupy PZU na rynku (w efekcie możliwość poniesienia straty finansowej).

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności realizowana jest dla poszczególnych procesów wewnętrznych przez kierujących komórkami lub jednostkami organizacyjnymi, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo komórki ds. compliance identyfikują ryzyko braku zgodności na podstawie działań własnych oraz pozyskanych informacji, w tym wynikających ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających zapytań.

Ocena i pomiar ryzyka braku zgodności dokonywane są poprzez określenie skutków materializacji ryzyka:

- finansowych, wynikających m.in. z kar administracyjnych, wyroków sądowych, kar umownych oraz odszkodowań;
- niematerialnych, dotyczących utraty reputacji, w tym uszczerbku w zakresie wizerunku i marki.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest w szczególności poprzez:

- analizy compliance;
- analizę systemową raportów cyklicznych otrzymywanych od kierujących komórkami organizacyjnymi;
- przeglądów wymogów regulacyjnych;
- udział w pracach legislacyjnych w zakresie zmian obowiązujących powszechnie przepisów;
- podejmowanie aktywności w organizacjach branżowych;
- koordynację procesów kontroli zewnętrznej;
- koordynację obowiązków informacyjnych giełdowych i ustawowych;
- przegląd realizacji zaleceń komórek ds. compliance.

Działania zarządcze w zakresie reakcji na ryzyko braku zgodności obejmują w szczególności:

- akceptację ryzyka m.in. wobec zmian prawnych i regulacyjnych;
- ograniczanie ryzyka w tym dostosowanie procedur i procesów w kontekście wymogów regulacyjnych, opiniowanie i projektowanie regulacji wewnętrznych pod względem zgodności, uczestnictwo w procesie uzgadniania działań marketingowych;
- unikanie ryzyka poprzez zapobieganie angażowaniu w działania niezgodne z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, dobrymi praktykami rynkowymi lub mogące negatywnie wpłynąć na wizerunek.

D. Wycena aktywów i zobowiązań

Ilościowe informacje dotyczące aktywów i zobowiązań wycenionych zgodnie z systemem WII zawiera formularz QRT S.02.01.02 stanowiący załącznik nr 6 do sprawozdania SFCR.

D.1. Aktywa

Aktywa dla celów wypłacalności wycenia się w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie aktywów.

Aktywa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Nieruchomości	Wartość godziwą nieruchomości określa się za pomocą alternatywnej metody wyceny opisanej w części D.4.
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	Metoda wyceny zgodna z postanowieniami art. 335 oraz hierarchią określoną w art. 13 rozporządzenia delegowanego: Udziały w jednostkach podporządkowanych będących instytucjami kredytowymi, spółkami zarządzającymi przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe oraz nieregulowanymi jednostkami prowadzącymi działalność finansową wycenia się metodą proporcjonalnego udziału w funduszach własnych tych jednostek, obliczonych zgodnie z odpowiednimi zasadami sektorowymi. Udziały w jednostkach powiązanych, nienotowanych na aktywnych rynkach, wycenia się skorygowaną metodą praw własności. Skorygowana metoda praw własności wymaga dokonania wyceny udziałów kapitałowych posiadanych w jednostkach powiązanych na podstawie posiadanego udziału w nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami jednostki zależnej. Przy obliczaniu nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami w odniesieniu do jednostek powiązanych wycenia się poszczególne aktywa i zobowiązania danej jednostki zgodnie z zasadami systemu WII.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych. Wyceny publikowane przez autoryzowany serwis informacyjny podlegają wewnętrznej weryfikacji, poprzez porównanie z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku. Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek oraz pożyczek wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	Wartość godziwą notowanych jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku. Wartość godziwą nienotowanych jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.
Instrumenty pochodne	Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy. Wartość godziwą instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. <i>forward</i>) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. <i>interest rate swap</i>) określa się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	Wartość godziwą depozytów wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	Wartość godziwą wyznaczono alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. W należnościach od ubezpieczonych oraz pośredników ubezpieczeniowych wykazuje się jedynie te należności, których termin wymagalności już minął. Należne oraz przyszłe raty składek są uwzględniane przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania jako przepływy pieniężne – wpływy. W pozycji tej wykazuje się oszacowania z tytułu regresów i odzysków. Przewidywane regresy i odzyski wyznaczane są metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych wyznaczonych na podstawie trójkątów otrzymanych regresów i odzysków, przy zastosowaniu standardowych metod aktuarialnych typu Chain Ladder.

Aktywa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej) oraz kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń	Wartość godziwą wyznacza się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Środki pieniężne	Wycena w wartości nominalnej powiększonej w uzasadnionych przypadkach o zarachowane odsetki.
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Wycena w wartości godziwej na zasadach analogicznych jak dla instrumentów finansowych posiadanych na ryzyko Grupy PZU.

W tabeli na kolejnej stronie przedstawiono ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi aktywów wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przy wycenie dla celów wypłacalności (opisanymi w powyższej tabeli) a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma aktywów w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Aktywa (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Spisanie aktywowa-nych kosztów akwizycji	Spisanie wartości niematerialnych	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Podatek odroczoney	Zmiana zakresu konsolidacji	Pozostałe	Wartość wg Wypłacalność II
Wartość firmy	1 583	-	(837)	-	-	-	-	(746)	-	-
Aktywowane koszty akwizycji	1 407	(1 414)	-	-	(1)	1	-	7	-	-
Wartości niematerialne i prawne	1 463	-	(794)	-	-	-	-	(669)	-	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	626	-	-	-	-	(6)	36	(612)	-	44
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	1 506	-	-	71	-	-	-	(545)	-	1 032
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	58 550	-	-	1 725	-	(5 221)	-	(8 765)	-	46 289
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	2 830	-	-	-	-	-	-	(2)	-	2 828
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	37	-	-	-	-	-	-	2 360	-	2 397
Akcje i udziały	3 623	-	-	-	-	(401)	-	(202)	-	3 020
Akcje i udziały – notowane	3 565	-	-	-	-	(401)	-	(163)	-	3 001
Akcje i udziały – nienotowane	58	-	-	-	-	-	-	(39)	-	19
Dłużne papiery wartościowe	45 011	-	-	1 729	-	(1 245)	-	(10 020)	-	35 475
Obligacje państwowe	39 023	-	-	1 721	-	(1 172)	-	(7 183)	-	32 389
Obligacje korporacyjne	5 913	-	-	6	-	(73)	-	(2 837)	-	3 009
Strukturyzowane papiery wartościowe	75	-	-	2	-	-	-	-	-	77
Zabezpieczone papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	3 811	-	-	-	-	(3 372)	-	177	-	616
Instrumenty pochodne	953	-	-	-	-	(22)	-	(486)	-	445
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	2 285	-	-	(4)	-	(181)	-	(592)	-	1 508
Pozostałe lokaty	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	-	-	-	-	-	5 268	-	(300)	-	4 968

Aktywa (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Spisanie aktywowa-nych kosztów akwizycji	Spisanie wartości niematerialnych	Wyce- na lokata	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Podatek odroczoney	Zmiana zakresu konsolidacji	Pozostałe	Wartość wg Wypłacalność II
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	49 617	-	-	(3)	-	-	-	(46 293)	-	3 321
Pożyczki pod zastaw polisy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	25 309	-	-	-	-	-	-	(25 309)	-	-
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	24 308	-	-	(3)	-	-	-	(20 984)	-	3 321
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	990	-	-	-	(752)	-	-	(27)	-	211
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	798	-	-	-	(694)	-	-	(27)	-	77
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	798	-	-	-	(693)	-	-	(27)	-	78
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	-	-	-	-	(1)	-	-	-	-	(1)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	192	-	-	-	(58)	-	-	-	-	134
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	(1)	-	-	-	-	(1)
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	192	-	-	-	(57)	-	-	-	-	135
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Depozyty u cedentów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	2 399	-	-	-	(1 718)	-	-	(12)	-	669

Aktywa (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Spisanie aktywowa-nych kosztów akwizycji	Spisanie wartości niemate-rialnych	Wyce- na lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Podatek odroczony	Zmiana zakresu konsolidacji	Pozostałe	Wartość wg Wypłacalność II
Należności z tytułu reasekuracji biernej	71	-	-	-	(13)	(51)	-	(1)	-	6
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	3 406	-	-	-	-	(22)	-	(952)	-	2 432
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	3 015	-	-	-	-	(37)	-	(1 187)	-	1 791
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	712	(2)	(27)	-	(378)	49	-	(119)	(24)	211
Aktywa ogółem	125 345	(1 416)	(1 658)	1 793	(2 862)	(19)	36	(60 221)	(24)	60 974

D.1.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

- 1) Nieruchomości wykorzystywane na własne potrzeby: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny. Wg MSSF nieruchomości wykorzystywane na własne potrzeby wyceniane są wg cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o wartość naliczonego na dzień bilansowy umorzenia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, natomiast dla celów bilansu ekonomicznego ujmowane są w wartości godziwej.
- 2) Dłużne papiery wartościowe (portfel instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności), depozyty długoterminowe, pożyczki: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny instrumentów wycenianych wg MSSF w skorygowanej cenie nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, które dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej.
- 3) Wartość firmy: różnica wynika z faktu, że dla celów wypłacalności wartość firmy wycenia się w wartości zero, natomiast zgodnie z MSSF wartość firmy ujmuje się w kwocie nadwyżki sumy wartości godziwej zapłaty na dzień nabycia, wartości wszystkich niekontrolujących udziałów oraz wartości godziwej w kapitale nabywanej jednostki przed objęciem kontroli nad ustaloną na dzień nabycia kwotą netto wartości godziwych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.
- 4) Zmiany w wartości poszczególnych pozycji aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym w porównaniu do wartości zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikają również ze zmiany zakresu konsolidacji na potrzeby bilansu ekonomicznego, co opisano w punkcie 0.

D.1.1.1. Kryteria oceny aktywnego rynku

Rynek Aktywny („Rynek Aktywny”) to rynek, na którym transakcje dotyczące składnika aktywów lub zobowiązania odbywają się z dostateczną częstotliwością i mają dostateczny wolumen, aby dostarczać bieżących informacji na temat cen. W szczególności uznaje się, że instrument jest notowany na Aktywnym Rynku, pod warunkiem, że:

- został dopuszczony do obrotu na tym rynku; oraz
- ceny z tego rynku podawane są do publicznej informacji; oraz
- w każdym dniu na tym rynku zawierane są transakcje na tym instrumencie lub w każdym dniu dostępne są na tym rynku wiarygodne kwotowania cen zainteresowanych nabywców i sprzedawców.

Gdy dany składnik aktywów notowany jest na więcej niż jednym Aktywnym Rynku, dokonuje się ustalenia Rynku Głównego („Rynek Główny”), z którego będą pochodziły kursy lub wartości wykorzystywane do ustalenia wartości godziwej tego instrumentu. Wybór dokonywany jest spośród Aktywnych Rynków, na których zawartoby transakcje zbycia instrumentu w normalnych warunkach. W szczególności do rynków tych zalicza się:

- rynki, na których przeprowadzano transakcje na moment dokonywania wyboru;
- dedykowane platformy obrotu instrumentami dłużnymi;
- największe rynki spośród rynków danego kraju;
- rynki globalne przeznaczone dla inwestorów instytucjonalnych.

Za Rynek Główny przyjmuje się taki Rynek Aktywny, na którym łącznie we wszystkich systemach notowań wolumen obrotów danym instrumentem był największy w okresie:

- miesiąca kalendarzowego poprzedzającego dzień wyceny - dla instrumentów notowanych na rynkach aktywnych w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym dzień wyceny;
- od momentu dopuszczenia instrumentu do obrotu do dnia wyceny – dla instrumentów, które nie były notowane na rynkach aktywnych w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym dzień wyceny.

Powyższa zasada nie dotyczy instrumentów dopuszczonych do obrotu na rynku Treasury Bond Spot SA, który uznaje się za Rynek Główny.

Grupa PZU prowadzi ewidencję rynków, na których notowane są składniki lokat, zawierającą w szczególności opis danego rynku oraz wskazanie, czy dany rynek jest uwzględniany w wyborze Rynku Głównego. Ewidencja ta podlega aktualizacji:

- bieżącej, w przypadku pojawienia się nowego rynku oraz w przypadku powzięcia informacji mogącej mieć wpływ na decyzję o uwzględnieniu danego rynku w wyborze Rynku Głównego;
- okresowej, nie rzadziej niż raz w roku.

D.1.2. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2016 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny aktywów.

D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się z najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka lub są określane łącznie, w oparciu o wiarygodnie określoną wartość rynkową instrumentów finansowych, które odwzorowują przyszłe przepływy pieniężne związane z zobowiązaniami z tytułu zawartych umów ubezpieczenia, zgodnie z artykułem 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym kwotę najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka w podziale na linie biznesowe przedstawiają poniższe tabele:

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (w mln zł):

Linia biznesowa	Nr linii biznesowej	Najlepsze oszacowanie brutto - rezerwy składek	Najlepsze oszacowanie brutto - rezerwy na odszkodowania i świadczenia	Margines ryzyka
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	1, 13	13	6	1
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	2, 14	66	80	11
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	4, 16	1 338	3 811	315
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	5, 17	1 170	469	112
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	6, 18	2	58	5
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	7, 19	157	419	66
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	8, 20	4	954	61
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	9, 21	70	30	7
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	10, 22	21	4	-
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	11, 23	96	41	(1)
Ubezpieczenia różnych strat finansowych	12, 24	40	211	7
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	26	3	5	1
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	28	9	20	1
Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie		2 989	6 108	586

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie (w mln zł):

Linia biznesowa	Nr Linii biznesowej	Najlepsze oszacowanie brutto	Margines ryzyka	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie
Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	30	2 634	80	-
Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	31	5 100	16	62
Pozostałe ubezpieczenia na życie	32	2 934	1 171	-
Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	34	4 484	411	-
Reasekuracja czynna - renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	36	-	1	-
Ubezpieczenia zdrowotne (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa)	29	-25	8	-
Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie		15 127	1 687	62

Najważniejsze zasady kalkulacji najlepszego oszacowania przedstawiono poniżej. Wszystkie przepływy pieniężne dyskontowane są stopą wolną od ryzyka publikowaną przez EIOPA.

Kalkulacja marginesu ryzyka odbywa się zgodnie z założeniami zdefiniowanymi w artykule 38 rozporządzenia delegowanego. Grupa PZU stosuje uproszczenia w ramach kalkulacji marginesu ryzyka. Uproszczenia służą przybliżeniu wartości komponentów przyszłych wymogów kapitałowych za pomocą zidentyfikowanych nośników ryzyka.

Najlepsze oszacowanie – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie

Najlepsze oszacowanie nie zawiera płatności z tytułu regresów i odzysków. Oszacowanie tych płatności wykazywane jest w aktywach bilansu ekonomicznego w związku z art. 28 lit. g) rozporządzenia delegowanego. Najlepsze oszacowanie wyznaczone jest poprzez dyskontowanie stopą wolną od ryzyka prognozowanych przepływów pieniężnych.

Zasadniczym założeniem stosowanym przy ustalaniu najlepszego oszacowania jest adekwatność doświadczenia historycznego na potrzeby przewidywania przeszłości. W poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane do wyceny dla celów wypłacalności.

Linia biznesowa	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych do wyceny
4 i 5	Dla rezerw szkodowych przepływy ustalane są na podstawie trójkątów szkód, przy zastosowaniu standardowych metod aktuarialnych typu Chain Ladder. Przepływy z rezerwy składek ustalane są na podstawie rezerwy składek wg MSSF, skorygowanej o prognozowany wskaźnik rezygnacji oraz przewidywanego wskaźnika szkodowo-kosztowego. W przepływach uwzględnione są także nieprzeterminowane należności z tytułu składek. Przepływy składek ustalane są na podstawie trójkątów inkasa składek.

Niepewność najlepszego oszacowania wynika głównie z faktu, że przewidywane przepływy mogą odbiegać, być może znacząco, od trendów historycznych. Część takich odchyień może mieć charakter losowy (np. wystąpienie dużych szkód), inne mogą wynikać bądź to ze zmian w otoczeniu (biznesowym, ekonomicznym, prawnym, itp.), bądź też ze zmian procesów obsługi zobowiązań. Dodatkowa niepewność związana jest z długim okresem realizacji zobowiązań z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, w szczególności rezerw dla rent, które istotnie zależą od stosowanej stopy dyskonta.

Przy obliczaniu najlepszego oszacowania nie stosuje się ważnych uproszczeń.

Najlepsze oszacowanie - ubezpieczenia na życie

Wartość najlepszego oszacowania zobowiązań wyznaczana jest jako oczekiwana obecna wartość przyszłych przepływów pieniężnych, przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka.

Prognozy przepływów pieniężnych stosowane do obliczania najlepszego oszacowania zobowiązań uwzględniają wszystkie wpływy i wydatki wymagane do rozliczenia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie ich trwania. W ramach wpływów uwzględniane są wszystkie gwarantowane w umowach składki, natomiast nie są uwzględniane składki dobrowolne. Prognoza wydatków obejmuje zarówno wydatki wynikające ze zdarzeń przyszłych jak i wypłaty świadczeń wynikające ze zdarzeń przeszłych, które nie zostały uregulowane na dzień wyceny najlepszego oszacowania zobowiązań.

Przepływy pieniężne wynikające ze zdarzeń przeszłych obejmują zobowiązania wynikające ze zdarzeń, które nie zostały zgłoszone lub wypłacone do dnia wyceny. Zobowiązania te ujęte są w rezerwach szkodowych na dzień wyceny, a wynikające z nich przepływy pieniężne prognozowane są zgodnie z przewidywanymi terminami wypłat świadczeń.

Prognozy przepływów pieniężnych wynikające ze zdarzeń przyszłych przygotowywane są dla każdego produktu (lub grupy produktów) osobno, przy użyciu odpowiednich modeli, odzwierciedlających specyfikę produktu oraz jego charakterystyczne cechy, dostosowanych do natury i skali złożoności ryzyk występujących w produkcie. W ramach prognoz dla poszczególnych produktów najlepsze oszacowanie wyznaczane jest odrębnie dla pojedynczych umów lub grup umów stanowiących jednorodną grupę ryzyka, przy uwzględnieniu jak najlepszych założeń opartych na ocenie bieżących i dotychczasowych obserwacji (założenia *best estimate*).

Przepływy pieniężne wynikające ze zdarzeń przyszłych wyznaczane są w sposób deterministyczny, w oparciu o prognozę liczby umów (ubezpieczonych) pozostających w portfelu w kolejnych miesiącach kalendarzowych oraz prognozę zdarzeń powodujących wypłatę świadczeń lub zmianę stanu umów. Poniżej przedstawiono sposób w jaki wyznaczane są poszczególne składowe przepływy pieniężnych:

- składki ubezpieczeniowe ustalane są w oparciu o prognozowaną w kolejnych miesiącach liczbę umów oraz średnią składkę przy uwzględnieniu zakładanego współczynnika indeksacji oraz terminów opłacania składek;
- świadczenia stanowią sumę świadczeń z tytułu poszczególnych zdarzeń ubezpieczeniowych (kończących lub nie umowę ubezpieczenia) i w zależności od rodzaju świadczenia mogą być wyznaczane jako:
 - iloczyn liczby zdarzeń powodujących wypłatę świadczenia oraz kwoty świadczenia za wybrane ryzyko (w szczególności dotyczy to zgonów, wykupów i dożyć);
 - iloczyn sumy ubezpieczenia dla danego ryzyka oraz średniej szkodowości (najczęściej w przypadku, gdy dane zdarzenie ubezpieczeniowe nie powoduje zakończenia umowy);
- koszty i prowizje składają się z:
 - kosztów obsługi stanowiących iloczyn kosztu jednostkowego dla danego produktu i liczby ubezpieczonych, z uwzględnieniem inflacji kosztowej; składki na KNF, PIU i Rzecznika Finansowego oraz kosztów zarządzania aktywami w przypadku aktywów zarządzanych przez podmioty zewnętrzne, wyznaczanych jako iloczyn wartości funduszu oraz wskaźnika opłaty za zarządzanie,
 - prowizji wyznaczanych, jako iloczyn wskaźnika prowizji i składki przypisanej; w przypadku niektórych produktów typu unit-linked dodatkowo modelowana może być prowizja zależna od wysokości aktywów, jako iloczyn wskaźnika prowizji od funduszu i wartości funduszu;
- inne wpływy – zwroty części opłat za zarządzanie w ubezpieczeniach typu unit-linked z funduszami zarządzanymi przez podmioty zewnętrzne (tzw. kick back).

Przyjęta metoda deterministycznej prognozy dalszego rozwoju umowy oparta na założeniach *best estimate* i wynikająca z niego prognoza przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej prowadzi do uwzględnienia wartości pieniądza w czasie i wyznaczenia najlepszego oszacowania zobowiązań jako średniej wartości obecnej przyszłych przepływów pieniężnych ważonej prawdopodobieństwem.

Należy jednak zaznaczyć, że w poszczególnych liniach biznesowych prognozy przyszłych przepływów pieniężnych wyznaczane są przy uwzględnieniu pewnych uproszczeń, które mogą odnosić się zarówno do przyjmowanych założeń o występowaniu przyszłych zdarzeń, jak również kosztów, a także mogą odnosić się do samego sposobu modelowania:

- 1) w przypadku produktów ubezpieczeń ochronnych rocznych odnawialnych prognozowane przepływy pieniężne nie są wyznaczone indywidualnie dla każdej z umów, a są wyznaczone zbiorczo dla całego produktu na podstawie aktualnej liczby ubezpieczonych, średnich gwarantowanych świadczeń i składek oraz średnich prawdopodobieństw występowania zdarzeń ubezpieczeniowych lub średniej szkodowości w danym produkcie i średniego okresu jaki pozostaje do końca okresu ich obowiązywania. Uproszczenia te ze względu na krótkoterminowy charakter umów, a także ze względu na skalę portfela grupowych ubezpieczeń pracowniczych, nie prowadzą do zniekształceń wyników prognozy w skali całego portfela;
- 2) w przypadku umów dodatkowych do ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych stosuje się dla każdego rodzaju umów dodatkowych odrębnie jednakowe założenia o ich trwałości. W ten sposób w miejsce odrębnych założeń o śmiertelności i rezygnacjach stosuje się jednakowy wskaźnik ubytków umów w całym portfelu. Tu również ze względu na skalę tych umów oraz ich krótkoterminowy charakter takie uproszczenie nie prowadzi do zniekształceń wyników całej prognozy;
- 3) w innych przypadkach najczęstszym uproszczeniem jest przyjmowanie wspólnych założeń o śmiertelności dla poszczególnych grup wiekowo-płciowych dla podobnych produktów, co wynika z braku indywidualnych dla każdego z produktów doświadczeń o śmiertelności w tak dokładnym podziale.

Deterministyczne obliczenia najlepszego oszacowania są oparte na pojedynczym scenariuszu ekonomicznym. Taki scenariusz nie ukazuje jednak pełnego wpływu z tytułu istnienia opcji oraz gwarancji finansowych w umowach ubezpieczeniowych. Opcje te mogą przyczynić się do powstania asymetrii w wartości przyszłych przepływów pieniężnych pomiędzy „korzystnymi” i „niekorzystnymi” scenariuszami ekonomicznymi wpływającymi na przyszłe przychody kapitałowe z tytułu inwestycji. Taka sytuacja ma miejsce w ubezpieczeniach tradycyjnych w związku z występującym tam prawem do udziału w zyskach (opcja/gwarancja ubezpieczeniowa).

W celu uwzględnienia tego efektu w wycenie należy uzupełnić wycenę deterministyczną najlepszego oszacowania o tzw. wartość czasową opcji i gwarancji (time value of options and guarantees – TVOG). Wartość tą uzyskuje się jako różnicę między wartością najlepszego oszacowania wyznaczoną w oparciu o szereg scenariuszy wygenerowanych w modelu stochastycznym, a wartością najlepszego oszacowania uzyskaną w modelu deterministycznym.

Według dotychczas przeprowadzonych analiz i oszacowań wartość TVOG jest przede wszystkim zależna od struktury terminowej stóp procentowych, jednak ze względu na relatywnie krótki okres do zapadalności tych umów, dość dobre zabezpieczenie przyszłych świadczeń już istniejącymi aktywami zmniejszające wielkość reinwestycji i tym samym niepewność przyszłych stóp zwrotu, a także sam sposób partycypacji ubezpieczonych poprzez coroczną indeksację sum ubezpieczeń i składek jest niska, nieistotna i nie przekracza 1,3% – 1,7% wartości najlepszego oszacowania dla tych produktów otrzymanej w modelu deterministycznym. Wartość ta ostatecznie została pominięta w wynikach wyceny najlepszego oszacowania zobowiązań jako nieistotna.

W przypadku linii biznesowej 34 (renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych) przepływy pieniężne ustalane są indywidualnie dla każdego rentobiorcy, na podstawie jego cech demograficznych, aktualnej wysokości renty i wybranych cech istotnych z punktu widzenia prognozowania wzrostu renty. Wzrost renty prognozowany jest na podstawie danych historycznych, przy zastosowaniu modeli GLM i GAMLSS. Do wyliczenia przyjmowane są tablice trwania życia GUS.

D.2.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie

Podstawy, metody i założenia stosowane do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności wg systemu WII nie różnią się istotnie od podstaw, metod i założeń stosowanych do wyceny tych rezerw na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Różnice w wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wynikają z odmiennych zasad wyceny poszczególnych elementów rezerw wg systemu WII i MSSF. Wpływ na różnice ma inna granulacja produktów, oraz to, że wartości wg systemu WII są najlepszym oszacowaniem, gdy wartości wg MSSF są kalkulowane z wykorzystaniem metod oraz założeń uwzględniających narzuty bezpieczeństwa (np. metoda stochastyczna w OC komunikacyjnym). Poniższa tabela podsumowuje najistotniejsze różnice w zasadach wyceny rezerw dla celów wypłacalności wg systemu WII oraz na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Linia biznesowa	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg systemu WII	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg MSSF
1-12	<ul style="list-style-type: none"> Rezerwa składek pomniejszana o przyszły zysk Uwzględnione są przyszłe składki W wartości zdyskontowanej Uwzględnione są koszty ogólne Margines ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> Rezerwa składek zawiera przyszły zysk Przyszłe składki nie są uwzględnione W wartości niezdykontowanej Koszty ogólne nie są uwzględnione Brak marginesu ryzyka

Ubezpieczenia na życie

Część produktów w ubezpieczeniach na życie nie spełnia definicji kontraktu ubezpieczeniowego zawartej w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe i jest w konsekwencji rozpoznawana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako kontrakt inwestycyjny, zgodnie z MSR 39, dla których nie są kalkulowane rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe a rozpoznaje się zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych w wartości godziwej aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem lub bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych (w przypadku kontraktów o gwarantowanych i ustalonych warunkach).

Margines ryzyka, będący częścią rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczanych dla celów wypłacalności nie ma bezpośredniego odpowiednika w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczanych dla potrzeb sprawozdań finansowych wg MSSF („RTU”). Różnice w wysokości najlepszego oszacowania i rezerw wyliczanych na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego wynikają z przyjętych w ich kalkulacji odmiennych metodologii, sposobie uwzględniania niektórych elementów, a także przyjmowanych założeń:

- dla kontraktów (ubezpieczeniowych i inwestycyjnych) związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi RTU lub zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych tworzy się w wysokości odpowiadającej wartości zgromadzonych na rachunkach ubezpieczonych środków bez uwzględnienia przyszłych wpłat. Z kolei najlepsze oszacowanie co do zasady ustalane jest jako wartość obecna oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych wraz z przyszłymi składkami, o ile są one wymagane;
- RTU wyznaczone są z pominięciem rezygnacji, jednak w wysokości nie mniejszej niż gwarantowana wartość wykupu na dzień wyceny. W przypadku najlepszego oszacowania zakłada się dodatkowe wypłaty z tytułu wykupów tylko w takim stopniu, w jakim oczekuje się ich wystąpienia. Jednocześnie przyjęcie założeń o wcześniejszej rezygnacji powoduje obniżenie wypłat z tytułu zgonów i dożyć, które w pełnej wysokości uwzględniane są w kalkulacji RTU;
- RTU w ubezpieczeniach na życie kalkulowane są tzw. metodą składki netto, gdzie obecna wartość oczekiwanych świadczeń pomniejszana jest o wartość obecną oczekiwanych składek skorygowanych o przyjęte w taryfikacji narzuty na koszty oraz ewentualny zysk. Natomiast najlepsze oszacowanie wyznaczone jest jako różnica pomiędzy wysokością oczekiwanych świadczeń, przyszłych kosztów obsługi i prowizji, a pełną wysokością składek;

- w kalkulacji RTU założenia dotyczące śmiertelności, wysokości kosztów, prowizji itp. ustalane są w momencie wdrażania produktu i obowiązują przez cały okres trwania polisy. W kalkulacji najlepszego oszacowania założenia ustalane są na nowo na podstawie obecnych i historycznych danych (*best estimate*) i są regularnie aktualizowane;
- dyskonto przyjęte do wyceny wartości obecnej składek i świadczeń w RTU ustalane jest w trakcie taryfikacji, mając na uwadze ograniczenia wynikające z przepisów prawa, określające tzw. maksymalną stopę techniczną ogłaszaną przez organ nadzoru. W przypadku najlepszego oszacowania dyskonto ustalane jest każdorazowo w oparciu o aktualną strukturę terminową stóp procentowych publikowaną przez EIOPA.

Różnica pomiędzy RTU a rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi wyznaczonymi dla celów wypłacalności wykazanymi w niniejszym sprawozdaniu jest spowodowana głównie tym, że wartości wg systemu WII są najlepszym oszacowaniem, podczas gdy wartości wg MSSF są kalkulowane z wykorzystaniem metod oraz założeń uwzględniających narzuty bezpieczeństwa.

Linia biznesowa	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg WII	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg MSSF
34	<ul style="list-style-type: none">• Zmienna stopa dyskonta• Zmienna stopa wzrostu• Margines ryzyka	<ul style="list-style-type: none">• Stała stopa dyskonta• Stała stopa wzrostu• Brak marginesu ryzyka

D.2.2. Korekta dopasowująca, korekta z tytułu zmienności, przejściowa struktura terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, przejściowe odliczenia

Na 31 grudnia 2016 roku nie zastosowano korekty dopasowującej, o której mowa w art. 227 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 229 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 496 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ani przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 497 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

D.2.3. Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia)

Kwoty należne z umów reasekuracji ustalane są na podstawie najlepszego oszacowania brutto oraz wskaźników cesji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wg MSSF. W kwotach należnych z umów reasekuracji uwzględnione są również przyszłe przepływy z tytułu składek oraz prowizji reasekuracyjnych, wycenione wg MSSF. Kwoty należne od reasekuratorów skorygowane są o prawdopodobieństwo upadku reasekuratora. Umowy reasekuracji zawierane są z zakładami z odpowiednio wysoką oceną ratingową (w większości co najmniej A-).

D.3. Inne zobowiązania

Zobowiązania dla celów wypłacalności wycenia się w wartości godziwej, a w poniższej tabeli przedstawiono podstawy, metody i główne założenia stosowane przy wycenie zobowiązań.

Zobowiązania	Opis podstaw, metod i głównych założeń stosowanych przy wycenie do celów wypłacalności
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) oraz zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	Wartość godziwą pozostałych rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Wysokość rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową, na podstawie dodatniej różnicy między wartościami przypisanymi pozycjom bilansu ujmowanym i wycenianym zgodnie z zasadami ustawy o działalności ubezpieczeniowej i rozporządzenia delegowanego, a wartościami przypisanymi pozycjom bilansu wg wyceny dla celów podatkowych, przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które –zgodnie z oczekiwaniami – będą obowiązywały w momencie realizacji rezerwy. W bilansie ekonomicznym prezentacja rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego następuje po skompensowaniu na poziomie poszczególnych spółek podlegających konsolidacji (w ujęciu netto).
Instrumenty pochodne	Wycenia się zgodnie z opisem wyceny instrumentów pochodnych w części D.4. Ujemna wycena prezentowana jest jako zobowiązanie.
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	Wartość godziwą zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4.
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej, niewykazane w innych pozycjach) Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	Wartość godziwą ustala się alternatywną metodą wyceny opisaną w części D.4. W zobowiązaniach z tytułu ubezpieczeń wykazuje się jedynie te zobowiązania, których termin wymagalności już minął. Bieżące i przyszłe zobowiązania są uwzględniane przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania jako przepływy pieniężne – wypływy. W pozycji Pozostałe zobowiązania ujmuje się: zarachowane koszty wynagrodzeń i nagrody dla pracowników, przedpłaty dla kontrahentów, pozostałe rozliczenia międzyokresowe bierne.

W tabeli na kolejnej stronie przedstawiono ilościowe wyjaśnienie różnic pomiędzy danymi dotyczącymi zobowiązań wyliczonych zgodnie z zasadami stosowanymi przy wycenie dla celów wypłacalności (opisanymi w powyższej tabeli) a danymi wyliczonymi zgodnie z zasadami stosowanymi do wyceny na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” zaprezentowano wartości ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z ich treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w systemie WII. Suma zobowiązań w kolumnie „Wartość ze sprawozdania finansowego” odpowiada sumie ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zobowiązania (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Spisanie aktywowanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Podatek odroczoney	Zmiana zakresu konsolidacji	Pozostałe	Wartość wg Wypłacalność II
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	14 714	-	-	(5 018)	-	-	(13)	-	9 683
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	14 364	-	-	(4 846)	-	-	(13)	-	9 505
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	14 364	-	-	(14 351)	-	-	(13)	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	8 931	-	-	-	-	8 931
Marginies ryzyka	-	-	-	574	-	-	-	-	574
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	350	-	-	(172)	-	-	-	-	178
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	350	-	-	(350)	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	166	-	-	-	-	166
Marginies ryzyka	-	-	-	12	-	-	-	-	12
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	22 284	-	-	(10 507)	-	-	(79)	-	11 698
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	-	-	-	(17)	-	-	-	-	(17)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	(25)	-	-	-	-	(25)
Marginies ryzyka	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	22 284	-	-	(10 490)	-	-	(79)	-	11 715
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	22 284	-	-	(22 205)	-	-	(79)	-	-
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	10 052	-	-	-	-	10 052
Marginies ryzyka	-	-	-	1 663	-	-	-	-	1 663

Zobowiązania (dane w mln zł)	Wartość ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego	Spisanie aktywowanych kosztów akwizycji	Wycena lokat	Wycena rezerw	Reklasyfikacja pozycji	Podatek odroczony	Zmiana zakresu konsolidacji	Pozostałe	Wartość wg Wypłacalność II
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	5 269	-	-	(91)	-	-	-	-	5 178
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	5 269	-	-	(5 207)	-	-	-	-	62
Najlepsze oszacowanie	-	-	-	5 100	-	-	-	-	5 100
Margines ryzyka	-	-	-	16	-	-	-	-	16
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	323	-	-	(323)	-	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	462	-	-	-	-	-	(331)	-	131
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	33	-	-	-	-	-	(11)	-	22
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	484	-	-	-	(6)	2 650	(11)	-	3 117
Instrumenty pochodne	787	-	-	-	-	-	(304)	-	483
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	701	-	-	-	-	-	(554)	-	147
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	57 119	-	132	-	-	-	(51 639)	-	5 612
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	851	-	-	(334)	-	-	(7)	(4)	506
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	131	-	-	(115)	-	-	(10)	-	6
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	2 681	-	-	-	(13)	-	(1 307)	-	1 361
Zobowiązania podporządkowane	1 027	-	-	-	-	-	(1 027)	-	-
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	1 027	-	-	-	-	-	(1 027)	-	-
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	1 352	(35)	-	(736)	-	-	(242)	(11)	328
Zobowiązania ogółem	108 218	(35)	132	(17 124)	(19)	2 650	(55 535)	(15)	38 272

D.3.1. Jakościowy opis istotnych różnic pomiędzy wyceną dla celów wypłacalności a wyceną wg MSSF

D.3.1.1. Wycena zobowiązań

Zobowiązania finansowe: różnica pomiędzy wartością wg MSSF a wyceną dla celów wypłacalności wynika z różnej metody wyceny zobowiązań finansowych wycenianych wg MSSF w skorygowanej cenie nabycia, które dla celów bilansu ekonomicznego wyceniane są w wartości godziwej.

D.3.2. Źródła powstawania rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Grupa PZU dokonuje kompensaty aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego dla każdej jednostki (podatkowej grupy kapitałowej) wchodzącej w skład Grupy PZU osobno. Aktywo z tytułu podatku odroczonego wykazane w bilansie Grupy PZU stanowi sumę aktywów z tytułu podatku odroczonego jednostek, dla których ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe przeznaczone do rozliczenia w następnych latach są wyższe od dodatnich różnic przejściowych. Na potrzeby ustalenia wysokości środków własnych Grupy PZU dokonuje się pełnej kompensaty aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego, niezależnie od tego, której jednostki aktywa (rezerwy) dotyczą. Analizy odzyskiwalności aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego dokonuje się w oparciu o prognozy przyszłych dochodów podatkowych.

Poniższa tabela prezentuje źródła powstawania aktywów i rezerwy z tytułu podatku odroczonego, po kompensacie ujemnych i dodatnich różnic przejściowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródła powstawania aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Kwota aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego (mln zł)
Instrumenty finansowe	393
Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	(117)
Wycena nieruchomości	103
Inne rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	(149)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	2 870
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(23)
Pozostałe różnice	(4)
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy dla celów wyliczenia środków własnych, razem	3 073
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowane w bilansie	(44)
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowana w bilansie	3 117

D.3.3. Zmiany w stosowanych podstawach uznawania i wyceny lub w szacunkach w okresie sprawozdawczym

W 2016 roku nie dokonywano zmian w zasadach uznawania, wyceny ani w szacunkach w zakresie wyceny zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

D.4. Alternatywne metody wyceny

Aktywa i zobowiązania wyceniane metodą alternatywną	Opis alternatywnej metody wyceny wraz z uzasadnieniem stosowania
Nieruchomości	Z uwagi na brak aktywnego rynku, nieruchomości podlegają wycenie przez licencjonowanych rzeczoznawców majątkowych zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz obowiązującymi standardami zawodowymi, najczęściej metodami porównawczą lub dochodową. Licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi zobowiązani są do skompletowania dokumentacji niezbędnej do wykonania wyceny. Akceptacja każdej wykonanej wyceny jest dodatkowo poddana ocenie zgodności ze zleceniem przez pracowników Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek pisarskich i błędów rachunkowych a powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco z wykonawcą operatu lub opinii.
Dłużne papiery wartościowe, pożyczki	Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek oraz pożyczek wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o spread kredytowy. Jest on wyliczany na dzień najnowszej emisji w stosunku do ceny emisyjnej i powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień emisji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	Z uwagi na brak aktywnego rynku jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne wycenia się wg cen publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Na dzień sporządzenia sprawozdania SFCR ceny publikowane przez towarzystwa funduszy są weryfikowane do zaudytowanych sprawozdań finansowych funduszy. Wycena jednostek uczestnictwa funduszy będących jednostkami zależnymi podlega korekcie w przypadku, kiedy aktywa funduszu nie są wyceniane w sprawozdaniu funduszu wg wartości godziwej, a różnica pomiędzy wartością godziwą a wartością wyceny w sprawozdaniu funduszu jest istotna.
Instrumenty pochodne	Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. <i>forward</i>) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. <i>interest rate swap</i>) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stopy procentowe z krzywych dochodowości przypisanych do danego typu instrumentu finansowego i waluty, konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych. Wartość godziwa opcji wyznaczana jest jako zdyskontowana na dzień wyceny wartość oczekiwana funkcji wypłaty opcji. Wartość oczekiwana funkcji wypłaty wyznaczana jest w drodze modelowania metodą Monte Carlo.
Depozyty długoterminowe	Ze względu na brak aktywnego i regularnego rynku, wartość godziwa depozytów wyznaczana jest jako wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych, wynikających z warunków zawartych umów depozytowych. Do dyskontowania stosowana jest krzywa bazowa skorygowana o spread kredytowy kwantyfikujący ryzyko kredytowe banków kontrahentów, z którymi w danym okresie zostały zawarte długoterminowe umowy depozytowe. Dla każdej waluty depozytów stosowana jest odpowiednia krzywa dyskontowa. Przy ustalonej walucie depozytu stosuje się krzywe dyskontowe specyficzne dla danego banku kontrahenta, w którym ten depozyt został złożony.
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych, Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej) oraz kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z ubezpieczeń	Z uwagi na brak aktywnego rynku należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe należności wycenia się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena tych należności opiera się na historycznej analizie spłacalności należności, a prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane aktualną rynkową stopą dyskontową. Z uwagi na zwiększoną ściągalność należności w pierwszych miesiącach windykacji efekt dyskonta jest nieistotny dla ustalenia wartości godziwej.

Aktywa i zobowiązania wyceniane metodą alternatywną	Opis alternatywnej metody wyceny wraz z uzasadnieniem stosowania
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) oraz zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku, wartość godziwą pozostałych rezerw ustala się w kwocie oczekiwanej wartości bieżącej przewidywanych przepływów pieniężnych zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.</p> <p>Wartość rezerwy na niewykorzystane urlopy uznaje się zgodnie z MSR 19 na bazie memoriałowej. Koszty odpraw emerytalnych i świadczeń pośmiertnych oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo zgodnie z MSR 19 przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.</p> <p>Rezerwy na odprawy emerytalne i świadczenia pośmiertne szacowane są metodami aktuarialnymi z zastosowaniem odpowiednich technik i założeń aktuarialnych (stopy dyskontowe, wskaźnik śmiertelności, przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń, wskaźniki rotacji pracowników i inwalidztwa).</p>
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	<p>Wartość godziwą zobowiązań finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek oraz pożyczek, stanowiących zobowiązania Grupy PZU wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena takich zobowiązań opiera się o spread kredytowy w stosunku do krzywej wolnej od ryzyka wyliczony tak, by cena instrumentu na datę emisji wynikająca z modelu była równa cenie emisyjnej. Zgodnie z zasadami wyceny zobowiązań w systemie WII tak wyliczony własny spread kredytowy nie podlega późniejszym zmianom.</p>
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych, Pozostałe zobowiązania	<p>Z uwagi na brak aktywnego rynku zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych oraz pozostałe zobowiązania wycenia się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Wycena tych zobowiązań opiera się na historycznej analizie realizacji zobowiązań, a prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane aktualną stopą rynkową.</p> <p>Z uwagi na krótki termin wymagalności wartość nominalna stanowi racjonalne przybliżenie wartości godziwej.</p>

Niepewność w wycenie aktywów finansowych mierzona jest następującymi współczynnikami:

- BPV (basis point value), współczynnik ten mówi, o ile zmieni się wartość instrumentu (w walucie wyceny) przy zmianie krzywej dyskontowej i projekcyjnej o 1 p.b. obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych
- delta, współczynnik ten mówi o ile procent zmieni się wartość opcji pod wpływem zmiany ceny aktywa bazowego o 1% dla opcji.

Adekwatność wyceny jest regularnie porównywana, poprzez kalibrowanie spreadu (o ile to możliwe) stosowanego do wyceny do dostępnych cen rynkowych oraz porównywanie wyceny modelowej z wyceną w oparciu o skorygowaną cenę nabycia w przypadku obligacji, pożyczek, depozytów i strukturyzowanych papierów wartościowych.

E. Zarządzanie kapitałem

E.1. Środki własne

Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy PZU, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie;
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:

- nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
- nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
- pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;
- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyka i wypłacalności PZU środki własne PZU oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce zarządzania kapitałem;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

W Alior Bank, współczynnik wypłacalności oraz współczynnik Tier1 oblicza się na podstawie rozporządzenia CRR, a także poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanego w ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP).

Okres planowania pozycji kapitałowej w Grupie PZU obejmuje horyzont czasowy aktualnej Strategii Grupy PZU, nie krótszy niż 3 lata.

Jednocześnie, z uwagi na ogłoszenie transakcji nabycia 20% akcji Pekao, planowane jest odnowienie Strategii Grupy PZU na najbliższe lata.

W celu monitorowania i utrzymywania kapitału na poziomie adekwatnym do podejmowanego ryzyka oraz spełnienia w sposób ciągły wymogów kapitałowych, wprowadzony został system limitów kapitałowych. Zawiera on system wczesnego ostrzegania w postaci progów, przy których należy podjąć działania naprawcze, zapobiegające przekroczeniu ostatecznego limitu.

System wczesnego ostrzegania wynika z przyjętego apetytu na ryzyko. Działania zarządcze uzależnione są od aktualnego oraz przewidywanego poziomu wskaźnika pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności Grupy PZU:

- Strefa zielona (powyżej 170%);
- Strefa żółta (od 120% do 170%);
- Strefa czerwona (poniżej 120%);
- Limit ostateczny (poniżej 100%).

Działania zarządcze mające na celu podwyższenie poziomu środków własnych, to w szczególności:

- zwiększenie zobowiązań podporządkowanych;
- zaniechanie lub czasowe wstrzymanie wykupu instrumentów zakwalifikowanych do środków własnych, jeżeli warunki emisji lub umowa przewidują taką możliwość;
- zatrzymanie części lub całości zysku poprzez zmniejszenie kwot wypłacanych dywidend;
- dopłaty w ramach uzupełniających środków własnych;
- podwyższenie kapitału.

Działania zarządcze w zakresie profilu ryzyka obejmują, w szczególności:

- unikanie ryzyka – nieangażowanie się lub zaprzestanie angażowania się w działania, które powodują wzrost ekspozycji na ryzyko;
- transfer ryzyka – przeniesienie części ekspozycji na ryzyko na stronę trzecią;
- ograniczanie ryzyka – ograniczenie prawdopodobieństwa zmaterializowania się ryzyka lub ograniczenie jego wpływu;
- akceptację poziomu ryzyka – akceptację zatrzymania ryzyka, gdy inne działania zarządcze nie są dostępne lub koszt ich wdrożenia jest zbyt wysoki w stosunku do uzyskanych korzyści;
- wdrożenie narzędzi wspierających inne działania zarządcze, w szczególności: limitów, programów reasekuracyjnych, regularnego przeglądu polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia (underwritingu).

Skala podjętych działań naprawczych zależy od aktualnej oraz przewidywanych zmian pozycji kapitałowej, a także momentu dokonania oceny adekwatności kapitałowej. Jeżeli analiza przeprowadzana jest na etapie planowania, wprowadzane działania naprawcze mogą mieć łagodniejszy charakter (np. dokonanie zmian w biznesplanie), niż gdy jest ona przeprowadzana na etapie monitorowania – wówczas może być konieczne podjęcie działań niezwłocznych. Na dobór działań naprawczych mają również wpływ inne czynniki, takie jak: kwestie związane z ryzykiem reputacji, możliwość zastosowania w praktyce danego działania naprawczego, czas niezbędny do wdrożenia danego działania naprawczego, jakość środków własnych w przypadku podwyższenia poziomu kapitału na pokrycie ryzyka, wpływ na prowadzoną przez Grupę PZU działalność (np. rentowność, udział w rynku).

Decyzje odnośnie zastosowania opisanych powyżej metod podejmuje zarząd danej spółki.

Znaczna część kapitału Grupy PZU ulokowana jest w PZU Życie (jednostkowa nadwyżka aktywów ponad zobowiązania tej spółki wynosi 13 863 mln zł). W ocenie PZU środki własne PZU Życie mogą zostać przeniesione do PZU poprzez wypłatę dywidend, reasekurację oraz pożyczki płynnościowe udzielane między tymi spółkami, o których mowa w pkt A.5.3.3 sprawozdania SFCR. Nadwyżki kapitałowe pozostałych jednostek zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową nie są istotne z punktu widzenia Grupy PZU jako całości.

Rady nadzorcze i zarządy jednostek Grupy PZU prowadzących działalność ubezpieczeniową otrzymują regularne raporty na temat stanu adekwatności kapitałowej (co najmniej raz na kwartał oraz na bieżąco w przypadku przekroczenia ustalonych progów kapitałowych).

E.1.1. Istotne zmiany przeprowadzone w okresie sprawozdawczym

W 2016 roku Rada Nadzorcza PZU zatwierdziła nową Politykę kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2016-2020 w związku z rozpoczęciem obowiązywania systemu WII oraz wygaśnięciem Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2013 – 2015, zaktualizowanej w maju 2014 roku.

E.1.2. Struktura, wartość i jakość środków własnych

Na 31 grudnia 2016 roku Grupa PZU posiadała 21 031 mln zł dopuszczonych środków własnych (w tym środki własne z innych sektorów finansowych) na pokrycie skonsolidowanego kapitałowego wymogu wypłacalności oraz 18 861 mln zł dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego skonsolidowanego wymogu kapitałowego.

Środki własne w wysokości 20 749 mln zł spełniały warunki art. 245 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przy uwzględnieniu czynników określonych w art. 245 ust. 3 tejże ustawy i w związku z powyższym należały do kategorii 1 nieograniczonej. Kwotę w wysokości 282 mln zł, stanowiącą zobowiązanie podporządkowane Grupy Kapitałowej Alior Banku, zaliczono do kategorii 2 środków własnych.

Środki własne Grupy PZU składały się z następujących pozycji:

- rezerwa uzgodnieniowa po odliczeniu z tytułu udziałów kapitałowych w innych sektorach finansowych oraz po odliczeniu na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z tytułu udziałów kapitałowych w jednostkach, o których organ nadzoru nie posiada wiarygodnych informacji, w wysokości 18 236 mln zł;
- pozostałe pozycje podstawowych środków własnych w wysokości 625 mln zł;
- środki własne innych sektorów finansowych w wysokości 2 170 mln zł.

Informacje dotyczące środków własnych zawiera formularz QRT S.23.01.22 stanowiący załącznik nr 7 do sprawozdania SFCR.

Podstawowe kategorie środków własnych i pokrycia kapitałowych wymogów wypłacalności przedstawia poniższa tabela:

Kategoria	31 grudnia 2016 (mln zł)
Dopuszczone środki własne ogółem na pokrycie skonsolidowanego SCR grupy, w tym:	21 031
środki własne łącznie innych sektorów finansowych	2 170
Dopuszczone środki własne ogółem w celu spełnienia minimalnego skonsolidowanego SCR grupy	18 861
Skonsolidowany SCR grupy, w tym:	8 418
wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych	1 374
Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)	3 113
Współczynnik pokrycia skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi (z wyłączeniem innych sektorów finansowych)	268%
Współczynnik pokrycia skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi (z uwzględnieniem innych sektorów finansowych)	250%
Współczynnik pokrycia minimalnego skonsolidowanego SCR grupy dopuszczonymi środkami własnymi	606%

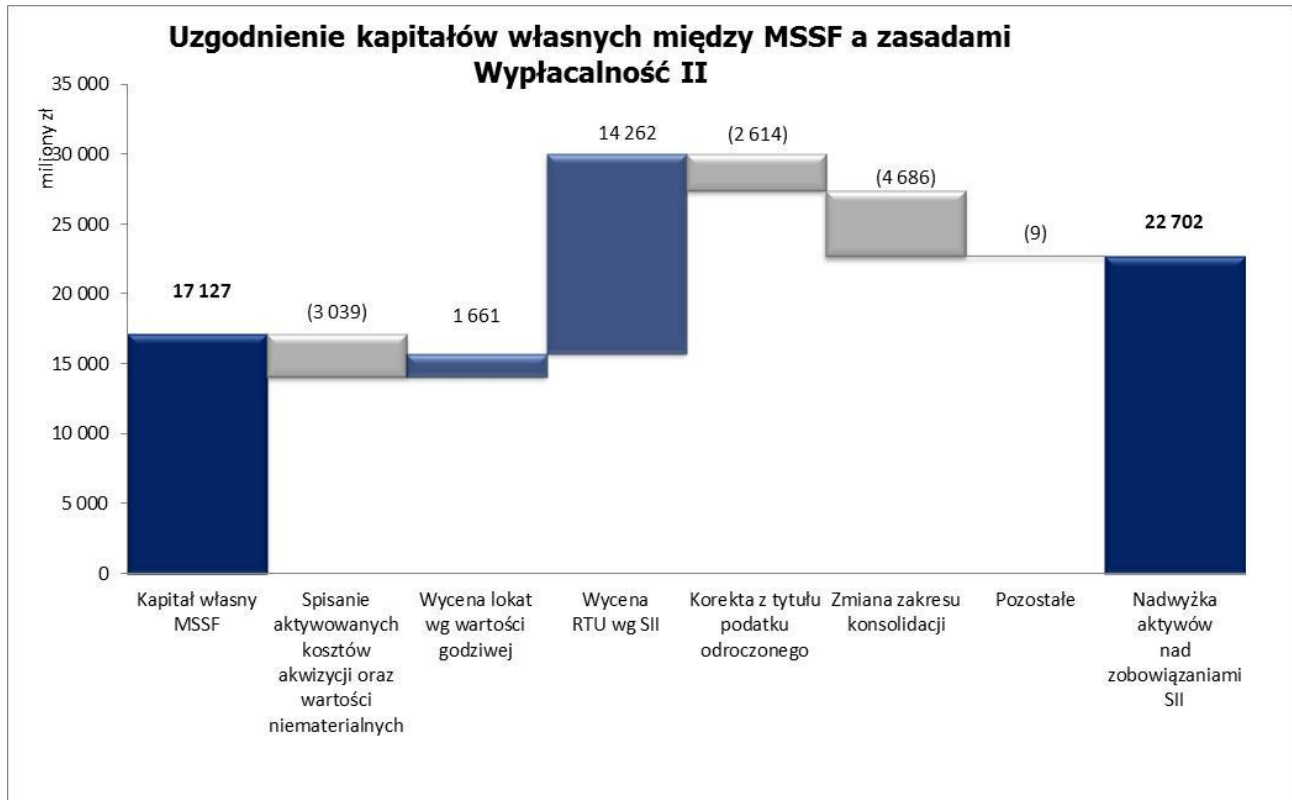
E.1.2.1. Rezerwa uzgodnieniowa

Strukturę istotnych pozycji dotyczących rezerwy uzgodnieniowej zaprezentowano w poniższej tabeli.

Rezerwa uzgodnieniowa	31 grudnia 2016 (mln zł)
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami, w tym:	22 702
Kapitał własny MSSF	17 127
Wycena WII	5 575
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia, w tym:	1 604
Przewidywana dywidenda	1 209
Przewidywany podatek instytucji finansowych za kolejne 12 miesięcy	375
Odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	20
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	626
Kapitał zakładowy	86
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	538
Udziały mniejszościowe	2
Rezerwa uzgodnieniowa, razem	20 472

E.1.3. Różnice pomiędzy kapitałem własnym wykazanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym a nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami obliczoną do celów wypłacalności

Tytuły poszczególnych różnic zaprezentowanych na wykresie poniżej wynikają z odmiennych zasad wyceny aktywów i zobowiązań na potrzeby zasad wypłacalności a według MSSF – szczegółowy opis różnic zaprezentowano w części D. sprawozdania SFCR.

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

Wypłacalność Grupy PZU obliczono przy zastosowaniu metody 1 (metody podstawowej) w oparciu o skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz z wykorzystaniem formuły standardowej. Środki własne Grupy PZU wyliczono na podstawie nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami pochodzącej ze skonsolidowanego bilansu sporządzonego według zasad WII.

Kwoty kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego Grupy PZU na koniec okresu sprawozdawczego wraz z kwotą kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na moduły ryzyka przedstawia formularz QRT S.25.01.22 stanowiący załącznik nr 8 do sprawozdania SFCR.

Grupa PZU nie stosuje uproszczeń ani parametrów specyficznych zgodnie z art. 104 ust. 7 Dyrektywy WII.

Dane do wyliczenia minimalnego wymogu kapitałowego pochodzą z wewnętrznych systemów informatycznych jednostek Grupy PZU i podlegają kontrolom wewnętrznym właściwym dla procesu sprawozdawczego. Zapewnienie odpowiedniej jakości danych w Grupie PZU regulowane jest między innymi poprzez określenie w szczególności ról i odpowiedzialności w procesach systemu WII oraz zasad zarządzania jakością danych, w tym zasad monitorowania jakości danych, ich zbierania, przetwarzania i aktualizowania. Za strategiczną koordynację procesów związanych z zarządzaniem informacją odpowiadają zarządy poszczególnych jednostek Grupy PZU.

Jednostki ubezpieczeniowe Grupy PZU stosują formułę standardową w celu obliczenia SCR. Obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności dokonuje się zgodnie z obowiązującymi przepisami systemu WII przy założeniu, że działalność poszczególnych jednostek będzie kontynuowana. Obliczenie to obejmuje prowadzoną działalność oraz nową działalność, której spodziewane rozpoczęcie nastąpi w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Istotne grupowe efekty dywersyfikacji wynikają z:

- dywersyfikacji pomiędzy ryzykami rynkowym i pozostałymi ryzykami - na 31 grudnia 2016 roku efekt dywersyfikacji to 3 773 mln zł;
- dywersyfikacja pomiędzy poszczególnymi ryzykami rynkowymi, tj. stopy procentowej, akcji, walutowym, koncentracji i nieruchomości, na 31 grudnia 2016 roku efekt dywersyfikacji to 1 909 mln zł;
- dywersyfikacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami aktuarialnymi ubezpieczeń życiowych, tj. śmiertelności, długowieczności, zachorowalności, wypadkowości, rezygnacji, kosztów, rewizji rent i katastroficznego, na 31 grudnia 2016 roku efekt dywersyfikacji to 1 836 mln zł;
- dywersyfikacji pomiędzy poszczególnymi ryzykami aktuarialnymi ubezpieczeń innych niż życiowe, tj. składki i rezerw, rezygnacji i katastroficznego, na 31 grudnia 2016 roku efekt dywersyfikacji to 1 362 mln zł.

E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

Na przełomie II i III kwartału 2016 roku miało miejsce tymczasowe naruszenie kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego T UW PZU W. Do niezgodności doszło w wyniku dynamicznego wzrostu portfela ubezpieczeń i w konsekwencji zawarcia umowy reasekuracyjnej między T UW PZU W jako cedentem i PZU jako reasekuratorem, czego skutkiem był wzrost wymogu kapitałowego T UW PZU W z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. Do czasu zakończenia procedury rejestracji podniesienia kapitałów własnych jednostkowy kapitałowy wymóg wypłacalności T UW PZU W przekraczał stan środków własnych o 3 mln zł. Niezgodność usunięto 22 sierpnia 2016 roku, kiedy zakończono proces rejestracji podniesienia kapitałów własnych T UW PZU W o kwotę 300 mln zł. W IV kwartale 2016 T UW PZU W wdrożył procedurę monitoringu bieżącej adekwatności kapitałowej oraz skutków zawarcia znaczących kontraktów. Z uwagi na wewnątrzgrupowy charakter ekspozycji reasekuracyjnych, które doprowadziły do naruszenia wymogów kapitałowych T UW PZU W opisana sytuacja nie miała wpływu na wypłacalność Grupy PZU.

E.6. Wszelkie inne informacje

Za niedostępne na pokrycie skonsolidowanego wymogu kapitałowego Grupy PZU uznano udziały mniejszości w kwocie 2 mln zł.

Ze środków własnych Grupy PZU, na podstawie art. 389 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, odliczono również środki własne z tytułu udziałów w spółkach PZU Ukraine oraz PZU Ukraine Life w wysokości 25 mln zł.

W środkach własnych Grupy PZU wyodrębniono środki własne spółek i grup kapitałowych należących do innych sektorów finansowych, do których zaliczono:

- środki własne Grupy Kapitałowej Alior Banku w wysokości 1 829 mln zł obliczone zgodnie z rozporządzeniem CRR. Zgodnie z zasadami sektorowymi kwotę 1 547 mln zł zaliczono do kategorii 1 środków własnych, a kwotę 282 mln zł do kategorii 2 środków własnych. W kategorii 2 zaprezentowano zobowiązania podporządkowane Grupy Kapitałowej Alior Banku po pomniejszeniu o tę część zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, która znajduje się w posiadaniu jednostek Grupy PZU;
- środki własne TFI PZU SA w wysokości 79 mln zł zaliczone do kategorii 1 środków własnych;
- środki własne PTE PZU w wysokości 262 mln zł zaliczone do kategorii 1 środków własnych.

Środki własne jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną w bilansie według zasad WII są składową rezerwy uzgodnieniowej prezentowanej w kategorii 1 środków własnych.

Zgodnie z art. 336 rozporządzenia delegowanego SCR Grupy PZU wyniósł 8 418 mln zł i składał się z następujących pozycji:

- kapitałowy wymóg wypłacalności obliczony na podstawie danych skonsolidowanych w wysokości 6 900 mln zł;
- proporcjonalny udział wymogów kapitałowych (w tym hipotetycznych) jednostek z innych sektorów finansowych w wysokości 1 374 mln zł;
- wymóg dla jednostek powiązanych niekonsolidowanych metodą pełną w wysokości 144 mln zł.

Spis załączników

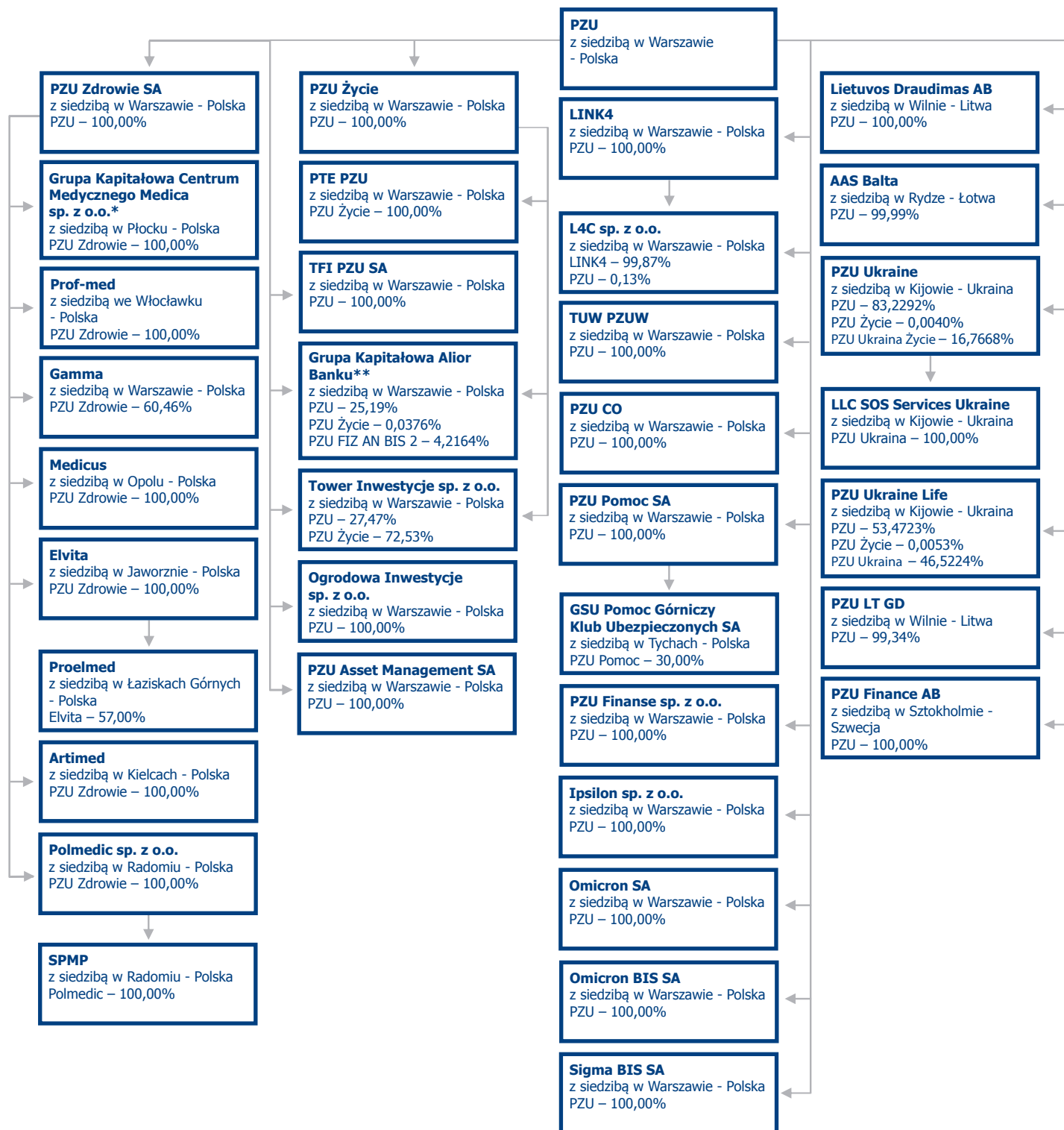
- 1) Struktura Grupy PZU
- 2) Formularz S.32.01.22
- 3) Formularz S.05.01.02
- 4) Formularz S.05.02.01
- 5) Schemat organizacyjny
- 6) Formularz S.02.01.02
- 7) Formularz S.23.01.22
- 8) Formularz S.25.01.22

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Paweł Surówka	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU (podpis)
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU (podpis)

Warszawa, dnia 30 czerwca 2017 roku

Struktura Grupy Kapitałowej PZU (stan na 31 grudnia 2016 roku)

* w skład Grupy Kapitałowej Centrum Medycznego Medica sp. z o.o. wchodzi następujące spółki: CM Medica, „SU Krystynka” i Rezo-Medica sp. z o.o.

** w skład Grupy Kapitałowej Alior Banku wchodzi następujące spółki: Alior Bank SA, Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Money Makers TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu**Ubezpieczeń SA**

31-12-2016

S.05.02.01

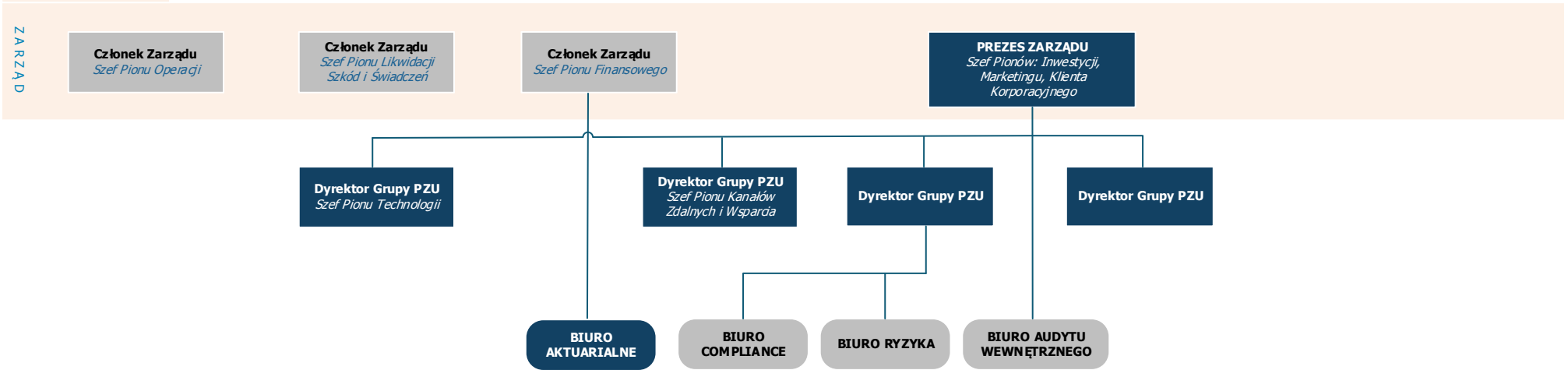
Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju (w tys. zł)

	Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070
	R0010	POLSKA	LITWA					
		C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140
Składki przypisane								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	10 686 359	598 290	-	-	-	-	11 284 649
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0120	110 055	(1 253)	-	-	-	-	108 802
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0130	1 142	(3 670)	-	-	-	-	(2 528)
Udział zakładu reasekuracji	R0140	345 921	11 681	-	-	-	-	357 602
Netto	R0200	10 451 635	581 686	-	-	-	-	11 033 321
Składki zarobione								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	9 664 313	579 816	-	-	-	-	10 244 129
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0220	45 329	(651)	-	-	-	-	44 678
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0230	22 123	(3 397)	-	-	-	-	18 726
Udział zakładu reasekuracji	R0240	319 029	10 312	-	-	-	-	329 341
Netto	R0300	9 412 736	565 456	-	-	-	-	9 978 192
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	5 486 461	294 402	-	-	-	-	5 780 863
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0320	30 716	(1 503)	-	-	-	-	29 213
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0330	21 145	(518)	-	-	-	-	20 627
Udział zakładu reasekuracji	R0340	110 672	4 472	-	-	-	-	115 144
Netto	R0400	5 427 650	287 909	-	-	-	-	5 715 559
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto – Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	-	-	-	-	-	-	-
Brutto – Przyjęta reasekuracja proporcjonalna	R0420	-	-	-	-	-	-	-
Brutto – Przyjęta reasekuracja nieproporcjonalna	R0430	-	-	-	-	-	-	-
Udział zakładu reasekuracji	R0440	-	-	-	-	-	-	-
Netto	R0500	-	-	-	-	-	-	-
Koszty poniesione	R0550	3 431 117	212 122	-	-	-	-	3 643 239
Pozostałe koszty	R1200							47 560
Koszty ogółem	R1300							3 690 799

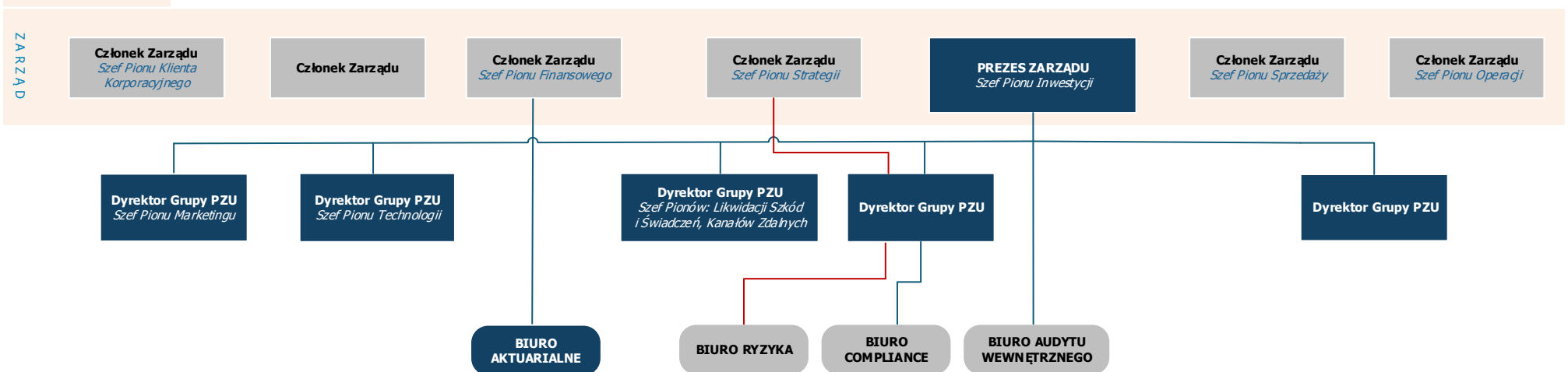
	Kraj siedziby	Najważniejszych pięć krajów (wg kwoty składek przypisanych brutto) – Zobowiązania związane z ubezpieczeniami innymi niż życie					Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	
		C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C02010
	R1400	POLSKA	LITWA					
		C022	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280
Składki przypisane								
Brutto	R1410	7 948 882	51 480	-	-	-	-	8 000 362
Udział zakładu reasekuracji	R1420	611	222	-	-	-	-	833
Netto	R1500	7 948 271	51 258	-	-	-	-	7 999 529
Składki zarobione								
Brutto	R1510	7 950 770	51 480	-	-	-	-	8 002 250
Udział zakładu reasekuracji	R1520	611	222	-	-	-	-	833
Netto	R1600	7 950 159	51 258	-	-	-	-	8 001 417
Odszkodowania i świadczenia								
Brutto	R1610	5 870 824	12 655	-	-	-	-	5 883 479
Udział zakładu reasekuracji	R1620	24 301	13	-	-	-	-	24 314
Netto	R1700	5 846 523	12 642	-	-	-	-	5 859 165
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych								
Brutto	R1710	(219 207)	27 567	-	-	-	-	(191 640)
Udział zakładu reasekuracji	R1720	-	-	-	-	-	-	-
Netto	R1800	(219 207)	27 567	-	-	-	-	(191 640)
Koszty poniesione	R1900	1 073 081	18 336	-	-	-	-	1 091 417
Pozostałe koszty	R2500							39 077
Koszty ogółem	R2600							1 130 494

ZMIANY W NADZORZE NAD FUNKCJAMI KLUCZOWYMI W PZU

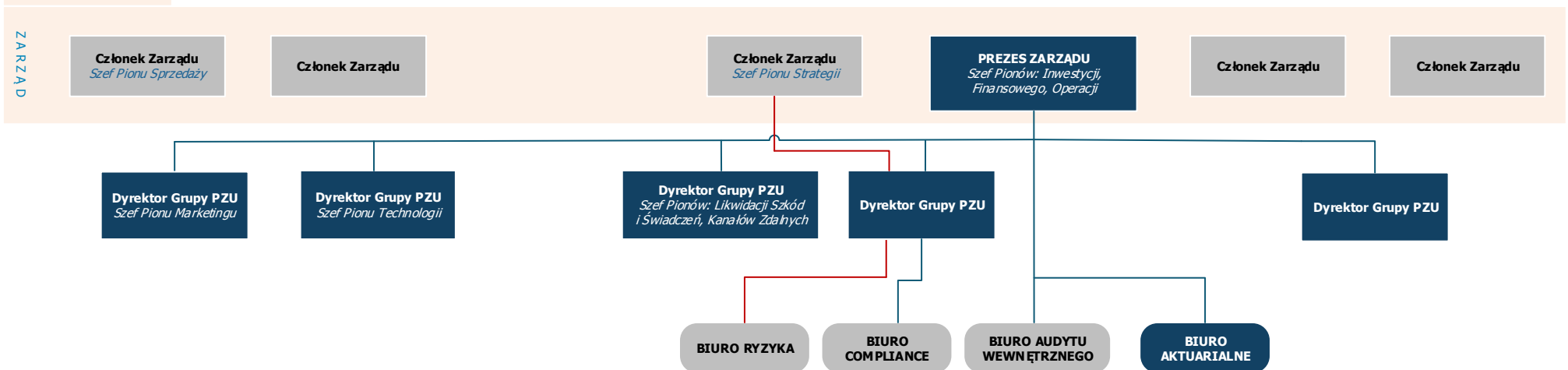
1 stycznia 2016 r.

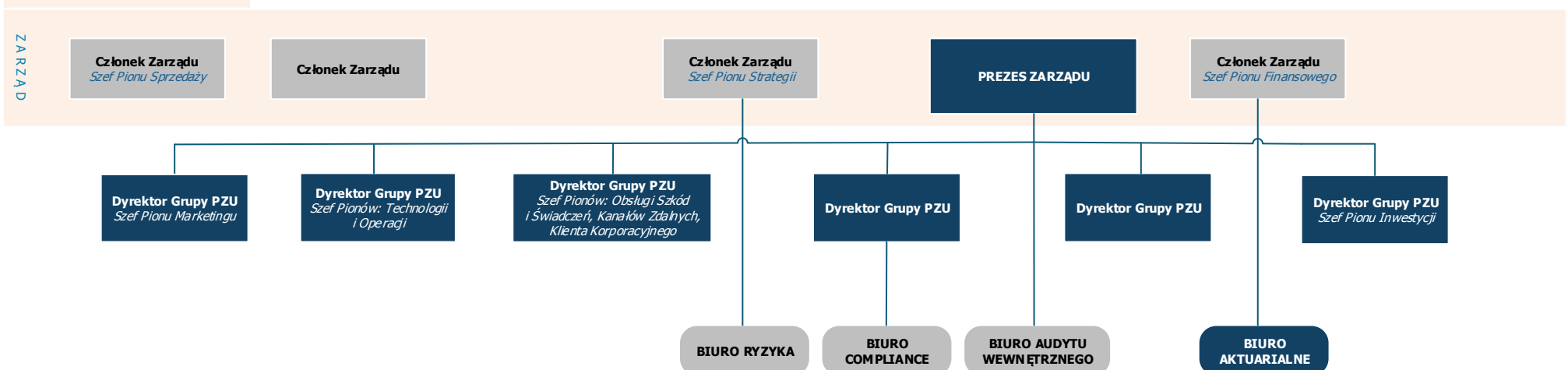
28 kwietnia 2016 r.

23 czerwca 2016 r.

od 4 listopada do 31 grudnia 2016 r.

Kraj	Kod identyfikacyjny podmiotu	Rodzaj kodu identyfikacyjnego podmiotu	Nazwa prawna podmiotu	Rodzaj podmiotu	Forma prawna	Kategoria (ubezpieczenia wzajemne/ubezpieczenia inne niż wzajemne)	Organy nadzoru	Kryteria wpływu					Włączenie w zakres nadzoru nad grupą		Obliczanie wypłacalności grupy	
								% kapitału podstawowego	% wykorzystanego do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	% praw głosu	Inne kryteria	Poziom wpływu	Proporcjonalny udział wykorzystywany do obliczenia wypłacalności grupy	Tak/Nie	Data decyzji, jeżeli zastosowanie ma art. 214	Zastosowana metoda traktowania zakładu zgodnie z metodą 1
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0180	C0190	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00057	Szczególny kod	2 PM 1 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00058	Szczególny kod	2 PM 2 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00059	Szczególny kod	2 PM 3 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00060	Szczególny kod	2 PM 4 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00061	Szczególny kod	2 PM 5 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00062	Szczególny kod	2 PB 1 sp. z oo	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00063	Szczególny kod	2 PB 3 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00064	Szczególny kod	2 PB 4 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna
POLSKA	QLPCKOOKVX32FUELX240PL00065	Szczególny kod	2 PB 5 sp. z o.o.	10 – Przedsiębiorstwo usług pomocniczych zdefiniowane w art. 1 pkt 53 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			100,00%	100,00%	100,00%		1 – Wpływ dominujący	100,00%	1 – Objęte nadzorem		1 – Metoda 1: Konsolidacja pełna

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA 31-12-2016 S.02.01.02 Pozycje bilansowe (w tys. zł)		Wartość bilansowa wg Wypłacalność II C0010
Aktywa		
Wartości niematerialne i prawne	R0030	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	43 538
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	-
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	1 032 079
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	46 288 323
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	2 827 035
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	2 396 731
Akcje i udziały	R0100	3 020 068
Akcje i udziały – notowane	R0110	3 000 650
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	19 418
Dłużne papiery wartościowe	R0130	35 475 636
Obliqacje państwowe	R0140	32 388 869
Obliqacje korporacyjne	R0150	3 009 302
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	77 465
Zabezieczone papiery wartościowe	R0170	-
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	615 584
Instrumenty pochodne	R0190	444 882
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	1 508 387
Pozostałe lokaty	R0210	-
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	4 967 513
Pozycyki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	3 321 430
Pożycyki pod zastaw polis	R0240	-
Pożycyki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	-
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	3 321 430
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	212 270
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	77 751
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	78 349
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	(598)
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	134 697
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	(571)
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	135 268
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	(178)
Depozyty u cedentów	R0350	-
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	669 096
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	6 084
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	2 432 449
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	-
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	1 790 877
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	210 421
Aktywa ogółem	R0500	60 974 080
Zobowiązania		
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510	9 682 343
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	9 504 415
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530	-
Najlepsze oszacowanie	R0540	8 930 493
Marginies ryzyka	R0550	573 922
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	177 928
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570	-
Najlepsze oszacowanie	R0580	165 750
Marginies ryzyka	R0590	12 178
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	11 697 742
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	(16 702)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620	-
Najlepsze oszacowanie	R0630	(24 665)
Marginies ryzyka	R0640	7 963
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	11 714 444
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660	-
Najlepsze oszacowanie	R0670	10 051 612
Marginies ryzyka	R0680	1 662 832
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	5 178 129
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700	62 337
Najlepsze oszacowanie	R0710	5 100 211
Marginies ryzyka	R0720	15 581
Zobowiązania warunkowe	R0740	-
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750	131 322
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	22 357
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	3 117 412
Instrumenty pochodne	R0790	482 758
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	146 800
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	5 611 641
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	505 564
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	6 219
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	1 361 121
Zobowiązania podporządkowane	R0850	-
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	-
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	-
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	328 224
Zobowiązania ogółem	R0900	38 271 632
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	22 702 448

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA
31-12-2016
S.25.01.22
Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla grup stosujących formułę standardową

		Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
		C0010	C0080	C0090
Ryzyko rynkowe	R0010	4 364 888		-
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	703 109		-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	R0030	2 498 476		-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	184 189		-
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	3 662 153		-
Dywersyfikacja	R0060	(3 773 176)		-
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	-		-
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	R0100	7 639 639		

C0100

Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności

Ryzyko operacyjne	R0130	614 681
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	-
Zdolności odroczonej podatników dochodowych do pokrywania strat	R0150	(1 354 146)
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	6 900 174
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności dla zakładów stosujących metodę skonsolidowaną	R0220	8 418 055
Inne informacje na temat SCR		
Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na czasie trwania	R0400	-
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	-
Łączna wartość hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	-
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	-
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	-
Minimalny skonsolidowany kapitałowy wymóg wypłacalności grupy	R0470	3 112 972
Informacje na temat innych podmiotów		
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe)	R0500	1 374 088
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – instytucji kredytowych, firm inwestycyjnych i instytucji finansowych, zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz spółek zarządzających UCITS	R0510	1 124 347
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – instytucje pracowniczych programów emerytalnych	R0520	-
Wymóg kapitałowy dla innych sektorów finansowych (wymogi kapitałowe inne niż ubezpieczeniowe) – wymóg kapitałowy dla nieregulowanych jednostek prowadzących działalność finansową	R0530	249 741
Wymóg kapitałowy dla wymogów dotyczących niekontrolowanych udziałów	R0540	-
Wymóg kapitałowy dla pozostałych zakładów	R0550	143 793
Ogólne SCR		
SCR dla zakładów włączonych poprzez metodę odliczeń i agregacji	R0560	-
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0570	8 418 055